

VATRA NOASTRĂ ROMÂNEASCĂ

ISSN 2360-218X · ISSN-L 2360-218X · ANUL XXV · NR. 54 (75) · SERIE NOUĂ · APRILIE - IUNIE 2024

PERIODIC AL FILIALEI JUDEȚENE BOTOȘANI A UNIUNII VATRA ROMÂNEASCĂ

MEMBRII FONDATORI, IN MEMORIAM : IONEL BEJENARU, ION FETCU

1 APRILIE – ZIUA NAȚIONALĂ a VICTIMELOR DEPORTĂRILOR

Ziua Națională de Cinstire a Victimelor Masacrelor, Deportărilor, Foametei și Represiunilor Sovietice din Bucovina de Nord, Ținutul Herței și Basarabia.
Comemorarea masacrului de la FÂNTÂNA ALBĂ

9 MAI – ZIUA INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI

Aniversarea Proclămării la 9 mai 1877 a Independenței de Stat a României

15 IUNIE – ZIUA COMEMORĂRII EMINESCIENE

Comemorarea stingerii din viață la 15 iunie 1889 a poetului Mihai Eminescu

28 IUNIE – ZIUA DE LUPTĂ ÎMPOTRIVA CONSECINȚELOR TRATATULUI MOLOTOV-RIBBENTROP

Comemorarea răpirii la 28 iunie 1940 a Basarabiei, nordului Bucovinei și Herței

SF. ÎMPĂRAȚI CONSTANTIN ȘI ELENA

Gaius Flavius Valerius Aurelius Constantinus (27 februarie 272 – 22 mai 337), cunoscut și sub numele de **Constantin I**, sau în cadrul Bisericii Ortodoxe sub titulatura de **Sfântul Constantin cel Mare**, a fost un împărat roman, proclamat *Augustus* de către trupele sale, în data de 25 iulie 306 d.Hr. și care a condus

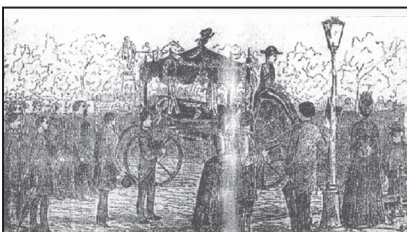
Imperiul Roman până la moartea sa, survenită în anul 337.

Sfântul Constantin a rămas cunoscut și cinstit după cuviință până în timpurile noastre, mai ales pentru *Edictul de la Milano* din anul...

continuarea la pag. 2

MIHAI EMINESCU

135 DE ANI DE LA STINGEREA DIN VIAȚĂ

Într-o zi de 17 iunie (1889), Mihai Eminescu, cel mai mare poet român, era condus pe ultimul său drum. Din singura imagine păstrată de la înmormântarea poetului – un desen realizat de cunoscutul grafician Constantin Jiquidi – se poate observa că Eminescu a fost înmormântat pe o vreme ploioasă și mohorâtă, unii dintre cei prezenți având în mână umbrele. Aproapiatii, pușinii prieteni, mulți studenți și elevi ai Școlii...

continuarea la pag. 5

ZIUA UNIRII PRINCIPATELOR - CHIȘINĂU (2) (partea a doua, continuarea reportajului din nr. precedent)

Cuza” din Chișinău.

Pentru a ajunge la această instituție de învățământ, situată într-un cartier de nord-est al Chișinăului, a trebuit să traversăm în diagonală...

continuarea la pag. 6

ZIUA UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA – BĂLȚI (1)

Sărbătorirea marilor momente ale istoriei românilor, fie că sunt înscrise în calendar ca atare sau nu, au fost întipărite dintotdeauna în conștiința neamului. Așa se întâmplă și cu aniversarea Unirii Basarabiei cu România, la 27 martie 1918: în România, această zi deja este înscrisă prin lege ca sărbătoare națională, dar în Basarabia – devenită al doilea stat românesc, R. Moldova, după Declarația de Independență din 27 august 1991 – încă nu s-a reușit să se declare această zi ca una din sărbătorile oficiale, deși, atât la nivel...

continuarea la pag. 16

Contribuția Sf. Împărați CONSTANTIN și ELENA la răspândirea creștinismului

Gaius Flavius Valerius Aurelius Constantinus (27 februarie 272 – 22 mai 337), cunoscut și sub numele de **Constantin I**, sau în cadrul Bisericii Ortodoxe sub titulatura de **Sfântul Constantin cel Mare**, a fost un împărat roman, proclamat *Augustus* de către trupele sale, în data de 25 iulie 306 d.Hr. și care a condus Imperiul Roman până la moartea sa, survenită în anul 337.

Sfântul Constantin a rămas cunoscut și cinstit după cuviință până în timpurile noastre, mai ales pentru *Edictul de la Milano* din anul 313, care marchează intrarea în legalitate a religiei creștine pe întreg cuprinsul imperiului, pentru prima oară în istorie, precum și pentru organizarea *Primului Sinod Ecumenic* de la *Niceea* în anul 325; aceste acțiuni sunt considerate factori majori ai răspândirii religiei creștine. Reputația sa de **primul împărat creștin** a fost recunoscută de către istorici, începând cu **Lactanțiu** și **Eusebiu de Cezareea**, până în timpurile noastre, deși în mediile neortodoxe încă mai există dispute cu privire la autenticitatea convingerilor sale religioase. Aceste dispute ar fi fost alimentate de sprijinul pe care l-a arătat în continuare zeităților păgâne, precum și de faptul că s-a botezat abia spre sfârșitul vieții.

Viața – Epoca timpurie

Sfântul Constantin s-a născut la Naissus (astăzi localitatea Niš din Serbia) în provincia romană Moesia Superior, la data de 27 februarie 272, fiind fiul guvernatorului roman Constantius Chlorus și al primei sale soții, cea care avea să devină Sfânta Elena, fiica în vârstă de numai 16 ani, la acea vreme, a unui hangiu.

Tânărul Constantin a fost trimis la curtea lui **Dioclețian** în Nicomidia (în Turcia de astăzi), imediat după numirea tatălui său ca unul din cei doi Cezari ai Tetrarhiei, în anul 293 (ca să poată menține stabilitatea într-un imperiu gigantic, în anul 293, la 1 martie, Dioclețian a instituit reorganizarea imperiului în 4 regiuni, cu doi împărați principali, numiți *auguști*: **Dioclețian** și **Maximian** și alți doi împărați juniori, numiți *cezari*, care erau supuși auguștilor și care urmau apoi să conducă în locul lor. Cei doi cezari au fost **Galerius** și **Constanțiu I** – de aici termenul *tetrarhie*, care semnifică împărțirea în patru a puterii imperiale: doi împărați seniori/auguști și doi împărați juniori/cezari, cărora le corespundeau și cele patru regiuni, cu patru capitale, în care era împărțit administrativ imperiul gigat, n. red.). În anul 305, Dioclețian și Maximian se decid (la 1 mai 305) să abdice împreună (după abdicare și retragerea la palatul său din Spalatum – azi Split, Croația –, Dioclețian introduce *Dominatul* – un regim monarhic în care împăratul era considerat *Dominus et Deus*, adică domn/stăpân și zeu, principiu care a guvernat și în Bizanț, simbolizat de emblema vulturului bicefal **Epoca Imperiului Roman de Apus**

Teritoriile din Imperiul Roman aflate sub conducerea lui Constantin cuprindeau provinciile Galia, Britania, Germania și Hispania. Ca urmare, sub comanda sa se va regăsi una din cele mai mari armate ale Imperiului Roman (staționată de-a lungul frontierei de pe fluviul Rin). Galia, odată una dintre cele mai bogate provincii ale imperiului, se găsea într-o situație de criză: multe regiuni fuseseră depopulate, orașele căzute în ruină etc. Constantin continuă însă eforturile tatălui său de a securiza frontiera de pe Rin și de a reclădi Galia. De aceea, între anii 306 și 316, își stabilește reședința principală în orașul Trier.

Imediat ce Constantin va deveni împărat, va abandona și campania începută de Constantius în Britania și se va reîntoarce în Galia, pentru a pune capăt unei rebeliuni a francilor. Va întreprinde o altă expediție victorioasă împotriva triburilor francilor în anul 308. Apoi va căuta

Constantin – împărat creștin

Născut din părinți nobili, împăratul Constantius Chlorus și Elena, **Constantin cel Mare** a fost un om providențial pentru Biserica creștină, mai ales după anul 312, când – înaintea unei lupte decisive cu rivalul său la tron, Maxențiu – s-a produs convertirea sa.

Istoricii bisericești **Eusebiu de Cezareea** și **Lactanțiu** afirmă că în ajunul bătăliei de la Pons Milvius (Podul Vulturului), din 28 octombrie 312, contra lui Maxențiu (acesta a căzut în Tibru și s-a înecat. – Comentariu: nu aceeași șansă a avut-o Mihai Viteazul, peste secole – în 1595 –, în bătălia victorioasă de la Călugăreni, când raportul de forțe era 180.000/10.000, în favoarea turcilor, iar marele vizir Sinan Pașa, conducătorul oastei otomane, tot la un pod, a căzut și el în mlaștina Neajlovului, însă fiind salvat de la înec!... n. red.), Constantin a văzut pe cer, ziua, o cruce luminoasă, deasupra soarelui, cu inscripția: *in hoc signo vinces* („sub acest semn vei învinge”).

Noaptea, în vis, i s-a arătat Mântuitorul, cerându-i să pună pe steagurile armatei sale simbolul Său, ca semn protector în lupte. Steagul cu monograma creștină s-a numit *labarum*.

Victoria miraculoasă a armatei sale de numai 20.000 de soldați, împotriva celei a lui Maxențiu, de 150.000 de soldați, Constantin a considerat-o ca ajutor de la Dumnezeu. Dovada acestei credințe a lui Constantin în ajutorul divin este inscripția de pe **Arcul lui Constantin** din Roma, păstrată până astăzi, prin care mărturisește că a câștigat lupta

– împăratul e și conducătorul Bisericii, n. red.), Constantius Chlorus succedându-i lui Maximian în poziția de Augustus al Imperiului Roman de Apus. Deși fiecare dintre noii auguști aveau fii legitimi, capabili de a fi numiți în cinstea de Cezar (e vorba de Constantin și Maxențiu, fiul lui Maximian), ei sunt lăsați la o parte, în favoarea lui Severus și a lui Maximin Daia. În aceste condiții, Constantin părăsește Nicomidia pentru a se alătura tatălui său în Galia (Franța de astăzi). Pe de altă parte, Constantius cade grav bolnav în timpul unei expediții militare împotriva Picților în Caledonia (Scoția de astăzi) și, în cele din urmă, moare în 25 iulie 306, la Eboracum (York, în Anglia). La puțină vreme, generalul **Chrocus**, alături de trupele loiale lui Constantin, îl proclamă *Augustus* pe Constantin.

Totuși, în cadrul Tetrarhiei, ascensiunea lui Constantin apare ca fiind, cel puțin, nelegitimă. Pe când Constantius, aflându-se în poziția de împărat senior (*Augustus*), ar fi putut „crea” un nou *Caesar*, proclamarea lui Constantin ca *Augustus* de către armatele sale ignora sistemul de succesiune stabilit în 305. De aceea, Constantin îi cere lui **Galerius**, împăratul roman de răsărit, să-i recunoască succesiunea la tronul tatălui său. Galerius îi acordă titlul de *Caesar*, confirmând astfel jurisdicția lui Constantin asupra teritoriilor deținute de tatăl său. De asemenea, Galerius îl proclamă pe **Severus** ca împărat senior (*Augustus*) al Imperiului Roman de Apus.

să-și consolideze prezența în regiune, construind un pod peste Rin, la Cologne, căruia îi va adăuga mai apoi o fortăreață permanentă, pe malul drept al fluviului. O altă campanie începută în 310 va trebui să fie întreruptă datorită rebeliunii lui Maximian. Ultimul război al lui Constantin la frontiera de pe Rin va fi în anul 313, după care va reveni în Italia.

Obiectivul principal al conducerii lui Constantin era asigurarea stabilității imperiului, iar pentru a-și îndeplini această dorință, va întreprinde dese expediții militare împotriva triburilor rebele germanice, demonstrându-și potențialul militar de care dispunea prin înfrângerea inamicilor aflați de cealaltă parte a Rinului. Strategia s-a dovedit a fi de succes, astfel încât frontiera de pe Rin a rămas relativ liniștită în perioada sa.

instinctu divinitatis („prin inspirație divină”).

Apoi i-a mărturisit lui Eusebiu, sub jurământ, că semnele care i s-au arătat l-au făcut să treacă de partea creștinilor, el fiind mai înainte, ca și tatăl său, adept al cultului lui *Sol invictus* („Soarele nebiruit” – cult cu origini orientale).

În ianuarie 313, împăratul Constantin cel Mare dă *Edictul de la Milan* (numit atunci *Mediolanum*), prin care creștinismul devine „*religio licita*”, adică religie permisă, la fel cu celelalte religii din imperiu. Mai mult, convins de valoarea religioasă și morală a creștinismului, l-a recomandat tuturor. Nu l-a declarat religie de stat – cum greșit se afirmă uneori, acest lucru făcându-l mai târziu împăratul **Teodosie cel Mare**, în anul 330 etc.

Politica religioasă a Împăratului Constantin cel Mare a fost marcată de câteva evenimente deosebite: *Edictul de la Milan* din anul 313, înfrângerea lui Liciniu în 323, convocarea *Primului Sinod Ecumenic* din 325, alegerea unei noi capitale (fostul oraș trac **Bizanț**, numit **Constantinopolis** – „orașul lui Constantin”) în 330 etc.

Prin Edictul de la Milan din anul 313, Constantin devine protector al creștinismului. Ia măsuri în favoarea Bisericii creștine, scutește pe preoți de obligația funcțiilor municipale și le acordă subvenții. Înlătură din legile penale pedepsele contrare spiritului creștin (răstignirea, zdrobirea picioarelor, stigmatizarea sau arderea cu fierul roșu).

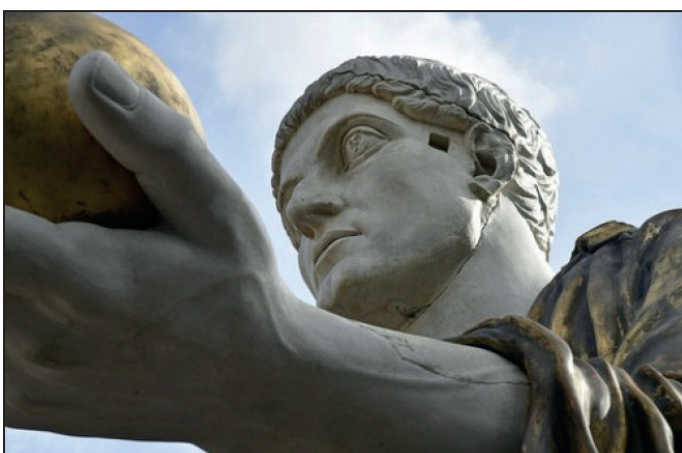
Contribuția Sf. Împărați CONSTANTIN și ELENA la răspândirea creștinismului (1.2)

Constantin cel Mare – colosul reconstruit. O reproducere a statuii lui Constantin, de 13 metri înălțime, a fost dezvelită la Roma. Statuia îl reprezintă pe Constantin stând așezat, corpul său fiind parțial acoperit cu o mantie de bronz – a fost recreată măreția statuiilor ridicate în Roma antică. Foto: Profimedia.

Bucăți din statuia lui Constantin cel Mare. Sute de ani, arheologii, istoricii și turiștii au fost nevoiți să-și folosească imaginația pentru a-și închipui cum arăta statuia întreagă, după fragmentele de marmură (picioarele, un genunchi, un biceps și un cap) expuse la Muzeele Capitoline. Sursa foto: Shutterstock.

Colosul lui Constantin cel Mare, reconstruit și expus la Muzeele Capitoline din Roma. Detaliu. Foto: Profimedia

Colosul lui Constantin cel Mare, reconstruit și expus la Muzeele Capitoline din Roma. Detaliu. Foto: Profimedia

Îmbunătățește tratamentul în închisori, ușurează eliberarea sclavilor – acordând episcopilor și preoților dreptul de a-i declara liberi, în biserici. Protejează prin lege pe săraci, orfani și văduve (Împăratul Constantin a trimis o scrisoare regelui sasanid *Shapur al II-lea*, prin care îl îndemna să protejeze creștinii din Mesopotamia și Persia – Irakul și Iranul de azi, n. red.). Modifică legislația privind căsătoria – îngreunează divorțul, pedepsește adulterul. Atribuie Bisericii creștine casele imperiale de judecată (*basilikos oikia*), care vor purta în continuare numele de **basilici**, nume păstrat în limba română sub termenul de biserică.

Împăratul Constantin cel Mare a generalizat în anul 321 **Duminică drept zi de odihnă** în imperiu, **sărbătoarea săptămânală a creștinilor**, când soldații asistau la slujbe. Încă din anul 317, a început să bată monedă cu monogramul creștin, poruncind ca toate hotărârile sale să fie făcute cunoscute în tot Imperiul Roman.

Împăratul și familia sa au ajutat moral și material la repararea bisericilor sau la construirea altora mai mari și mai frumoase la Ierusalim, Roma, Antiohia, Nicomidia, Tyr etc.

Din dorința de a ajuta Biserica, a convocat Sinodul Ecumenic de la Niceea din anul 325, împotriva ereziei lui Arie, care socotea pe Fiul o creatură subordonată Tatălui.

În ziua inaugurării Sinodului I Ecumenic (probabil în 14 iulie 325), Împăratul Constantin a **rostit o cuvântare**, conform istoricului **Eusebiu de Cezareea** (text conform vol.: Eusebiu de Cezareea – *Viața Fericitului Împărat Constantin* – Cartea a III-a, pag. 173, 174; redăm și textul care descrie momentul care a precedat luarea de cuvânt a Împăratului, n. red.):

«... Or [spre deosebire de impunătoarea] înfățișare a lui Constantin, se vedea limpede că el se îngrijise să-și înveșmânteze și sufletul cu podoabele fricii lui Dumnezeu și ale cucerniciei; dovadă privirile sale plectate, roșeața așternută în obraji, felul cum pășea, de altfel întreg modul său de a se înfățișa (chiar dacă înălțimea lui îl făcea să-i depășească pe toți cei aflați în preajmă); dovadă frumusețea lui, ținuta lui

atât de impunătoare sau vigoarea de nebiruit a trupului; iar toate aceste calități, concurate de blândețe, precum și de marea sa bunătate, făceau ca extraordinara-i limpezime de cuget să nici nu poată fi redată în cuvinte.

După ce, pășind mai departe, a ajuns el în mijlocul rândului din față, Constantin s-a oprit în dreptul unui mic tron făcut din aur, care-l aștepta, dar pe care n-a primit să șadă mai înainte ca episcopii să-l invite să ia loc. La fel cu toți cei din alai.

Apoi s-a ridicat, din cinul episcopilor, cel care ședea primul în partea din dreapta. Acesta a rostit un cuvânt destul de scurt, adresând împăratului și Atotstăpânitorului Dumnezeu un imn de bucurie și mulțumire. După ce și-a reluat locul, s-a făcut tăcere. Toate privirile erau îndreptate spre împărat. Atunci, căutând spre ei cu ochii săi limpezi, cu privirea lui senină, adunându-și gândurile, cu glas liniștit și cu vorba lui dulce, acesta le-a grăit în felul următor:

„Era dorința mea cea mai arzătoare să mă pot bucura cândva de prezența voastră aici, dragi prieteni! Acum, că lucrul acesta s-a împlinit, îmi voi mărturisi fățiș recunoștința înaintea Împăratului întregii lumi pentru a-mi fi hărăzit, pe lângă alte atâtea faceri de bine, să-mi pot bucura ochii și de lucrul pentru mine mai presus de oricare altul, anume acela de vă putea găzdui pe toți laolaltă; Căruia-I voi adăuga și mulțumirea mea de a vă vedea călăuziți de un singur cuget și de a vă înțelege stăpâniți de un același duh.

Să nu îngăduim atunci pizmașului nostru vrăjmaș să-și bată joc de tot ce ne este mai scump; și – după ce, prin puterea Mântuitorului și Dumnezeului nostru, a fost spulberat din calea noastră războiul stărnit de tirani împotriva lui Dumnezeu – să nu îngăduim diavolului, iubitorului de rele, să se năpustească cu noi calomniile îndreptate asupra dumnezeieștii legi. Fiindcă, după mine, vrajba ascunsă în sânul Bisericii lui Dumnezeu este mai înspăimântătoare decât războiul sau decât o bătălie, oricât de cumplită s-ar dovedi ea; îmi pare mult mai de temut decât o primejdie amenințând de undeva din afară.

Constantin cel Mare adoptă semnul Crucii. Sursa foto: Shutterstock

Înălțarea Sfintei Cruci. Inscripția, în greacă: „Sfinții asemenea Apostolilor CONSTANTIN și ELENA”. Sursa foto: Shutterstock

(mixaj foto: **Paul-Mircea Iordache**)

După ce – cu îngăduința și cu împreună lucrarea lui Dumnezeu – mi-am biruit unul după altul dușmanii, socoteam că nu-mi mai rămăsese decât să-mi mărturisesc recunoștința înaintea lui Dumnezeu și să mă bucur de desfătarea celor izbăviți de El cu mâna mea. De aceea, când am aflat de cearta iscată între voi – o ceartă la care nu m-aș fi așteptat niciodată –, n-am nesocotit cătuși de puțin cele ce-mi ajunseser mie la ureche, ci, dimpotrivă, m-am rugat în sine-mi să-mi fie îngăduit să iau asupra mea și această purtare de grijă. [Cu acest rost] v-am chemat atât de grabnic pe toți.

În acest sens, pot spune eu astăzi că adunarea voastră mă bucură într-atât.

Totuși numai atunci am să pot socoti că mi s-a îndeplinit cu adevărat dorința, când vă voi vedea călăuziți de aceeași bunăvoință unii față de ceilalți și când, deasupra tuturor, va stăpâni – singura aducătoare de armonie – pacea; acea pace pe care voi, ca unii care v-ați aștersit lui Dumnezeu, s-ar fi convenit să o bine-vestiți în jurul vostru.

Așadar, nu mai zăboviți, prietenii mei, cei care sunteți totodată vrednici slujitori ai lui Dumnezeu, Stăpânul nostru, al tuturor, și Mântuitorul nostru! Începeți prin a scoate pe loc la vedere pricinile neînțelegerii voastre și despovărați-le – sub semnul păcii – de cătușele ambiguității. Așa veți putea să vărsați și ceea ce este plăcut Atotputernicului Dumnezeu; iar mie, celui care deopotrivă cu voi mă străduiesc a-I sluji, îmi veți putea astfel aduce darul unei bucurii fără seamăn”.

Încheindu-și și cuvântarea – ținută de el în limba latină, dar imediat tălmăcită de altcineva –, împăratul le-a dat cuvântul mai-marilor sinodului). (Cât de actual e discursul și astăzi!... n.red.).

Meritul lui Constantin, despre care s-a scris enorm și se scrie mereu, este că, profesând creștinismul din convingere și nu din rațiuni politice, și indiferent dacă el s-a numit sau nu pe sine „episcop al celor dinafară”, a ținut să dea noii sale religii o ținută morală și socială cât mai conformă mesajului evanghelic.

Sub influența **Sfântului Atanasie cel Mare**, Sinodul a proclamat învățătura ortodoxă despre dumnezeirea Fiului care este „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut” (**Simbolul Credinței sau Crezul**). Același Sinod a stabilit principiul alegerii datei Paștilor – prima duminică după lună plină după echinocțiul de primăvară – și a dat 20 de canoane bisericești. Aici, la Niceea, Împăratul Constantin cel Mare a învățat despre modestia și credința minunată a **sfântului Spiridon**, despre puterea rugăciunii și adâncirea evlaviei **sfântului Alexandru** și despre bărbăția evanghelică a **sfântului Nicolae, ierarhul** din Mira Lichiei.

Împăratul Constantin cel Mare a trimis o solie oficială, cu o misiune sfântă, în frunte cu **sfânta Elena**, mama sa (căreia i-a acordat titlul imperial „Augusta”, semn al respectului pe care împăratul Constantin îl nutrea față de mama sa, n.red.), la **Ierusalim**, care să caute crucea pe care a fost răstignit **Domnul Iisus Hristos**. Cu osteneală și rugăciune fierbinte, **Sf. Elena** a reușit să afle Sf. Cruce, înălțată solemn în văzul poporului creștin de Episcopul cetății Ierusalimului, **Macarie I**, la 14 septembrie 326.

Împăratul Constantin cel Mare a hotărât să zidească o nouă capitală, **Constantinopol** (grec. *Constantinopolis*, „orașul lui Constantin”),

inaugurată la 11 mai 330. Din fostul Bizanț, Constantin face o capitală de imperiu creștin, cu biserici minunate – ca aceea a **Sf. Apostoli** – oraș strategic, de un pitoresc deosebit. L-a numit „Roma cea nouă”, umbrind Roma antică. Mai mult, episcopul noii capitale va fi ridicat la rang de cinste, egal cu cel al Romei vechi, prin canonul 3 al **Sinodului al II-lea Ecumenic**, din anul 381 și prin canonul 28 al **Sinodului de la Calcedon**, din 451.

Dar meritele Împăratul Constantin cel Mare sunt deosebite: prin libertatea acordată creștinismului a făcut din comunitatea prigonică o religie liberă și chiar privilegiată în imperiu și a asigurat unitatea Bisericii creștine. De exemplu, la terminarea Sinodului I Ecumenic, când ereticul Arie a fost excomunicat, când s-a reafirmat și proclamat divinitatea Mântuitorului Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”, iar **Osiu de Cordoba** a rostit pentru prima oară **Crezul**, formulat de cei 318 Părinți sinodali, marele Constantin ar fi exclamat: „Da, acesta este adevărul. Nu sunt teolog, dar simt că aici este adevărul. Sunt convins că nu voi l-ați făcut, ci Dumnezeu care a lucrat cu voi”. Era un mare moment din istoria Bisericii și a mântuirii. Duhul Sfânt lucra în Biserică, iar Biserica lui Hristos își afirma unitatea.

I s-a reproșat lui Constantin cel Mare faptul că nu s-a botezat decât pe patul morții și că a păstrat titlul de „pontifex maximus”. În primele veacuri ale creștinismului însă, mulți **catehumeni** (cei care doreau să se boteze și erau în stadiul de învățare a normelor credinței creștine) amânau botezul cu anii, iar dacă ar fi renunțat la titlul mai sus numit își ridica un rival puternic și păgân, care ar fi încercat să restabilească vechea religie idolatră.

Primul împărat creștin al imperiului roman, apoi bizantin, Constantin cel Mare, a avut o domnie lungă, de peste 30 de ani (306-317), în care s-a dovedit un om de mare voință, un înțelept, un strateg, făcând Bisericii cel mai mare serviciu – dându-i libertatea după lunga perioadă de persecuții care au tulburat-o, de la **Nero** până la **Dioclețian**.

Constantin cel Mare a murit în **Duminica Rusaliilor**, la 22 mai 337 și a fost înmormântat în biserica Sf. Apostoli din Constantinopol, ctitoria sa.

Conform **Erminiei** lui **Dionisie din Furna** (ed. Sophia, București, 2000, pp.145, 164, 174, 205, 2014, 218, 236), **Sf. Constantin** poate fi reprezentat după cum urmează:

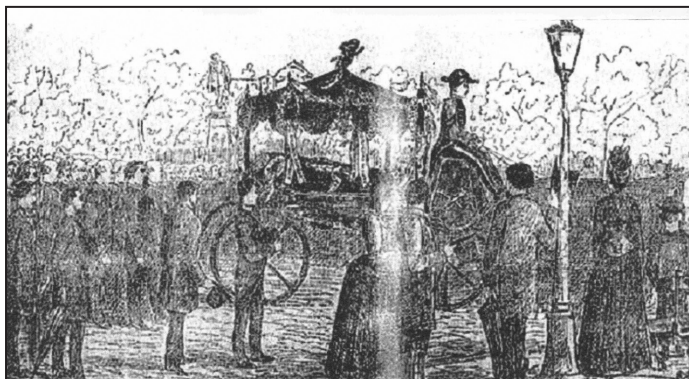
- în rândul dreptților, este reprezentat în veșminte împărătești, ca tânăr, cu un început de barbă, ținând în mână o Cruce și o Evanghelie;
 - împreună cu Sfânta împărăteasă Elena, mama sa (pentru prăznuirea din 21 mai);
 - în registrul de jos din naosul bisericii, în dreptul stranei mici, spre stânga, înspre Altar, sunt reprezentați Sf. Constantin și mama sa Elena împreună cu Crucea Domnului;
 - la reprezentarea Sinodului Ecumenic de la Niceea (325), stând pe tron în mijlocul adunării Sfântului Sinodul Ecumenic.
- Cel mai adesea, Sf. Constantin este reprezentat împreună cu mama sa Elena și cu Sfânta Cruce a Domnului.

Pentru meritele și serviciile aduse creștinismului de **Sf. Împărat Constantin cel Mare**, Biserica l-a cinstit în mod deosebit, trecându-l în rândul sfinților, împreună cu mama sa, **sfânta Elena**, și numindu-l **isapostolos** – „cel întocmai cu Apostolii”, atribuindu-i înțelepciunea lui **Solomon** și blândețea lui **David**.

Pr. Prof. Visarion VIZITIU

Mihai Eminescu – 135 de ani de la stingerea din viață Lucruri mai puțin știute despre înmormântarea lui Mihai Eminescu

„O doamnă din Moldova, îmbrăcată în negru, a așezat pe pieptul poetului un buchet de flori „Nu-mă-uita”! Sigur, nu putea fi alta decât cea care l-a iubit, l-a inspirat și l-a ajutat în clipe grele.

Sicriul a fost așezat într-un dric simplu, tras de doi cai...

Șapte coroane, din partea Academiei Române și a câtorva cotidiene, străjuiau sicriul...

Într-o zi de 17 iunie (1889), Mihai Eminescu, cel mai mare poet român, era condus pe ultimul său drum. Din singura imagine păstrată de la înmormântarea poetului – un desen realizat de cunoscutul grafician Constantin Iquidi – se poate observa că Eminescu a fost înmormântat pe o vreme ploioasă și mohorâtă, unii dintre cei prezenți având în mână umbrele.

Apropiații, pușinii prieteni, mulți studenți și elevi ai Școlii

Normale de Instituturi din București, precum și nelipsiții curioși au înțesat biserica și curtea acesteia. Sicriul său a fost depus în biserica Sf. Gheorghe cel Nou din București.

Presa vremii scria că o doamnă din Moldova, îmbrăcată în negru, a așezat pe pieptul poetului un buchet de flori „Nu-mă-uita”! Sigur, nu putea fi alta decât cea care l-a iubit, l-a inspirat și l-a ajutat în clipe grele, Veronica Micle.

Lucruri mai puțin știute despre înmormântarea lui Mihai Eminescu

Șapte coroane, din partea Academiei Române și a câtorva cotidiene, străjuiau sicriul.

Pe una dintre ele scria: „din partea amicilor”. A. Z. N. Pop, într-o interesantă carte dedicată vieții lui Eminescu, prezintă un manuscris din Biblioteca Academiei Române care conține o listă a prietenilor poetului, care, mișcați de o profundă compasiune, au făcut chetă pentru cumpărarea coroanei și a florilor de pe catafalcul poetului.

Sicriul, acoperit într-o pânză neagră, purta către căpătâi volumul de poezii îngrijit de Maiorescu. Slujba înmormântării a fost oficiată de un singur preot care, la final, nu a rostit obișnuitul necrolog. Răspunsurile la strană au fost date de corul Mitropoliei, dirijat de C. Bărcănescu, unul dintre adevărații amici de-ai poetului. G. D. Scraha, în cartea „Amintirea lui Mihai Eminescu”, scrie că la finalul slujbei corala a interpretat o melodie pe versurile poeziei „Mai am un singur dor”, asistența fiind profund marcată de melodie, dar mai ales de stihuri.

Necrologul a fost rostit de Grigore Ventura, prim redactor la ziarul „Adevărul” : „...acela ce zace aici înaintea noastră n-a fost al nimănui, ci al tuturor românilor. Nu e dar de mirare că toți îl plângem; dar lacrimile noastre, ale tuturor, se vor schimba în rouă roditoare și binefăcătoare sub razele luminoase ce va răspândi soarele amintirii poetului iubit”.

După încheierea cuvântării, cortegiul funerar a pornit către Cimitirul Bellu.

Sicriul a fost așezat într-un dric simplu, tras de doi cai. În fruntea mulțimii care însoțea pe Eminescu pe ultimul drum al acestei vieți până la bolțile veșniciei, se aflau: Mihail Kogălniceanu, Toderiță Rosetti (fratele Elenei Cuza), Titu Maiorescu, Lascăr Catargiu și alți reprezentanți de marcă ai vieții culturale și politice a vremii.

În fața Universității s-a făcut un popas, prilej pentru o nouă cuvântare. Reputatul profesor de filozofie, Dimitrie August Laurian, a rostit o scurtă cuvântare, evidențiind activitatea jurnalistică a poetului. Între altele, vorbitorul a spus:

„...avem dinaintea noastră un cadavru în care a trăit o comoară de gânduri. Materia își urmează prefacerea sa în nesfârșit”.

Condoleanțele studențimii adunate în număr mare au fost rostite de tânărul Gheorghe Calmuschi, originar din „Betleemul” lui Eminescu. Prin cuvinte emoționante, vorbitorul a arătat aprecierea tinerilor studioși față de geniul celui ce era dus către cimitir:

„...Și noi care te-am iubit și te-am prețuit atât de mult îți vom dezmiarda cu lacrimi multă vreme mormântul tău și-l vom corona cu flori de tei, pronunțând numele Eminescu, care conține în el așa de mult, cât o lume întreagă”.

Trista adunare a pornit apoi pe Calea Victoriei către locul dinainte pregătit în cimitirul Bellu, parcela 9, unde Eminescu a fost coborât în reavănul pământ pentru a se odihni o vreme. Era spre seară.

La scurt timp după moartea lui Eminescu, distrusă de durere, Veronica s-a refugiat la mănăstirea Văratec. Potrivit publicației „Adevărul”, aici și-a premeditat sinuciderea. Pe 1 august 1889 îi scria unei apropiațe, Smaranda Gârbea, cerându-i să îi facă rost de arsenic pentru fiica ei cea mică, suferindă de anemie.

Tot pe 1 august, Veronica scria : „O! Moarte vin de treci/ Pe inima-mi pustie și curmă a mele gânduri/ S-aud cum uraganul mugind în grele cânturi./ Se plimbă în pustie mânat de aspre vânturi./ Mi-e dor de-un lung repaos... Să dorm./ Să dorm pe veci.”

A primit arsenicul cerut a doua zi. În seara zilei de 3 august, după ce primise vizita unor prieteni din Iași, Veronica s-a retras în camera ei și a băut sticluța cu arsenic.

A urmat o agonie de mai bine de 20 de ore, între viață și moarte, timp în care medicul chemat de urgență de la Iași a încercat să o salveze. Încercările medicului au eșuat și Veronica s-a stins din viață, la 39 de ani, pe 4 august 1889, la fix 50 de zile de la moartea lui Eminescu, cel care îi scrisese cu câțiva ani înainte de moarte: „Așa te iubesc și eu – mai mult decât viața, mai mult decât orice în lume și pururea cu frica-n sân, aș vrea să mor or să murim împreună, ca să nu mai am frica de-a te pierde.”

Sărbătorirea Zilei Unirii Principatelor Române

Moldova și Muntenia – 165 ani – 24 ianuarie 1859 – 24 ianuarie 2024

Manifestări omagiale:

CHIȘINĂU (partea a doua, continuarea reportajului din nr. precedent)

Manifestarea cultural-științifică de la Liceul teoretic „Alexandru Ioan Cuza” Chișinău

Ultima parte a participării noastre, alături de frații basarabeni, la solemnitățile organizate la Chișinău de Ziua Unirii Principatelor Române, la 165 de ani de la acel 24 ianuarie 1859, a fost legată de prezența la activitățile culturale desfășurate în ziua aniversară, 24 ianuarie 2024, la Liceul teoretic „Alexandru Ioan Cuza” din Chișinău.

Pentru a ajunge la această instituție de învățământ, situată într-un cartier de nord-est al Chișinăului, a trebuit să traversăm în diagonală întinderea orașului, cu toate dificultățile ce le implică, atât prin aglomerația circulației din zona centrală (în speță, bl Ștefan cel Mare și Sfânt) a orașului, dar mai ales, prin îngustarea fluxului de circulație în intersecțiile cu sens giratoriu, sau la lucrările de reparații și modernizare (poduri, viaducte) prezente în acel sector al Chișinăului (periferia către ieșirea spre Orhei, Bălți) ș.a.

Ajungem într-un final (grație și îndrumărilor primite pe parcursul deplasării din partea celor doi istorici, care mă însoțeau în acest demers – dovedind că, nu sunt numai istorici, ei cunoscând la perfecțiune și... geografia acestui oraș) la liceul susnumit, situat pe o colină cu străzi de acces destul de înguste pentru traficul constatat la acea oră. Dar cum aveam „statutul” de musafiri, iar curtea, situată în pantă, era acoperită cu o poșghită de gheață și platforma de parcare era chiar aglomerată, ne „trezim” că suntem dirijați de o distinsă doamnă, care ne semnaliza asemenea unui veritabil agent de circulație – nimeni alta, decât directoarea liceului, pe care dl prof. Anatol Petrencu o alertase. Aici ia sfârșit odissea traversării Chișinăului.

Dintru început remarcăm, cu o firească bucurie, emblema instituției: Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza” Chișinău. Știam istoria atribuirii acestui nume, într-un moment (anul 2002) când guvernarea și municipalitatea chișinăuiană erau „socialist-comuniste”, deci „ne-sovietice”, și refractare la tot ce făcea conotații cu românitatea și identitatea românească a Basarabiei. Ei, dar ce credeți?... te poți pune cu temeritatea româncei basarabene (care era tot actuala directoare!) de a înfrunta ostilitatea guvernamentală – guvernul gira și funcția „atribuirii de denumiri”?... Profitând de ignoranța membrilor comisiei guvernamentale, în materie de *Istoria românilor*, curajoasa dascălă a „ambalat” propunerea de denumire cu o argumentație convenabilă ideologic (probabil, că „A. I. Cuza a dat pământ țăranilor” – zic și eu) și denumirea a fost validată!... Bravo ei! Cinste dascălimii basarabene care a opus rezistență agresiunii cultural-etnico-lingvistice rusești!

Intrând în clădirea liceului, remarcăm febrilitatea pregătirilor pentru începerea activităților subsumate genericului: «165 de ani de la Unirea Principatelor Române». Ajunși în sala de festivități a instituției școlare – Sala Unirii, cum a fost botezată de conducerea instituției: un local spațios, bine dotat și frumos ornamentat –, constatăm că manifestarea culturală stă să înceapă, toate locurile fiind ocupate. Se precipită și prezidiul, instalat la un pupitru plin cu volume nou-nouțe din lucrările publicate de cei doi istorici basarabeni, oaspeți ai liceului în această zi, liceu aflat în dublă sărbătoare: sărbătoarea națională și cea... onomastică.

Directorul instituției, prof. **Tatiana Nagnibeda-Tverdohle**, cunoștința noastră de acum doar câteva minute, îi invită alături pe cei doi istorici – care vor avea și comunicări științifice în cadrul manifestării culturale –, Prof. univ. dr. hab. **Anatol Petrencu**, Președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova „Alexandru Moșanu” și pe Prof. univ. **Ion Negrei**, Vicepreședinte al aceleiași asociații. Se dă semnalul de începere, printr-un prelung sunet de tulnic, după care, talentații elevi ai liceului încep recitățile, alternate cu piese muzicale adecvate: „De Ziua Unirii ne ceartă străbunii/ De lipsa iubirii, impusă de unii/ De Ziua Unirii ne ceartă străbunii/ De boala uitării, adusă de unii/... De Ziua Unirii să chemăm străbunii/ Cu puterea iubirii, să doară pe unii!//”. Apoi, cei doi tineri prezentatori ai spectacolului omagial oferă impetuos o sinteză istorică a evenimentului aniversat. În aplauzele asistenței, sunt prezentați oaspeții prezenți la manifestarea culturală de sărbătorire a liceului „cuzist” (universitari, dar și cadre didactice și elevi olimpici ale unor licee din R. Moldova; evident, se anunță și o prezență din partea redacției periodicului *Vatra Noastră Românească*,

Botoșani). Imediat, în cadrul manifestării culturale, urmează un moment artistic: „Hora lui Cuza”, interpretat de elevi din cl. a IV-a A, clasă cu profil coregrafic, aflată sub îndrumarea conducerii artistice a prof. **Lucia Savastin**. Micuții coregrafi au evoluat pe o muzică populară românească, o horă, cu o grație desăvârșită: portul popular și viciociunea vârstei lor au creat o imagine idilică și tonică a satului românesc, înfloritor și prin frumusețea tinerelor vlăstare. Aplauze puternice și ovații au răsplătit frumoasa prestație a acestor copii basarabeni.

Este invitată la cuvânt Dna directoarea a liceului sărbătorit, gazda noastră, pentru a prezenta istoria instituției, cât și realizările ei recente:

Prof. dr. în pedagogie Tatiana Nagnibeda-Tverdohle, directorul instituției:

«Onorată asistență, stimați oaspeți, dragi elevi, stimați colegi;

În timp ce vorbeau acești elevi frumoși, mi-am amintit de anii în care am devenit liceu, anul 2002. Am luat o decizie curajoasă la acel moment – aceea, ca numele instituției noastre de învățământ să fie „Alexandru Ioan Cuza”. Ne-am bucurat de această reușită a instituției noastre – acordarea numelui Cuza – pentru că, în acel timp, atribuirea denumirii unei instituții se făcea prin hotărâre de guvern. Astăzi este mai ușor, pentru că această atribuire se face prin hotărâre de consiliu municipal. În anul 2002, ne amintim, abia ajunseseră la putere partidele pro-ruse (în 2001), iar noi, în acest climat politic, propuneam acordarea numelui „Alexandru Ioan Cuza” liceului nostru, proaspăt înființat – fosta Școală nr. 20, din cartierul „Poșta veche”. Toți membrii guvernului au votat „pentru”, deși, mulți dintre ei, nu știau nimic despre personalitatea lui Cuza – așa se și explică unanimitatea votării! Și nu e de mirare că ne-am asumat această răspundere, deoarece în liceu avem mulți profesori de istorie cu verticalitate, cu mult curaj!... Dar, instituția noastră a primit acest nume care ne onorează – numele unui mare patriot. O personalitate care a reformat învățământul românesc, el este cel care afirma: „Învățătura este cea mai importantă cale prin care o națiune poate ajunge la desăvârșire”. Acest nume, înscris pe frontispiciul liceului nostru, ne responsabilizează să fim la înălțimea demnității ilustrei sale personalități.

În liceul nostru învață, în acest moment, 1.200 de elevi. Colectivul pedagogic promovează obiectivele strategice și anuale pentru a implementa valorile naționale și valorile general umane. Ne bucurăm că la această sărbătoare deosebită, 24 Ianuarie, Ziua Unirii Principatelor Române, sărbătoare devenită tradițională pentru toată suflarea românească, putem constata legăturile tot mai strânse cu frații noștri de peste Prut, și asta, cu atât mai mult cu cât și întreaga orientare a politicii R. Moldova este spre integrarea în marea familie a țărilor europene.

Dragi colegi, dragi elevi, stimați oaspeți, în încheiere, doresc să vă mulțumesc pentru faptul că ați dat curs invitației noastre și vă aflați astăzi în Sala Unirii din Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Vă felicit cu prilejul acestei sărbători și cred că în noi toți vibrează sentimentul apartenenței la rădăcinile noastre comune, rădăcinile române. Fie ca acest sentiment să ne însuflețească și viitorul!»

A urmat mesajul de salut al Dlui Anatol Petrencu:

Prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu, Președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova „Alexandru Moșanu”: «Stimați dascăli; dragi elevi; astăzi este o zi foarte importantă pentru istoria națiunii române. Se împlinesc 165 de ani de la Unirea celor două principate românești, Moldova și Țara Românească. Acest eveniment a fost foarte important pentru întreg neamul românesc. Nu este vorba doar despre unirea celor două principate românești, ci este un pas enorm făcut către modernizarea României. Îleșeam din medievalitate, dar în condițiile unor secole de dominație străină ale imperiilor cu care ne învecinam: Imperiul Habsburgic, Imperiul Otoman și Imperiul Rus, imperii care tot au ciuntit din teritoriul românesc. Această Unire din 1859 a făcut un prim pas către reîntregirea neamului. Încercând un joc de cuvinte, a fost, să spunem așa: „mica... pentru marea unire” (sau, Unirea care a fundamentat Marea Unire, n. red.). Ceea ce a fost numită „Mica Unire” a fost tot atât de mare ca și Unirea din 1918 – condițiile la 1859 au fost tot atât de complicate, sau poate mai dificile decât cele din 1918, după Primul Război Mondial.

24.01.2024 – Sărbătorirea la Chișinău a Zilei Unirii Principatelor Române

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Febrilitate înaintea începerii manifestării culturale „165 ani de la Unirea Principatelor Române” (st-dr): Prof. univ. dr. în istorie **Anatol Petrencu** și **Ion Negrei**, alături de directorul liceului **Tatiana Nagnibeda-Tverdohleb**, reuniți întru cinstirea momentului aniversar al Unirii.

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Momentul artistic „Hora lui Cuza” în cadrul manifestării culturale – în varianta coregrafică a elevilor din cl. a IV-a A, clasă cu profil coregrafic, sub conducerea artistică a profesoarei **Lucia Savastin**.

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Manifestare culturală „165 ani de la Unirea Principatelor Române”: directorul liceului **Tatiana Nagnibeda-Tverdohleb**, dr. în pedagogie, prezentând istoricul și realizările actuale ale prestigiosului liceu chișinăuian.

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Prof. univ. dr. în istorie **Anatol Petrencu** prezentând lucrarea **Reforma învățământului, promovată de A. I. Cuza**: «Școli în Țările Române erau și înainte de Cuza – pe lângă spitale, mănăstiri, dar majoritatea populației era analfabetă... Cuza a schimbat radical situația»

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Manifestare dedicată Unirii. **Ana Plămădeală**, Șefa Secției marketing și comunicare – **Biblioteca Națională a R. Moldova**: «Biblioteca Națională a organizat expoziția itinerantă pe tematica Unirii – 40 de documente din colecțiile: carte veche, hărți, publicații ș.a.».

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. **Gabriela Andrieș** și **Oxana Coroianu**, eleve ale liceului – eseuri pe tema Unirii: «Ca locuitorii ai Chișinăului, avem prilejul să-l întâlnim pe A. I. Cuza pretutindeni: „locuim pe Cuza”; „învățăm la Cuza”; „ne plimbăm pe Cuza”; „trecem pe lângă, sau îl vedem pe Cuza»».

Liceul dumneavoastră poartă numele voievodului Alexandru Ioan Cuza, care este, într-adevăr, o personalitate excepțională, un om cu vederi progresiste pentru acel timp, vederi care au izvorât din suflul revoluțiilor de la 1848, numite în istoriografia mai veche „revoluții burgheze”, dar care erau, de fapt, mișcări de modernizare statală, în acest curs firesc al istoriei integrându-se și România acelor vremi.

Reformele pe care le-a înfăptuit Alexandru Ioan Cuza au produs efecte chiar și după ce el a fost înlăturat de la conducerea țării. Pe baza lor, pe parcursul următoarelor trei decenii, România s-a plasat printre țările dezvoltate ale Europei.

Vă felicit și eu cu ocazia acestei aniversări, precum și pentru momentul festiv cu care ne-ați emoționat în această zi de sărbătoare. Vă doresc sănătate și succes!»

În continuare, este invitată Dna Ana Plămădeală ca să prezinte colecția itinerantă de documente, intitulată: „Din colecțiile Bibliotecii Naționale a R. Moldova”:

Ana Plămădeală, șefa Secției marketing și comunicare socio-culturală a Direcției Comunicare și Tehnologia Informației din cadrul Bibliotecii Naționale a R. Moldova:

«Bună ziua tuturor! Mulțumim mult pentru invitația pe care ați făcut-o Bibliotecii Naționale de a participa la această activitate cultural-științifică și de a reitera importanța acestui eveniment din ianuarie 1859, pentru istoria națiunii române și care a marcat identitatea națională din Basarabia.

Biblioteca Națională a R. Moldova, în colaborare cu Asociația Istoricilor din R. Moldova „Alexandru Moșanu”, a organizat o expoziție itinerantă tematică ce conține cca 40 de documente din colecțiile secțiilor: *Carte veche și rară*, *Arte și hârți*, *Publicații seriale*, respectiv, *Lectura publică*. Scopul acestei expoziții este de a promova și valorifica documentele referitoare la evenimentul pe care îl celebrăm astăzi.

Biblioteca Națională este principala bibliotecă a statului, subordonată Ministerului Culturii și care adăpostește cca. 2,5 milioane de documente. Nu sunt doar cărți. Sunt și discuri de vinil, sunt publicații seriale (ziare, reviste), timbre poștale. Dacă veți pași pragul Bibliotecii Naționale veți găsi, evident, și multă literatură referitoare la subiectul Unirii Principatelor Române.

Expoziția pe care v-o prezentăm astăzi este cuprinsă într-un plan de activități, care se desfășoară cu o frecvență aproape lunară, an de an, în urma colaborării dintre cele două instituții amintite. Vă mulțumim că ați decis să găzduiți expoziția noastră la evenimentul organizat astăzi de dv. Așa cum obișnuim să donăm cărți bibliotecilor publice, Biblioteca Națională vine și la dv. cu o mică donație de carte, de această dată în limba engleză, pe care, suntem siguri, elevii acestui liceu o vor valorifica. Vă așteptăm la Biblioteca Națională!»

A urmat comunicarea „Pe urmele lui Alexandru Ioan Cuza”, prezentată, în tandem, de două eleve din clasa a XII-a C, Andrieș Gabriela și Coroianu Oxana:

Andrieș Gabriela și Coroianu Oxana: «El este autorul Unirii; El este creatorul autonomiei depline a Statului român; El e marele reformator: **Alexandru Ioan Cuza!** Venim să ne închinăm aceluia care a distribuit pământ la săteni, libertate și egalitate la toți, zdrobind împilarea, înălțând poporul și chemându-l din nou la viață!

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Manifestarea culturală „165 ani de la Unirea Principatelor Române” (în foto): **Gabrieliță Ilinca**, elevă în clasa a VIII-a A, a liceului sărbătorit, a prezentat povestea „Alexandru Ioan Cuza la Vaslui”.

Liderul politic și primul Domnitor al Principatelor Unite ale Moldovei și Munteniei, între 1859 și 1866, Alexandru Ioan Cuza a deschis drumul către o nouă eră în istoria noastră, reușind să unească principatele românești. Curajul său și hotărârea de a depăși barierele politice și sociale ale vremii au culminat cu Unirea Principatelor Române, un moment istoric de neuitat. „Locuim pe Cuza”; „Învățăm la Cuza”; „ne plimbăm pe Cuza”; „trecem pe lângă Cuza”, sau „il vedem pe Cuza”... am avut parte de cel puțin una dintre aceste ipostaze, ca simpli locuitori ai Chișinăului. Memoria domnitorului Alexandru Ioan Cuza se păstrează și prin denumirile date unor: licee, bulevarde, străzi, școli, sate, universități și monumente.

În bătrânul cartier, care poartă încă aspectul vechi – străzi înguste, case mici – stă la loc de cinste liceul nostru drag, instituția care poartă numele domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Liceul teoretic de pe strada *Poștei* nr. 44, din cartierul *Poșta Veche*, poartă, din anul 2002, numele voievodului și reprezintă o emblemă a educației solide și a angajamentului pentru excelență în învățământul românesc. Cu o comunitate școlară formată din peste 1.188 de elevi și 71 de profesori, instituția oferă o atmosferă vibrantă și dinamică, în care cunoșterea și creativitatea sunt încurajate. Cu resurse moderne și facilități de învățare, această școală răspunde provocărilor educaționale ale secolului XXI. Astfel, **Liceul teoretic „Alexandru Ioan Cuza”** nu este doar o instituție de învățământ, ci un loc în care se construiește viitorul, iar strada *Poștei* nr. 44 devine un drum al cunoașterii și al dezvoltării personale, pentru fiecare elev și profesor implicat în această comunitate educativă de excepție.

În pânza educațională a orașului **Bălți** din R. Moldova se înscrie și **Gimnaziul cu profil avansat „Alexandru Ioan Cuza”**. Această instituție de învățământ se remarcă prin promovarea standardelor academice ridicate și prin cultivarea unui mediu propice dezvoltării intelectuale și sociale a elevilor săi.

De la Liceul „Alexandru Ioan Cuza” la **Universitatea „A. I. Cuza”** din **Iași**, drumul educațional este o continuare firească a excelenței. Elevii modelați în spiritul valorilor și dedicării își vor continua parcursul academic la universitatea ce poartă același nume. Acolo vor construi mai departe, pe temelia cunoștințelor solide dobândite în liceu, contribuind la perpetuarea prestigiului și tradiției instituției „Alexandru Ioan Cuza”.

Universitatea „A. I. Cuza” din Iași este fondată în anul 1860, fiind un pilon al învățământului superior din România. Cu peste 160 de ani de existență, această instituție a evoluat și s-a dezvoltat, devenind un centru de excelență academică. Astăzi universitatea din Iași găzduiește o comunitate vibrantă de peste 30.000 de studenți, cuprinde 15 facultăți, acoperind o gamă largă de domenii științifice și umaniste.

Călătorind prin istoria pitorească și culturală a românilor, întâlnim **satul Alexandru Ioan Cuza**, un loc plin de farmec și de semnificații. Aflat la o distanță de cca 200 de km de Chișinău, acesta este un colț binecuvântat al R. Moldova. Reprezintă nu doar un punct pe hartă, ci o comunitate vie și plină de istorie. Satul a cunoscut schimbări de stăpânire, purtând și numele de *Hageatul* sau *Suvorov*, din timpul regimului sovietic. În 1990, el revine la denumirea sa inițială și poartă astăzi numele Domnitorului Unirii, aducând o înnoire a valorilor culturale și a tradiției.

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Manifestarea culturală „165 ani de la Unirea Principatelor Române”. În foto, aspect din sală, din timpul desfășurării comunicărilor științifice. Revista „Vatra Noastră Românească” a fost reprezentată de redactorul-șef **Paul-Mircea Iordache**.

Bulevardul Cuza-Vodă din Chișinău, o cale încărcată de istorie și semnificații, străbate orașul pe o lungime de 2,5 km. El formează un colț de oraș în care trecutul și prezentul se întâlnesc armonios. În anii 1970, pe această stradă s-au înălțat primele blocuri de locuit din piatră, un reper important în dezvoltarea și modernizarea acestui cartier. Pe această arteră, la intersecția cu **Bulevardul Dacia** se află **bustul voievodului Alexandru Ioan Cuza**, ca o emblemă a istoriei românești.

În contextul străzii **Cuza** din Galați observăm o altă filă a istoriei și urbanismului românesc. Strada **Cuza**, este una dintre cele mai vechi străzi ale orașului Galați. Pe vremea domnitorului, strada se numea „*Ulița de privit*”, una dintre foarte puținele străzi pavate. Era un loc de promenadă foarte apreciat în epocă. A primit denumirea de „*Strada Cuza*”, undeva, spre sfârșitul sec. al XIX-lea. Pe această stradă se afla **Casa Cuza**, care astăzi adăpostește muzeul cu același nume. În fața **Căsuței Cuza** se află și un bust al domnitorului, cu o istorie interesantă, ca și statuia din Grădina Publică. La inaugurarea Școlii de Băieți, nr. 5, de pe strada **Portului**, pe frontispiciul clădirii a fost montat bustul lui Alexandru Ioan Cuza, primul din țară, donat de **Doamna Elena Cuza**, devotata soție a domnitorului și a cauzei apărute de el. Evenimentul s-a petrecut la 4 noiembrie 1888. În prezent, acest bust se află pe un soclu în fața casei părintești, în curtea Muzeului „*Casa Cuza-Vodă*”.

Palatul - Muzeul Unirii din Iași, o bijuterie arhitecturală în stil neoclasic, care respiră istorie și grandoare. Între 1859-1862 a fost reședința domnească a primului domnitor al Principatelor Unite – **Alexandru Ioan Cuza**, iar între anii 1916-1919, devine reședință a regelui **Ferdinand**.

Palatul Cuza de la Ruginoasa. Acest palat nu este doar un edificiu, ci o mărturie a timpurilor de glorie a liderului vizionar care l-a locuit. Palatul, construit în stil neo-gotic în anii 1800 (restaurat de A. I. Cuza, în calitate de proprietar, din 1862, și inaugurat oficial în 1864, iar după plecarea lui Cuza din țară, a fost reședință pentru Elena Cuza, n. red.), reprezintă un monument deosebit al arhitecturii românești, închinat Unirii. Astăzi el nu reprezintă doar un monument istoric, ci și un spațiu care ne îmbie la contemplare și înțelegere.

Cu mândrie și emoție reflectăm asupra a două monumente care înfățișează moștenirea domnitorului Alexandru Ioan Cuza: în **Florența**, Italia, la 160 de ani de la Unirea Principatelor, o **piatră comemorativă** aduce omagiu în fața vilei unde Cuza și-a petrecut ultimii ani din viață, iar în **Heidelberg**, Germania, o **statuie** amplasată în fața Hotelului Europa, amintește locul în care voievodul și-a încheiat pământeanul său drum, la 15 mai 1873. Aceste monumente transcend granițele și arată influența lăsată de Cuza în inimile a altor două națiuni – cea italiană și cea germană. Mulțumim autorităților locale și ambasadelor pentru efortul de conservare a acestor legături istorice.

Instituțiile, satele, străzile și bulevardele care poartă numele lui Alexandru Ioan Cuza reprezintă omagii aduse unei figuri istorice care a influențat profund evoluția istorică a României. Aceste denumiri nu sunt doar simboluri, ci și amintiri vii ale unui lider vizionar care a contribuit decisiv la Unirea Principatelor Române, marcând astfel începutul formării statului modern român. În special, instituțiile care poartă numele lui Alexandru Ioan Cuza sunt locuri de cunoaștere și formare, susținând educația și cercetarea, într-o continuă aspirație către progres

și dezvoltare. Satele care poartă numele lui devin comunități ancorate în tradiție și istorie. Străzile și bulevardele care îi poartă numele devin axe ale urbanismului, simboluri de dezvoltare și armonizare. Nu doar căi de circulație, ci și file deschise de istorie. Iar ansamblul lor reliefează importanța personalității lui Alexandru Ioan Cuza în configurarea identității românești. Ele funcționează ca legături vii între trecut și prezent, amintind că istoria este o parte integrantă a construcției noastre colective, că Alexandru Ioan Cuza a lăsat o moștenire ce transcende timpul și spațiul.

Eleva din clasa a VIII-a A, **Gabrilică Ilinca**, a prezentat povestea: „*Alexandru Ioan Cuza la Vaslui*”:

Gabrilică Ilinca: «Apăi se spune că, pe când Alexandru Ioan Cuza era Domnitor al Principatelor Române Unite, îi plăcea foarte mult să meargă prin târguri și să vadă ce se întâmplă. De ici, colo, prindea pe câte un boier care făcea câte o trăsnaie și-l pedepsea amarnic, făcând dreptate. Într-o zi, vru el să meargă către Vaslui, iubitul său târg, dar îl luă și pe bunul său prieten și ministru al său, Mihail Kogălniceanu. S-au îmbrăcat în haine de trecător, ca să nu-i recunoască nimeni, și-au mers drept către mijlocul târgului. Din ce văzuseră acolo, nimic nu le plăcea: case neterminate, gunoaie aruncate pe jos, bălți... /Păi așa-i stă bine românului?... spuse Cuza, /Mihaile, matale ce gândești? Cum ți se pare?... Noi care luptăm pentru dreptate și ca să avem o țară frumoasă, dar uite ce se întâmplă în marile târguri!... /Că bine zici, Alexandre; Bine zici!...» ș.a.m.d., povestea Ilinicăi a curs frumos ca susurul izvorului din codrul românesc, punând în operă legendarele isprăvi ale Domnitorului Cuza, cel curajos, cel înțelept, cel atât de mult iubit de popor. La sfârșitul „poveștii”, Ilinca, copleșită de emoții, a fost copleșită și de aplauze.

A urmat comunicarea D-lui **Anatol Petrencu**, cu tema: „*Domnitorul Alexandru Ioan Cuza – ctitor al învățământului modern românesc*”:

Prof. univ. dr. hab. **Anatol Petrencu**, Președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*”: «Pentru că suntem într-o instituție de învățământ, m-am gândit că, dintre toate reformele instituite de voievodul Alexandru Ioan Cuza, ar fi potrivit să vorbesc despre reforma învățământului.

Așadar anul de reper este 1859, dar să nu credeți că până la 1859 nu a existat învățământ în țările române. Existau școli, dar mai ales școli din acelea private, susținute de câte un boier, prin jurul mănăstirilor și bisericilor. Mai existau niște școli care funcționau în jurul spitalelor. Spitalele mai mari aveau nevoie de asistenți care să știe să citească și să aibă practică elementară. Este adevăr că marea majoritate a populației era analfabetă. În sate nu erau școli, sau dacă erau, erau rare și de numai două clase. Se învăța scrierea, matematica și științele naturii. Știința de carte era o raritate. De aceea, venirea lui Alexandru Ioan Cuza în fruntea Principatelor Unite a schimbat radical situația. El, personal, s-a implicat. A spus așa: „*Avem nevoie de administratori, de financieri, de agricultori, de industriali. Organizarea unui sistem de învățământ, de la zero, nu este deloc simplu de făcut. Nu existau profesori, nu erau manuale, nu erau clădiri adecvate pentru școli. Și totuși, dacă facem comparație între 1859 și 1861 vedem:*

- în 1859 erau 1.381 de școli cu 35.450 de elevi;
- în 1861 erau 2.157 de școli cu 56.400 de elevi;

Liceul Teoretic „**Alexandru Ioan Cuza**”. Manifestarea culturală „**165 ani de la Unirea Principatelor Române**”. În foto: elevii ai clasei a X-a B a liceului-gază interpretând cântecul „**Cât trăim pe-acest pământ**”, pe versurile nemuritoare ale poetului basarabean **Nicolae Dabija**.

Liceul Teoretic „**Alexandru Ioan Cuza**”. Prof. univ. **Ion Negrei**, cercetător șt. Institutul de Istorie, Universitatea de Stat a Moldovei, vicepreședinte al Asociației Istoricilor din Moldova „**Alexandru Moșanu**”, prezentând tema: „**Unirea Principatelor Române în peisajul toponimic al orașului Chișinău**”.

Studiile arată că în Moldova, așa puțin cum era, învățământul era mai de calitate decât în Țara Românească, unde era mai răspândit, dar de mai slabă calitate.

S-a trecut la uniformizarea învățământului, iar rezultatele au fost pe măsură. S-au făcut eforturi deosebite pentru organizarea de cursuri pentru pregătirea învățătorilor.

În anul 1860 a fost deschisă Școala de belle-arte/ de arte frumoase/ la Iași, iar în 1884 cea de la București. La 1864, la București a fost inaugurat Conservatorul.

La 7 noiembrie 1860 a fost inaugurată Universitatea de la Iași, cu trei facultăți: de Drept, de Filozofie și de Teologie. Peste 4 ani, la 16 iulie 1864 a fost inaugurată Universitatea din București, cu facultățile de Drept, de Științe, și de Filozofie.

Și până la 1859, foarte mulți români studiau în străinătate - cei mai mulți la Paris, dar și la Berlin, la Roma, la Viena și în alte orașe. Fenomenul studiilor în străinătate s-a amplificat foarte mult după Unire. Numeroși oameni de cultură și oameni de știință au făcut studii în străinătate, însă, rămânând buni patrioți, s-au întors în țară și au adus contribuții importante la dezvoltarea societății.

La 25 iulie 1862 s-a constituit *Consiliul Suprem al Instruirii Publice* și, în acest consiliu, au fost invitați oameni de vază, inclusiv Mihail Kogălniceanu, ce au avut un rol foarte important în organizarea sistemului de învățământ.

La 7 decembrie 1864 se publică *Legea Instrucțiunii Publice*, care a unificat efectiv întregul sistem de învățământ din România, prin care s-au instituit aceste legendare 4 clase elementare: învățământul obligatoriu, gratuit, pentru toată populația României; liceele de 7 ani și universitățile de 3 ani. Așa arăta sistemul de învățământ instituit în timpul lui Cuza. El a funcționat timp de 30 de ani și a făcut ca, în numai câteva decenii, mare parte din populația României să fie știutoare de carte.

Basarabia, fiind sub ocupație țaristă, oamenii de aici nu au avut șansa de a învăța carte în limba română. La recensământul populației din anul 1897 - primul recensământ din întregul Imperiu Țarist -, s-a constatat că foarte mulți dintre basarabeni sunt neștiutori de carte. Până la 97% dintre femei nu știa carte. Așa se explică de ce politica țaristă a avut rezultate rapide în regiune. După Unirea din 1918, se povestește că veneau emisari, delegați din Regat, adică din România, ca să-i convingă pe țăranii din Basarabia să-și dea copiii la școală. Noi am prins oameni care au învățat cele patru clase obligatorii și ei spuneau că „patru clase făcute atunci, la români, erau mai bune decât unele universități de astăzi”. Calitatea studiilor era foarte bună. După modelul instituit de Cuza, am avut și aici licee care editau reviste proprii. Erau profesori care, în timpul vacanțelor, se duceau în excursii la Roma, sau alte capitale din Occident, iar la întoarcere schimbau impresiile de călătorie - elevii noștri erau admisi, atunci, în perioada interbelică, la orice universitate din Europa !...

Așadar, ceea ce a realizat Cuza, a realizat prin implicare personală, era un om foarte energic, progresist, consecvent, căruia nu-i era indiferentă soarta școlii românești. Lui îi datorăm foarte multe din ceea ce avem în materie de învățământ, de școli și universități. Deci: la carte, elevi, la carte!... Uitați-vă pe hartă la Japonia, cât este de mică, vedeți? Ei, în Japonia, învățământul superior a ajuns să fie obligatoriu. Înțelegeți?... Așa se ajunge la o altă calitate a societății!>

Un nou moment muzical, de astă dată, folk - piesa „*Cât trăim pe-acest pământ*”, pe versurile poetului Nicolae Dabija, interpretată de elevi din clasa a X-a B. Binecunoscutul cântec, cu profund mesaj pentru iubirea de Neam și Țară - „Cât durea-ne-vor izvoare,/ Ori un cântec ce dispăre./ Cât mai avem ceva sfânt/ Vom trăi pe-acest pământ!//” - a stârnit iarăși furtunoase aplauze!...

Este anunțată comunicarea D-lui Ion Negrei, cu tema: „*Unirea Principatelor Române în peisajul toponimic al orașului Chișinău*”:

Prof. univ. Ion Negrei, cercetător științific, Institutul de Istorie - Universitatea de Stat a Moldovei, vicepreședinte al Asociației Istoricilor din Moldova „*Alexandru Moșanu*”:

«Bună ziua tuturor! Sunt surprins, și totodată fericit, de atmosfera creată astăzi de colectivul de elevi și profesori ai liceului *Alexandru Ioan Cuza*, dar surpriza este și mai mare, văzând că o parte din comunicarea mea a fost „tratată” și de către antevorbitori. Fetițele care au vorbit înainte, **Gabriela Andrieș** și **Oxana Coroianu**, mi-au anticipat jumătate din mesaj. Nu sunt deloc supărat, dimpotrivă, sunt bucuros, pentru că, deși nu ne-am consultat anterior, am fost pe aceeași undă de gândire. Ceea ce m-am gândit eu că ar fi potrivit de spus la această întâlnire au spus ele foarte frumos și chiar mai mult decât mine, făcând documentarea și asupra întregului spațiu românesc.

Mi-am propus să vorbesc despre prezența figurii lui Alexandru Ioan Cuza și a altor ctitori, artizani ai Unirii, în peisajul urbanistic al Chișinăului. S-ar putea crede că nu există foarte multe monumente la noi legate de Unirea Principatelor, de personalitatea lui Cuza. La o primă evaluare s-ar enumera câteva, mai cunoscute - Liceul Cuza, în cartierul *Poșta Veche*, bulevardul Cuza din sectorul *Botanica*, și poate încă ceva -, dar eu voiam să atrag atenția că există cu mult mai multe locuri, în Chișinău, care amintesc de Unire. Astfel, există „*Piața Unirii Principatelor*”, care se află în sectorul *Buiucaeni*, la intersecția străzilor *Alba Iulia*, cu *Ion Creangă* (acolo unde, în perioada sovietică, era *Piața Constituției*, legată de faptul că, în 1977, când a fost adoptată Constituția Sovietică Unională, s-a inaugurat acea piață - în centrul acestei piețe se afla un monument după tipicul sovietic: o stelă cu stema Uniunii Sovietice și drapelul roșu -, dar în perioada de renaștere națională, acea piață a fost redenumită: „*Piața Unirii Principatelor*”). Piața, după eliminarea simbolisticii sovietice, nu a fost încă reamenajată... Strada *Alba Iulia* ne vorbește, și ea, despre un simbol al Unirii: orașul unde **Mihai Viteazul** a marcat realizarea **Primei Uniri a Principatelor Române**, în 1600; orașul unde s-a întrunit Adunarea Națională din 1918, care a marcat realizarea **Marii Uniri**, când s-a încheiat procesul de desăvârșire a unității naționale a românilor. Dar să amintim și începutul procesului unificator înfăptuit în 1918: 27 martie, data la care **Sfatul Țării** de la Chișinău a declarat **Unirea Basarabiei cu România**... Iată câte simboluri unioniste avem numai acolo, la Buiucaeni! Problema este că ele nu sunt îndeajuns îngrijite. Mai ales această piață ar trebui adusă la o condiție mai bună. Monumente ale lui Cuza nu sunt foarte multe, în schimb avem și monumente ale celorlalți artizani ai Unirii. Când vorbim de Unirea Principatelor nu ne putem limita doar la **Alexandru Ioan Cuza**. În jurul său a fost o întreagă pleiadă, o întreagă generație. Unirea a fost înfăptuită de generația pașoptistă. Dintre reprezentanții acestei generații, avem la Chișinău un monument dedicat lui **Vasile Alecsandri**, care se află în fața Bibliotecii Naționale a R. Moldova. Este și acesta un monument cât se poate de semnificativ și cu o amplasare

Liceul Teoretic „*Alexandru Ioan Cuza*”. Manifestarea „*165 ani de la Unirea Principatelor Române*”. **Bădulescu Alexandru**, elev al Liceului Teoretic „*Mihail Kogălniceanu*”, a prezentat comunicarea „*Alexandru Ioan Cuza și anturajul său*”: «*Aceștia sunt prietenii săi: Kogălniceanu, Alecsandri și Negri*»

Liceul Teoretic „*Alexandru Ioan Cuza*”. Manifestarea culturală „*165 ani de la Unirea Principatelor Române*”. Un fragment teatral „*Alexandru Ioan Cuza și Unirea*” a fost pus în scenă de elevi din clasa a IX-a B, a liceului care poartă numele celebrului domnitor.

potrivită, în această zonă din centrul Chișinăului – inaugurat în anul 1997, de Ziua *Limbii Române*; autor, sculptorul **Ion Zderciuc** de la Chișinău.

La rondul de la *Ciocana* (zonă din Chișinău, n.r.), unde se intersectează străzile *Mircea cel Bătrân* și *Meșterul Manole*, se află bustul-monument al lui **Alecu Russo**, basarabean, originar din Strășeni/Chișinău, un pașoptist activ, care a decedat la 5 februarie 1859, dar este cel care, în 1855, scrie prozo-poemul „*Cântarea României*”.

Înainte de a veni aici, am bust pe care Chișinăul l-a primit ca donație din partea Societății Istorico-Culturale „*Mihai Viteazul*” de la Ploiești, în anul 2012. În apropiere, avem *Bulevardul Cuza-Vodă* despre care s-a vorbit. Pe *Aleea Clasicilor* din Grădina Publică din Chișinău, jumătate din busturile de acolo înfățișează chipurile acestor arhitecți ai Unirii de la 1859: **Aleksandri, Kogălniceanu, Asachi, Russo, Negruzzi**... Pentru că aleea a fost inaugurată în perioada sovietică, aceștia au fost prezentați, mai totdeauna, doar ca oameni de litere: scriitori, poeți etc. Niciodată nu s-a amintit că ei au fost și oameni politici de marcă, care au militat pentru unirea românilor. Vasile Alecsandri, de exemplu, a fost ambasador al României la Roma și Paris, între 1885-1890, și a adus în fața națiunilor europene mesajul dorinței de unire a principatelor și de constituire a statului național român independent. A fost o misiune încredințată direct de Cuza; Mihail Kogălniceanu a fost prim-ministru în timpul domniei lui Cuza și principalul susținător și sfătuitor al acestuia. Mai avem, tot acolo, bustul lui Costache Negruzzi, pe al lui Gh. Asachi ș.a.

Toate aceste busturi vorbesc despre momentul Unirii și trebuie să „le citim” în această notă. Am vorbit despre *Bulevardul Cuza-Vodă*, dar avem și *străzile Mihail Kogălniceanu* și *Vasile Alecsandri*, care se intersectează – o intersecție semnificativă în centrul Chișinăului! Vasile Alecsandri scrie *Hora Unirii* la 1856, când abia se terminase Războiul Crimeii. Ideea unionistă era prezentă deja: „Hai să dăm mână cu mână/ Cei cu inima română!”; *Bulevardul Constantin Negruzzi* din centrul capitalei noastre, prin fața Academiei – Negruzzi a fost un mare unionist, acest fapt este subliniat și de criticul George Călinescu ș.a....

Înainte de a încheia, pomenesc și eu instituția-gazdă a noastră de astăzi: **Liceul Alexandru Ioan Cuza**, o instituție de prim rang, și, ajungând aici, să amintesc și de *bustul lui Cuza*, din holul liceului, sculptură care trebuie mai bine pusă în valoare, poate pe un soclu în exterior. La manifestarea noastră de azi, avem prezenți elevi și profesori de la **Liceul Vasile Alecsandri, Liceul Mihail Kogălniceanu, Liceul Constantin Negruzzi, Liceul Gheorghe Asachi, Liceul Alecu Russo**, toate instituții de frunte din învățământul preuniversitar din R. Moldova. Să nu se supere ceilalți delegați... Înțeleg că sunt aici și elevi de la *Mircea Eliade*, și de la *Spiru Haret*... Idealurile pe care acești ctitori le-au înălțat în urmă cu secole, trebuie să le urmăm și noi.

Mai putem contabiliza la lista obiectivelor care ne vorbesc despre Unire și *strada București*. București-ul a fost prima capitală a Principatelor Unite, capitală și azi a tuturor românilor („Pentru toți românii, lumina vine de la București!” era deviza unioniștilor transilvăneni, și nu numai, n. red.), ne-a fost și nouă, basarabenilor, capitală în perioada interbelică. La ieșirea vestică din Chișinău, dinspre Sculeni, este *Calea Ieșilor*, care amintește de capitala Moldovei istorice. Mai există o foarte frumoasă *statuie a lui Cuza*, la Iași, amplasată în *Piața Unirii*, din centrul orașului, monument inaugurat în anul 1912. Basarabienii care au adus la Iași documentul Unirii, votat de Sfatul Țării, au încins o horă în jurul acestei

statuii a lui Cuza, din Iași. Tot la Iași, **Universitatea** înființată, la 1860, de **A. I. Cuza**, poartă numele ctitorului ei.

La Chișinău mai există și *strada Focșani*, aflată în zona Telecentru, la *Schinoasa*. Ce legătură au Focșanii cu Unirea?... Profesorii, desigur, știu, dar elevii să ia aminte: la Focșani s-au întrunit, pentru o anumită perioadă de timp, administrațiile Principatelor Unite, pentru a face tranziția către noua capitală, București; la Focșani a funcționat *Comisia Centrală de Unificare* și acolo au fost elaborate principalele documente care au realizat efectiv unificarea administrativă, juridică, militară și, desigur, politică a principatelor.

Încă o dată, mă bucur pentru consonanța tematică și le felicit pe predecesoarele mele la microfon, Gabriela Andrieș și Oxana Coroianu, pentru calitatea prezentării – ele au și ilustrat video expunerea. Vă mulțumesc!»

Intervenția Dnei Director **Tatiana Nagnibeda-Tverdohle**: «Bustul Voievodului Cuza, din holul liceului nostru, a fost sculptat de regretatul, dar renumitul sculptor **Tudor Cataraga**»...

În continuare, elevul Pădurescu Alexandru – Liceul Teoretic „*Mihail Kogălniceanu*” a susținut eseuul cu tematică istorică: „*Alexandru Ioan Cuza și anturajul său*”.

Elevul **Pădurescu Alexandru**: «Prin anturaj, am în vedere pe acei prieteni ai lui din copilărie: **Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri** și **Costache Negri**, care i-au fost alături în realizarea Unirii și la constituirea statului român modern». În continuare, elevul a prezentat contingențele biografice ale acestui grup – școala franceză din Iași, studenția de la Paris –, între ei legându-se o strânsă prietenie, evidențiată și prin corespondența purtată, relații care s-au repercutat în viitor, pe planul politicii interne și a celei externe, promovate de Domnitorul A. I. Cuza. Expunerea a fost presărată cu exemplificări amănunțite, rod a unei bogate documentări. Vasile Alecsandri va deveni Ministru al Culturii, apoi, va fi trimis cu misiuni diplomatice la Paris și Londra; Mihail Kogălniceanu va avea un rol determinant în planul legislativ și în consilierea apropiată a lui Cuza, inclusiv pentru alegerea drept capitală a Bucureștiului. În calitate de Prim-ministru, Kogălniceanu a fost inspiratorul și susținătorul marilor reforme din perioada domniei lui Cuza ș.a.m.d. Chiar și după abdicarea lui Cuza, relațiile dintre cei patru au rămas prietenești, cu toate asperitățile politice care au urmat. La înmormântarea lui A. I. Cuza, la Ruginoasa, cei trei vechi prieteni i-au fost alături, «Mihail Kogălniceanu cuvântând: „...Pe Cuza nu greșelile l-au doborât, ci faptele lui cele mari! Și cât va avea această țară o istorie, cea mai frumoasă pagină va fi cea a lui Alexandru Ioan Întâi!”, expozezul liceanului primind aplauze călduroase și un „Bravo!”, la final.

Manifestarea culturală a continuat cu un fragment teatral „*Alexandru Ioan Cuza și Unirea*”, care a fost pus în scenă de elevi din clasa a IX-a B, a liceului care poartă numele celebrului Domnitor – harnicii elevi „cuziști” străduindu-se să intre și în postura de actori, au reușit să aducă pe scenă personaje din epoca dominată de personalitatea lui Cuza Vodă.

Se pare că elevii liceelor basarabene sunt de toată lauda, abordând tematici complexe în eseurile pe teme istorice susținute de ei. Iată, în continuare – după comunicarea precedentă, susținută de un elev de la liceul „*Mihail Kogălniceanu*” –, o elevă, Sandu Arina, din clasa a XII-a B, a liceului A. I. Cuza, prezentând comunicarea: „*Evoluția simbolurilor Statului în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza*”. Să o urmărim și pe ea, cu această lucrare:

Liceul Teoretic „*Alexandru Ioan Cuza*”. Manifestarea culturală „*165 ani de la Unirea Principatelor Române*”: Sandu Arina, elevă în clasa a XII-a B, din liceul A. I. Cuza, a prezentat comunicarea: „*Evoluția simbolurilor Statului în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza*”.

Liceul Teoretic „*Alexandru Ioan Cuza*”. Manifestarea culturală „*165 ani de la Unirea Principatelor Române*”. Dr. în istorie Alina Felea, cercetător științific la Institutul de Istorie, Universitatea de Stat a Moldovei, a prezentat comunicarea: „*Unirea Principatelor Române – sugestii metodice*”.

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Manifestarea culturală „165 ani de la Unirea Principatelor Române”: Popa Victor, elev al clasei a X-a B, din liceul A. I. Cuza, a vorbit despre „Amintirile Elenei Cuza privind detronarea soțului ei”.

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Manifestarea culturală „165 ani de la Unirea Principatelor Române”. Elevii clasei a VII-a A, cu profil coregrafic, au prezentat o reușită suită coregrafică, intitulată „Țara mea de dor” – conducător artistic, Pârvaș Svetlana.

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Manifestarea culturală „165 ani de la Unirea Principatelor Române”. Suită coregrafică „Țara mea de dor”. Elevii au reușit, prin coregrafie, să inducă momente de adâncă trăire patriotică. Iată o scenă în care Tricolorul este sugerat acoperământul națiunii, steaua Unirii!

Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”. Manifestarea „165 ani de la Unirea Principatelor Române”. **Finis coronat opus** – la sfârșitul manifestării cultural-științifice, gazde și invitați, dascălii universitari sau de liceu, elevii participanți la activitate, toți trăind, împreună, bucuria succesului...

(mixaj foto: Paul-Mircea Iordache)

Eleva **Sandu Arina**: «Simbolurile naționale, deși diferă de la un stat la altul, au un scop comun: acela de a marca cultura și istoria unei țări și identitatea națională a acesteia. I se cuvine voievodului **Alexandru Ioan Cuza** epitetul de întemeietor al simbolurilor naționale, subliniind că Unirea Principatelor Române nu a fost doar rezultatul unei lupte de moment, ci un proces istoric îndelungat, urmarea firească a luptelor de sute de ani ale românilor.

Unul dintre cele mai importante simboluri ale statului român este Drapelul. Referitor la acesta, Cuza afirma (la 1 septembrie 1863, înmânând oștirii Drapelele de Luptă: „Primind steagurile cele noi, aduceți-vă aminte că vă încredințez onoarea țării...”, n. red.): „Steagul este România, acest pământ binecuvântat al patriei, stropit cu sângele străbunilor noștri și îmbelșugat cu sudoarea muncitorului. El este familia, ogorul fiecăruia, casa în care s-au născut părinții și de unde se vor naște copiii voștri. Steagul este încă simbolul devotamentului, credinței, ordinii și a disciplinei ce reprezintă oastea. Steagul este, totdeodată, trecutul, prezentul și viitorul țării: întreaga istorie a României. Într-un cuvânt, steagul reprezintă toate datoriile și toate virtuțile militare care se cuprind în acele două cuvinte săpate de vulturii români: *Onoare și Patrie!*”

Pe 19 martie 1863, la solicitarea generalului **Ioan Emanoil Florescu**, Alexandru Ioan Cuza hotărăște, printr-un înalt ordin de zi: „Considerând că armata, în urma Unirii, nu trebuie să aibă decât un singur drapel și având în vedere că adevărata emblemă a României nu poate fi alta decât *Acvila romană*, am decretat și decretăm ce urmează: *Acvila romană*, cu crucea în gură, se va pune, ca emblemă a României, deasupra drapelului armatei. Pânza, de culoare tricoloră, care are formă dreptunghiulară și culorile așezate orizontal, reprezintă Drapelul. În centrul pânzei se

afă Stema României și anume *acvila* și *capul de bour*. Deasupra avem coroana princiară și inscripția: „*Unirea Principatelor – Fericirea românilor. Trăiască Alexandru Ioan P.*”. După abdicarea domnitorului, drapelul a fost păstrat până în 1911, în cadrul Arsenalului armatei, din București. Ulterior a fost transportat la Muzeul Militar Național, iar din 1971 se află în Colecția Muzeului Național de Istorie a României.

Un alt simbol de semnificație profundă este *Stema țării* și *Sigiliul statului*. Unirea Principatelor va duce, într-o primă etapă, la alăturarea simbolurilor heraldice ale Țării Moldovei și a Țării Românești, respectiv a *acvilei* și a *capului de bour*, în partea stângă fiind capul de zimbru/bour, ce reprezintă Moldova. Și anterior, la 9 februarie 1861, au fost alăturate simbolurile Munteniei și a Moldovei, dar în acel caz acvila apărea neîncoronată.

Fiecare stat este caracterizat de un *Imn*. Astfel, în 1861, când autoritățile au anunțat concursul pentru un imn, încă nu toate națiunile europene aveau un imn național. În ianuarie 1862 a fost ales și câștigătorul acestui concurs, anume, compozitorul neamț **Eduard Hubsh**, născut în Slovacia, care studiasse la Viena și Paris. Așa a apărut „*Marș triumfal și primirea steagului și a Măriei Sale Prințul Domnitor*” (1862-1884), primul *Imn al României*. În 1881, acesta este folosit la încoronarea regelui **Carol I al României** și devine *Imn Regal*. Mai este folosit în octombrie 1922, la încoronarea Regelui **Ferdinand** și a **Reginei Maria**. (se audiază imnul în varianta din 1881, n.red.)

De asemenea, nici un stat nu poate exista fără *monedă proprie*. Ca o recunoaștere a Unirii, Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a propus baterea unei monede care să se numească „*român*” sau „*romana*”, la propunerea lui **Ion Heliade Rădulescu**. Acest lucru nu era posibil,

dată fiind cantitatea insuficientă de metal prețios din visteria statului, dar și din cauza opoziției puterii otomane, care nu admitea emisia de monedă proprie în statele asupra cărora își exercita suzeranitatea. Cu toate acestea, **Alexandru Ioan Cuza** bate, în 1864, la Paris, o monedă cu chipul său, cu valoarea nominală de cinci sutimi. Aceasta nu a putut să intre în circulație din cauza opoziției turcești. La fel se întâmplase și anterior, în cazul domnitorului **Barbu Știrbei**, care a fost obligat să abdice pentru că a încercat baterea unei monede proprii. Vedeți în imagine moneda lui Cuza. Pe avers avem efigia domnitorului, în profil spre dreapta, cu legenda „*Alexandru Ioan P.*”. Pe revers avem, circular, textul „*Principatele Unite*” și inițialele *A.*G.* (Atelierele Grafice din Paris), separate printr-o roză cu 5 petale. În câmp avem valoarea nominală și milesimul.

În timpul domniei lui Cuza s-au folosit și alte simboluri, care astăzi se află în Muzeul Unirii din Iași, cum ar fi: *Ordinul Unirii*, în grad de comandor; *Ordinul Unirii* – *Crucea*, în grad de cavalier.

Cu personalitatea lui Cuza intrată în istorie, de-a lungul timpului s-au emis numeroase distincții sau monede care îi poartă numele sau efigia. Așa, de exemplu, avem medalia emisă cu ocazia ridicării statuii lui Alexandru Ioan Cuza, din Iași, din 1918; Medalia bătută cu prilejul împlinirii a 50 de ani de Unirea Principatelor, aflată în Muzeul de Istorie a Moldovei; Medalia emisă cu prilejul înmormântării lui Cuza; dar și Medalia: „40 de ani de la abdicarea domnitorului Alexandru Ioan Cuza”. Vedeți în imagini și sigiliul Universității din Iași, instituție care îi poartă numele, sigiliul aflat în patrimoniul Muzeului Universității *Al. I. Cuza*.

Vă mulțumesc!>

Este anunțată o nouă comunicare, de această dată, autorul fiind dr. în istorie Alina Felea; titlul comunicării: „*Unirea Principatelor Române – sugestii metodice*”.

Dr. în istorie Alina Felea, cercetător științific la Institutul de Istorie – Universitatea de Stat a Moldovei: «Doamnă Directoare, stimați invitați; sunt onorată să mă aflu astăzi la o manifestare atât de frumoasă dedicată personalității lui Alexandru Ioan Cuza. O personalitate cât o epocă, cât o țară, cât o istorie.

Valoarea documentului istoric este indiscutabil, și fiecare dintre voi cunoaște aceasta – nu mai e nevoie de teoretizări, mai ales că elevii de azi nu mai receptează cu interes discursul științific. Ne adresăm, în special, elevilor care vor susține în acest an examenul de capacitate, sau pe cel de bacalaureat. Știm foarte bine că testele pentru Bacalaureat sunt axate pe sursele istorice. De aceea, competențele de bază din cadrul curriculumului de istorie se bazează pe cunoașterea limbajului științific: noțiunile și sintagmele istorice; trebuie să cunoașteți relațiile de cauzalitate, efectele și etapele desfășurării unui eveniment. Totodată, trebuie să fiți capabili să plasați evenimentul în timp și spațiu și să apreciați valoarea personalităților istorice implicate. De aceea, noi, ca profesori și ca cercetători, venim mereu cu un suport, care, sperăm, să vă ajute în cercetarea, în înțelegerea și valorificarea cunoștințelor dv.

Împreună cu colega mea, doamna **dr. Cristina Gherasim**, am elaborat o crestomație la *Istoria medievală și modernă a românilor*, în care sunt încadrate documente la 2/3 din curricula pentru clasa a XI-a, și anume, teme: *Unirea principatelor române; Reformele lui Alexandru Ioan Cuza*. Tot acolo, un capitol separat este dedicat personalităților istorice. Relativ la documente, în acest volum veți găsi enumerate documente oficiale, opinii istoriografice, dar și mărturiile ale contemporanilor. La capitolul *Personalități*, veți găsi descrieri, opinii și documente despre trei dintre personalitățile Unirii: **Vasile Alecsandri, Alexandru Ioan Cuza și Mihail Kogălniceanu**.

Închei cu un citat din proiectul de rezoluție al Adunării ad-hoc a Moldovei, din 7-19 octombrie 1857, ca să înțelegeți cât de actuale, cât de valabile sunt și pentru astăzi formulările de atunci: „*Luând în privire că dorința cea mai mare, cea mai generală, cea mai hrănită de toate generațiile trecute, aceea care este sufletul generației actuale, aceea care, împlinită, va face fericirea generațiilor viitoare este Unirea Principatelor Române într-un singur stat, o unire care este firească, legitimă și neapărată, pentru că în Moldova și în Valahia suntem același popor, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași*

civilizație, aceleași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași temeri și speranțe, aceleași trebuințe de îndestulat, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitor de asigurat și, în sfârșit, aceeași misie de împlinit”.

(Și, mai adăugm noi continuarea textului, pentru întregirea acestui valoros document:

„Adunarea ad-hoc a Moldovei, pășind pe calea ce i s-a prescris de către Tratatul de la Paris, adecă începând a rosti dorințele țării, în toată curățenia cugetului, neavând în privire decât drepturile și folosul nației române, declară că cele întâi, cele mai mari, mai generale și mai naționale dorinți ale țării sunt:

1. Respectarea drepturilor principatelor și îndeosebi a autonomiei lor, în cuprinderea vechilor lor capitulații încheiate cu Înalta Poartă în anii 1393, 1460, 1511 și 1634;
2. Unirea Principatelor într-un singur stat sub numele de România;
3. Prinț străin cu moștenirea tronului, ales dintr-o dinastie domnitoare a Europei și ai cărui moștenitori să fie crescuți în religia țării;
4. Neutralitatea pământului principatelor;
5. Puterea legiuitoare încredințată unei obștești Adunări, în care să fie reprezentate toate puterile nației.”, n. red.)

„La Mulți ani, România! La mulți ani, dragi români!”>

Cu urările rostite, distinsa cercetătoare și-a încheiat expunerea, în aplauzele prelungi ale asistenței.

Microfonul conferinței științifice este preluat de un alt elev, Popa Victor, care a vorbit despre „*Amintirile Elenei Cuza privind detronarea soțului ei*”.

Elevul **Popa Victor**, din clasa a X-a B, liceul „*Alexandru Ioan Cuza*”: «Asupra nopții tragice de 11 februarie 1866, **Elena Cuza** a povestit următoarele:

„Era seara de 10 februarie când treceam la masă împreună cu Cuza. Vedem un băiat de prăvălie care, prin nu știu ce miracol, pătrunsese în palat. Se apropie de noi și spune că, noaptea, mii de oameni au să năvălească cu armele în palat. Cuza a reținut băiatul și trimise, printre altele, și după colonelul Haralambie. Stăteam în sala de mâncare când a sosit colonelul.

– /Auzi, măi Haralambie, ce se vorbește?... Se pregătește noaptea o revoluție mare și tu nu știi nimic!?!.../

– /Nu știu, Măria-Ta, răspunde flegmatic Haralambie, dar vă rog să nu vă îngrijorați. Poporul capitalei are o admirație pentru Domnitor! Acesta poate conta pe armata sa, legată prin jurământ! Și apoi, ca cineva să ajungă la Măriile Voastre, mai dintâi va fi nevoit să treacă prin trupul meu.../

Cuza rugă pe Haralambie ca, pentru orice eventualitate, să se îndoiască garda, în acea noapte, în palat.

Trecui la copii, dar nu știu de ce mă simțeam foarte neliniștită. Asigurările colonelului nu mă liniștiseră defel. Într-un târziu, noaptea, când mă străduiam să adorm, aud un zgomot asemănător descărcării unui foc de pușcă. Sar speriată din pat și, deschizând ușa cu curaj, am voit să trec, dar fui oprită. Trupele stăteau pe de-o parte și de alta a coridoarelor și soldații îmi barară drumul.

– /La o parte! Trebuie să trec spre Domnitor!/>

– /Nu se poate!/, mi se răspunse.

– /Și cu toate acestea, nimeni nu mă poate împiedica să văd pe Domnitor! Trebuie să trec!/>

– /Măria Ta, în zădar încercați; nu se poate trece! Și e inutil, căci fostul domnitor nu mai e în palat./

Atunci, pentru prima dată am auzit cuvântul de „fostul domnitor”. Mi se părea că tot pământul se învârtește cu mine. Trec în odaie și cad zdrobită. Deschid ferestrele palatului și observ un grup de soldați în odaie și-i întreb: /Unde vă este Domnitorul vostru?;/ /Nu mai este aici. L-au dus!/, mi se răspunse. Se făcu ziuă și nici o știre de nicăieri! După câteva ore, mă aștepta o trăsură închisă la scara palatului. Mă urcai cu cei doi copii și, când vroiam să cotesc spre Cotroceni, colonelul Solomon opri trăsura și zise: /Spune-i Măriei Sale că soldații nu se solidarizează cu conjurații și că un cuvânt așteaptă de la Domnitorul țării pentru a-l reîntrona!/>

Când am ajuns la Cotroceni, am intrat cu copiii în odaia lui Cuza. El se plimba nervos, dintr-un colț și-n altul... Cum îl văzui, izbucnii în lacrimi. Figura lui avea paliditatea morții. Înaintă surzător și blând. Se apropie și mângâie copiii.

– /Fii liniștită!/, îmi zise el/, vom pleca din țară și vom trăi departe și liniștit. S-a săvârșit ceea ce eu îmi doream de mult. Însă, s-ar fi putut întâmpla altfel lucrurile. Dar armata.... Scumpa mea armată.... N-aș fi vrut s-o văd călcându-și jurământul de credință./

– /Armata te urmează și e cu Măria-Ta!/, spusei eu.

– /Niciodată nu voi face vărsare de sânge pentru a-mi recăpăta tronul!...”>

Mulțumesc!>

După cuvenitele aplauze adresate și acestui elev-cercetător printre filele istoriei noastre, a urmat un nou moment artistic, în care, elevii clasei a VII-a A, cu profil coregrafic, din liceul „Alexandru Ioan Cuza”, au prezentat o reușită suită coregrafică, intitulată „Țara mea de dor” – conducător artistic: **Pârvaș Svetlana**. Și de această dată, elevii au reușit, prin coregrafie, să inducă momente de adâncă trăire patriotică – în fotomontajul din acest reportaj este prezentă o scenă, în care, prin mișcarea realizată de micii coregrafi, se sugerează, cumva, sacralitatea Tricolorului, ca acoperământ al întregii națiuni, ca o stea a Unirii pe cerul Țării!

Cu acest moment apoteotic, din desfășurarea programului artistic, s-a încheiat manifestarea culturală și științifică închinată sărbătoririi Zilei Unirii.

A urmat o ceremonie de acordare a unor diplome și distincții, pentru meritele avute în cadrul acestei activități omagiale de excepție,

dascălilor și elevilor care au avut comunicări, sau care au avut rolul organizator în crearea momentelor artistice de pe parcursul manifestării.

Ne alăturăm și noi Dnei Director **Tatiana Nagnibeda-Tverdohleb**, întru aplauzele și felicitările adresate meritușilor organizatori și participanți, pentru reușita acestei manifestări culturale! Mult succes, și în continuare, vrednicilor dascăli și elevi basarabeni!

După momentul protocolar oferit de gazde, la finalul activităților, noi ne-am luat „rămas bun” de la distinșii propovăduitori ai Istoriei Românilor pe meleagurile basarabene și am pornit pe calea de întoarcere spre Botoșani – drumul decurgând normal și, ca de obicei, ajungând în cursul serii în orașul din Țara de Sus a Moldovei... Mare este Moldova: cu „țări” de sus în jos și de la răsărit la apus; dar România, ca o mamă, acoperă cu Tricolorul toate aceste „țări” românești – Țara e numai una, sacră și indivizibilă: „De la Nistru, pân’ la Tisa”, așa cum ne spune Eminescu!

Consemnare și fotomontaje: **Paul-Mircea Iordache**
Transcriere din fișiere audio: **Iulian Moldovanu** / Consultant: **Ion Negrei**

75 ani de la deportarea în masă spre gulaguri a basarabenilor și nord-bucovinenilor Prof. univ. dr. hab. Nicolae ENCIU, Chișinău

DEPORTAREA din 6 iulie 1949 – o crimă împotriva umanității

Prof. univ. dr. hab.
Nicolae Enciu

Teroarea

Speriată și demoralizată de cumplita foamete din anii 1946-1947, de permanența teroare la care era supusă de regimul stalinist, de urgia arestărilor și a deportării din noaptea de 5 spre 6 iulie 1949, țărănimea basarabeană a început să se înscrie, în sfârșit, în noile colhozuri. Dacă la 1 februarie 1949 erau colectivizate doar 22 % din numărul total al gospodăriilor țărănești, în luna decembrie a aceluiași an erau deja colectivizate 82,3% din total.

Acum 75 de ani, în noaptea de 5 spre 6 iulie 1949, la doar câțiva ani de la reanexarea Basarabiei la imperiul sovietic și în condițiile în care populația încă nu-și vindecase rănilor provocate de regimul lui Stalin printr-o foamete dezastruoasă, cu peste 200 de mii de victime nevinovate, în proaspăt reînființata „Republică Sovietică Socialistă Moldovenească” s-a recurs la o a doua deportare în masă a populației, o operațiune militară minuțios elaborată de organele N. K. V. D.-ului sovietic (purând denumirea cifrată «IO» (Sud), soldată cu deportarea a 35.786 de persoane, dintre care 9.864 de bărbați, 14.033 de femei și 11.889 de copii.

Listele cu „chiaburii” româno-moldoveni, prezentate lui Stalin

Deportarea criminală s-a produs în condițiile în care statul totalitar declanșase o teroare feroce împotriva populației pașnice din Basarabia, urmărind colectivizarea cu orice preț a gospodăriilor țărănești individuale, care se împotriveaua intrării în colhozurile sovietice.

„Rămășițele elementelor româno-moldovenești, burghezo-naționaliste, chiaburești și ale speculanților, care s-au adăpostit pe teritoriul Moldovei după alungarea ocupanților fasciști germani, s-au împotrivot măsurilor luate de partid și de guvern în vederea restabilirii și dezvoltării economiei naționale, mai ales a transformărilor socialiste în agricultură” – scria în octombrie 1949 Fiodor Tutușkin (1900-1959), ministrul afacerilor interne al R.S.S. Moldovenești, lui S. Kruglov, ministrul afacerilor interne al U.R.S.S. Rezulta, așadar, că succesele socialismului în raioanele dintre Prut și Nistru se aflau într-un raport direct cu depășirea rezistenței „elementelor ostile” și lichidarea „dușmanilor” noii societăți.

Același F. Tutușkin a fost și cel care, în a doua jumătate a anului 1948, i-a solicitat lui S. Kruglov să pună în fața Guvernului U.R.S.S. problema deportării din R.S.S. Moldovenească „în regiunile îndepărtate ale Uniunii Sovietice” a 15 mii de „familii chiaburești”. Astfel s-a ajuns la întocmirea listelor celor care urmau a fi deportați din R.S.S. Moldovenească. La 17 martie 1949, Viktor Ivanov (n. 1903), președintele Biroului C.C. al P.C.(b) din toată Uniunea pentru R.S.S.M., Nicolai Coval (1904-1970), secretarul C.C. al P.C.(b)M și Gherasim Rudi (n. 1907), președintele Consiliului de Miniștri al R.S.S. Moldovenești, au făcut un demers către Iosif Stalin, solicitând permisiunea C.C. al P.C.(b) din toată Uniunea în vederea deportării din RSS Moldovenească a „chiaburilor, complicilor ocupanților și a activiștilor partidelor profasciste”, în număr de 39.092 de persoane.

„Deportarea pe veci, fără dreptul de întoarcere pe locurile natale”

În consecință, la 6 aprilie 1949, Biroul Politic al C.C. al P.C.(b) din toată Uniunea a adoptat hotărârea „Cu privire la deportarea de pe teritoriul R.S.S. Moldovenești a chiaburilor, foștilor moșieri, marilor comercianți, complicilor ocupanților germani, persoanelor care au colaborat cu organele de poliție germane și românești, a membrilor partidelor și organizațiilor profasciste, a gardiștilor albi, membrilor sectelor ilegale, cât și a familiilor tuturor categoriilor enumerate mai sus”.

Hotărârea respectivă prevedea „deportarea pe veci, fără dreptul de întoarcere pe locurile natale”, a 11.280 de familii sau 40.850 de persoane, în regiunile Aktiubinsk, Kazahstanul de Sud și Djambul al R.S.S. Kazahă, în ținutul Altai, regiunile Kurgan, Tiumen și Tomsk ale R.S.F.S.R. În cazul evadării din locurile de surghiun, vinovații urmau a fi trimiși la ocnă pe un termen de 20 de ani.

Ridicarea și deportarea „chiaburilor”, a foștilor moșieri, marilor comercianți și a familiilor acestora urma a fi efectuată potrivit listelor confirmate de Consiliul de Miniștri al R.S.S. Moldovenești, iar a celorlalte categorii – în baza hotărârii unui „consiliu special” («Особое совещание»), instituit de Ministerul Securității de Stat al U.R.S.S. A fost fixat și termenul desfășurării operațiunii: începutul – la 6 iulie 1949, ora 2,00, urmând a se încheia la 7 iulie, ora 20,00.

„Pericolul politic” reprezentat de „chiaburii” din Basarabia, unul inventat

Pe 28 iunie 1949, exact la nouă ani de la anexarea Basarabiei conform notelor ultimative sovietice din 26-28 iunie 1940, Consiliul de Miniștri al R.S.S. Moldovenești a confirmat listele prezentate de comitetele executive orașenești și raionale ale „sovietelor de deputați”, ce cuprindeau un număr de 11.342 de familii. Este de notat că soluționarea tuturor problemelor legate de ridicarea și deportarea celor incluși în liste a fost efectuată de Ministerul Securității de Stat al R.S.S. Moldovenești, în frunte cu Iosif Mordoveț (1899-1976). Baza legislativă a ridicării și deportării din vara anului 1949 s-a pretins a fi decretul Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. din 8 martie 1941 „Despre obținerea cetățeniei sovietice de către locuitorii din Bucovina și restabilirea cetățeniei sovietice pentru locuitorii din Basarabia”, conform căruia românii de la est de Prut, fiind declarați cetățeni sovietici, ar fi colaborat în anii războiului cu administrația românească, „trădând”, astfel, „patria sovietică”. Doar că românii din Bucovina nu solicitaseră cetățenia sovietică pentru ca s-o obțină în 1941, iar românii basarabeni nu o avuseseră vreodată ca să și-o „restabilească”.

O altă aberație era și calificarea gospodăriilor țărănești drept „chiaburești”, sub aspect economic. Datele existente, inclusiv și mai ales cele oficiale privind normele maxime de folosire a pământului de către o gospodărie în Basarabia și Bucovina de Nord, probează, fără putință de tăgadă, că gospodăria „chiaburească” medie, evidențiată în 1947, era mult mai slabă decât permiteau legile în vigoare ale statului sovietic.

În așa mod, „pericolul politic” reprezentat de „chiaburii” din Basarabia a fost unul inventat. Studiile realizate în acest domeniu probează că deportarea din noaptea de 5 spre 6 iulie 1949 s-a efectuat conform unor dogme politice și ideologice străine, marxist-leninist-staliniste („exploatarea omului de către om”), neavând nimic în comun cu tradițiile și obiceiurile populației din Basarabia.

Cazul familiei Balan din localitatea Hecii-Vechi, raionul Bălți

În altă ordine de idei, deportarea din 5/6 iulie 1949 a pus în evidență aspectul hidos și ipocrit al regimului stalinist instaurat în Basarabia la finele celei de-a doua conflagrații mondiale. Iată un singur exemplu elocvent. În noaptea de 5 spre 6 iulie 1949, conform numitei Hotărâri a Consiliului de Miniștri din 28 iunie 1949, urma a fi deportată și întreaga familie Balan din localitatea Hecii-Vechi, raionul Bălți, compusă din cinci persoane (soțul, soția și trei fiice). Însă, așa cum în acea noapte soțul, soția și fiica cea mai mare nu se aflau acasă, au fost arestate și deportate cele două fiice rămașe, Natalia și Eftimia Balan, de 16 și 18 ani neîmpliniți.

În consecință, o parte a familiei a rămas pe drumuri, fiindu-i confiscată casa și întreaga avere, iar cealaltă parte – deportată fără nicio vină. În atare mod, I. V. Stalin declara omul drept „valoare supremă” a noii orânduiri, în timp ce, în realitate, sacrifică fără milă pe altarul „construcției societății comuniste” nu numai milioane de persoane adulte, ci și tot atâtea suflete de copii nevinovați.

După foamete și deportări, țăranii au început a se înscrie, în sfârșit, în colhozuri

Speriată și demoralizată de cumplita foamete din anii 1946-1947, de permanenta teroare la care era supusă de regimul stalinist, de urgia arestărilor și a deportării din noaptea de 5 spre 6 iulie 1949, țăranimea basarabeană a început să se înscrie, în sfârșit, în noile colhozuri. Majoritatea cererilor erau scrise din timp de către organizatorii locali ai colectivizării în masă. Dacă la 1 februarie 1949 erau colectivizate doar 22 % din numărul total al gospodăriilor țărănești, în luna decembrie a aceluiași an erau deja colectivizate 82,3% din total. În doar cinci - șase luni au fost formate 1.743 de colhozuri, care întruneau 306.400 de gospodării țărănești. În așa mod, planul colectivizării fusese depășit de două ori, acest lucru însemnând „victoria socialismului” în R.S.S. Moldovenească. Doar că era o victorie *à la Pirus*.

Moldova trebuie să se debaraseze definitiv de sechelele trecutului

Pe parcursul celor peste trei decenii de la căderea comunismului în Europa Centrală și de Est și de tranziție la valorile democrației, instituțiile și organizațiile paneuropene au solicitat în repetate rânduri, printr-o serie de documente politice extrem de importante privind crimele comise de regimurile comuniste totalitare, „*recunoașterea faptului că multe crime comise în numele comunismului ar trebui considerate crime împotriva umanității, servind ca avertisment pentru generațiile viitoare*”, considerându-se că „o conștiință încărcată de trecutul comunist este o povară grea pentru viitorul copiilor noștri”.

„SPRE RECUNOSTINȚĂ ȘI ADUCERE AMINTE !”

Motto: Celor ce și-au servit cu credință patria, dar au fost lipsiți de recunoștința ei

„Din ordinul meu și pe a mea răspundere, deshideți focul!”

La 23 august 1939, împărații Răsăritului și Apusului și-au dat mâna încheind, prin intermediul miniștrilor lor de externe, Molotov și Ribbentrop, un „pact de neagresiune” care prevedea, în secret, împărțirea Europei. Unul (Adolf Hitler) își adjudeca, în numele „uniunii europene” național-socialiste, partea occidentală și centrală a continentului, celălalt (I.V. Stalin), în numele „uniunii europene” comuniste, Răsăritul și partea central-răsăriteană.

O frontieră a rușinii brăzda harta Lumii Vechi, de la Nord spre Sud, smulgând Finlandei regiunile estice, desființând Țările Baltice, împărțind Polonia în două și pulverizând România Mare. Rușii pretindeau nordul și estul Moldovei, arbitrar denumite de „hoții de pământuri” ai veacurilor precedente „Bucovina” (în 1775) și „Basarabia” (în 1812), urmând să dispună, în favoarea satelitelor lor, Bulgaria, și de Dobrogea, iar germanii, interesele de petrolul românesc, dar și de menținerea în Axă a celui ce se declarase primul „fascist” al lumii interbelice, bătrânul amiral de Bálaton, Miklos Horthy aveau libertatea de a decide în privința restului.

Urmare a trocului de popoare din august 1939, în prima jumătate a lunii septembrie 1940, Polonia a fost invadată de armatele nazisto-sovietice, Finlanda și Țările Baltice cotoprite de ruși.

Marea Britanie și Franța au declarat război celor doi agresori pe care Societatea Națiunilor i-a condamnat. În aceste condiții, România a primit notele ultimative din 26 și 27/28 iunie 1940 și sub presiunea Germaniei, regele Carol al II-lea (1930-1940) și miniștrii săi au cedat.

Pentru armata română a început umiliția retragerii fără un foc de armă de la hotarele întemeiate de Mușatini și, în același timp, calvarul. Pentru că, bandele de cazaci și trupele regulate ale „Armatei Roșii” nu au respectat nici măcar termenul de 4 zile, impus de Moscova, hărțuind trenurile regimentare, batjocorind, în scopul provocării, ofițerii și trupa; Și nu au respectat nici măcar noua linie de frontieră impusă tot de Moscova, depășind-o și înaintând pas cu pas în adâncimea teritoriului. Așa a căzut, în Nord, Herța și invadatorul și-a început înaintarea spre Putna și Suceava, localitățile-simbol ale mândriei și vitejiei de odinioară ale românilor, în epoca marelui Ștefan.

De nestăvilit, pentru că la București își făcuse loc deruta, frica și trădarea! Regele nu a îndrăznit să reacționeze, guvernul nici atât, astfel că, de la ministrul de război nevenind nici un ordin, Divizia 7 a generalului Stavrat și-a continuat retragerea spre nicăieri.

Unde s-ar fi oprit invadatorii, stimulați de obediența generalilor, de trădarea oștirii române de către elita politică, numai Dumnezeu știe!

Din fericire pentru un popor în al cărui cod genetic este înscrisă supraviețuirea, în astfel de momente apar Eroii! Adevărații eroi, cei cărora le datorăm parte din însăși ființa noastră, cei care-și fac mai mult decât datoria, dovedind că și românii pot supune voinței lor vremurile, dar care nu pătrund în cartea de aur a istoriei neamului pentru că impostura și ticăloșia, neputând suferii comparația, fac tot ce pot spre a le arunca numele în uitare! Curajul lor fără egal rămâne să fie povestit urmașilor de către martori, dacă aceștia au șansa să supraviețuiască.

Un astfel de erou a fost atunci **maiorul Valeriu Carp**, comandantul Batalionului 3 din Regimentul 16 Infanterie al Diviziei 7, cel care și-a asumat o răspundere pe care nici comandanții regimentului și diviziei, ministrul de război, guvernul și regele nu au îndrăznit să și-o asume.

Aflat în ariergardă, a lăsat regimentul să-și continue rușinoasa retragere și, cu de la sine putere, a ordonat ofițerilor batalionului său: „*De aici nu ne mai retragem! Peste Putna nu se trece! Mergeți la unități, organizați-vă poziții de apărare și, dacă rușii mai înaintează un pas, DIN ORDINUL MEU ȘI PE A MEA RĂSPUNDERE, deshideți focul!*”

Astfel, „marea roșie” a fost oprită cu foc pe aliniamentul care a devenit, în Nord, granița României, **aliniamentul Valeriu Carp**.

Incidental odată produs, amenințând să se transforme în scandal internațional, rușii au trebuit să cedeze.

Un ofițer oarecare, un comandant de batalion, a decis astfel, în locul politicienilor și capilor armatei, oferindu-ne o frontieră și scăpându-ne de rușinea de a vizita astăzi, cu pașaport, mormântul lui Ștefan cel Mare! Pentru curajul său, maiorul Valeriu Carp a fost declarat de sovietici și a rămas până astăzi... criminal de război! I s-a atribuit vina de a fi judecat ulterior, condamnat și executat, în conformitate cu legea marțială, două duzini de cetățeni români trădători, care i-au întâmpinat cu pâine și sare pe invadatori, au atacat trupele române, acționând ca o coloană a V-a sovietică.

Cei care l-au acuzat pe maiorul Carp de moartea agenților lor sunt aceiași cu cei care, chiar în acele zile, au atras, sub pretextul acordării dreptului de strămutare în țară, populația străvechilor sate românești de pe Siret și Sivețel (Tărășeni, Suceveni, Bănila, Poiana Mare, Boian, Igești, Cireș, Adâncata, Hliboca, Volcineț, Crasna, Ciudei, Sinăuții Vechi, Bahrnești etc.) la Fântâna Albă (Belaia Krinița) și i-au masacrat fără milă.

Dar ce contează, în balanța justiției lumii „civilizate”, 15.000 de români, populație civilă, bărbați tineri și bătrâni, femei, copii, ucși pentru singura vină de a se fi născut români, pe pământul strămoșilor lor.

Exonerat de răspundere de Conducătorul României și el recomandat încă memoriei colective drept „fascist” și „criminal de război”, pentru vina de a fi încercat să ne apere „sărăcia și nevoile și neamul”, maiorul Valeriu Carp a avut șansa pe care o au numai eroii autentici – aceea de a cădea în luptă pentru patria sa, în iulie 1944, la Pașcani.

Neputându-se răzbuna pe trupul său, neputându-l executa sau târi prin gulag-uri pe cel ce le interzisese, prin gestul eroic de a nu se conforma ordinelor primite, înaintarea în adâncimea teritoriului românesc, bolșevicii s-au răzbutat pe amintirea sa. Pentru 55 de ani, Valeriu Carp a fost aruncat în uitare!

Și ar fi fost poate, asemeni multor eroi autentici, definitiv șters din memoria colectivă a neamului său, intoxicat cu „eroi” de teapa unui Filimou Sârbu, I.M. Pacepa sau Mircea Răceanu, dacă un bătrân și suferind veteran de război, astăzi în vârstă de 86 de ani, pe vremea aceea tânăr locotenent, în subordinea maiorului Valeriu Carp, nu și-ar fi adunat ultimele puteri, pentru a-și așterne pe hârtie, amintirile, în folosul generațiilor tinere, născute spre neșansa lor în minciună, hrănite cu iluzii și promisiuni deșarte.

În ianuarie 1999, colonelul (r) Ioan Ambrosă își publica parțial memoriile la Editura „Fiat Lux”, unul dintre punctele forte ale lucrării sale – „Cavaler al Ordinului Mihai Viteazul” - fiind relatarea odiseei

<http://istorie-adevarata.blogspot.com/2009/05/din-ordinul-meu-si-pe-a-mea-raspundere>

Bălți, 27 martie 2024

Ziua Unirii Basarabiei cu România

Motto: «Revendicările teritoriale ale ucrainților se opreau totdeauna la Nistru. Credința aceasta era așa de înrădăcinată în conștiința obștească, încât palatinul de Brazlav, Martin Chometovscki, putea să declare într-un act de hotărnicie din 14 octombrie 1703 că: „*Inter nos et Valahiam ipse Deus flumine Tyras distimitavit*”, adică între Ucraina și România însuși bunul Dumnezeu a săpat un hotar veșnic prin apa Nistrului».*

Sărbătorirea marilor momente ale istoriei românilor, fie că sunt înscrise în calendar ca atare sau nu, au fost întipărite dintotdeauna în conștiința neamului. Așa se întâmplă și cu aniversarea Unirii Basarabiei cu România, la 27 martie 1918: în România, această zi deja este înscrisă prin lege ca sărbătoare națională, dar în Basarabia – devenită al doilea stat românesc, R. Moldova, după Declarația de Independență din 27 august 1991 – încă nu s-a reușit să se declare această zi ca una din sărbătorile oficiale, deși, atât la nivel academic, cât și la nivelul învățământului de toate gradele, din această entitate statală, este recunoscută de decenii importanța acestui moment de vârf din istoria teritoriului Moldovei de la Est de Prut! Totuși, românii basarabeni sunt tot mai conștienți de mărimea actului istoric împlinit la 27 martie 1918 de înaintașii lor. Această iluminare de conștiință este datorată și dăruirii de zi cu zi a dascălilor basarabeni, cât și oamenilor de știință istorică, academicieni și cercetători, care trudes în biblioteci pentru scoaterea la lumină a adevărului istoric, adevăr ținut sub obroc în perioada sovietică, dar și într-o bună parte a perioadei post-sovietice – anume, acea care a fost dominată de forțele politice pro-moscovite.

Un exemplu grăitor în acest sens l-a constituit ansamblul de manifestări cultural-științifice, precum și solemnitățile omagiale desfășurate în orașul basarabean Bălți – un centru economic și cultural de primă mărime (are statut de municipiu, cu peste o sută de mii de locuitori) în R. Moldova. Aici funcționează o universitate de stat – „Alecu Russo”, un teatru dramatic – „Vasile Alecsandri” (cu care, teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani are frecvente colaborări), biblioteca publică – „Eugeniu Coșeriu”, licee teoretice, școli ș.a. Istoria acestei așezări românești a fost marcată – ca și toate localitățile basarabene – de colonizările imperiale din sec. XIX, când Basarabia era sub ocupație țaristă, astfel încât, la finele aceluia secol, populația românească devine minoritară. Situația etnică se ameliorează în perioada când Basarabia s-a integrat statului român, ca urmare a Unirii din 1918. Prin reanexarea provinciei, după anul 1944, de către Rusia sovietizată, regimul stalinist sovietic a executat un veritabil pogrom împotriva băștinașilor – prin execuții, deportări ș.a.m.d. Față de momentul anexării Basarabiei la 1812, în prezent, structura etnică a orașului Bălți este modificată în defavoarea băștinașilor, care totuși dețin majoritatea: 53,5% (conf. recensământului din anul 2014, declarați „moldoveni” în mare majoritate).

maiorului Valeriu Carp. Ca „Motto”, bătrânul cavaler ne transmite în cuvinte simple o constatare tulburătoare, care se constituie într-un adevăr de un cumplit tragism pentru militarii români ai tuturor timpurilor: „**Celor ce și-au servit cu credință patria, dar au fost lipsiți de recunoștința ei**”.

Iată de ce, tocmai pentru a repara această nedreptate într-un caz concret, cu valoare de simbol pentru toți aceia care mai simt românește, am scris aceste rânduri, în atenția colegilor de generație și a camarazilor de front ai maiorului Valeriu Carp. „Asociația Națională Cultul Eroilor” are datoria de onoare de a face postum dreptate, în pofida a ceea ce ar putea spune diverși senatori din SUA, CSI, Insulele Capului Verde sau Bangladesh, în cazul Valeriu Carp!

Armata română își va recăpăta demnitatea pe care i-au terfelit-o elita politică în vara anului 1940, și nu numai, abia atunci când singurul militar român care a avut curajul să-și asume, în acele clipe de cumpănă, răspunderea unei decizii românești își va primi locul pe care-l merită în galeria eroilor autentici ai neamului!

Abia atunci când bustul maiorului Valeriu Carp va străjui hotarul pe care el l-a fixat și apărat, pentru NOI, cei de astăzi, împotrivindu-se, ca David lui Goliat, celui mai cumplit flagel al secolului XX!

Așadar, Ziua Unirii Basarabiei cu România am sărbătorit-o alături de frații români basarabeni, la invitația organizatorilor manifestărilor omagiale de la 27 martie 2024, manifestări desfășurate în cadrul Universității de Stat „Alecu Russo”. Organizatori: Universitatea de Stat „Alecu Russo”, Bălți; Episcopia de Bălți a Mitropoliei Basarabiei; Consulatul General al României la Bălți.

Era pentru noi un traseu mai puțin abordat, așa că, în dimineața acelei zile, după ce am străbătut obișnuita rută Botoșani – Flămânzi – Sculeni (via Prăjeni, Vlădeni), am modificat configurația traseului, după trecerea prin vama de la Sculeni-Prut, îndreptându-ne prin Râșcani către Bălți. Am ținut legătura cu grupul prof. univ. din Chișinău, care se îndreptau și ei către același punct geografic – spre deosebire de noi, ei „navigau” spre nord, în timp ce noi virasem deja, de la Râșcani, spre sud – urmând a ne întâlni în curtea universității din Bălți.

Spre „surprinderea generală”, noi am ajuns primii, deși obiectivul „Universitatea din Bălți” era pentru noi o... premieră. E adevărat, în păienjenșul de artere de circulație, cu sensuri unice, din marele oraș, am beneficiat și de indicațiile unui amabil trecător, un bărbat stilat, care ne-a făcut dintru început o bună impresie despre locuitorii orașului. S-a adăugat apoi și... „cireașa de pe tort”: indicațiile generoase oferite de o distinsă doamnă – noi eram deja pietoni și căutam o cafea prin preajma universității – care s-a dovedit a fi, din scurtă convorbire avută cu D-sa, chiar prof. univ. la secția de muzică a universității; iar pe lângă amabilitatea dovedită, vorbea o română impecabilă, armonios articulată; și, în plus, după propria mărturisire, era de etnie... rusă. Mulțumiri cordiale amândurora bălteni și, deși este foarte puțin probabil ca mesajul nostru să fie receptat, noi îl lansăm în eter – o mulțumire nu poate fi decât binevenită!

În incinta universității suntem întâmpinați de un tânăr domn – care avea să se dovedească a fi chiar moderatorul activităților ce s-au desfășurat în continuare, și despre care aveam să aflăm că este **conf. univ. dr. Victor Gigor** la Universitatea de Stat „Alecu Russo”, Bălți. Bineînțeles, tot D-lui a îndeplinit cu amabilitate și oficiile de gazdă. Remarcăm peste tot, în incinta așezământului universitar (în această clădire, în perioada 1937-1940, respectiv, 1941-1944, așa cum se poate vedea din fotomontajul alăturat, citind textul de pe placa memorială existentă pe zidul dinspre stradă al clădirii, „a funcționat Liceul Teoretic de Fete *Domnița Ileana*”), o animație deosebită, preliminară începerii manifestărilor omagiale.

* Ion. I. Nistor: „Problema ucraineană în lumina istoriei”, p. 171.

27.03.2024 – Ziua Unirii Basarabiei cu România. Bălți - Ceremonie la bustul Regelui Ferdinand (5.1)

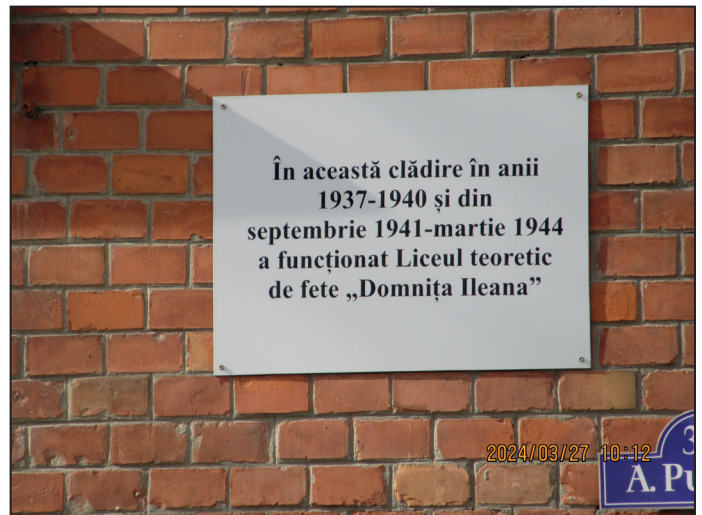
27.03.2024 - Ziua Unirii Basarabiei cu România. Orașul Bălți – Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. Scaurul Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, R. Moldova – Afișul manifestării.

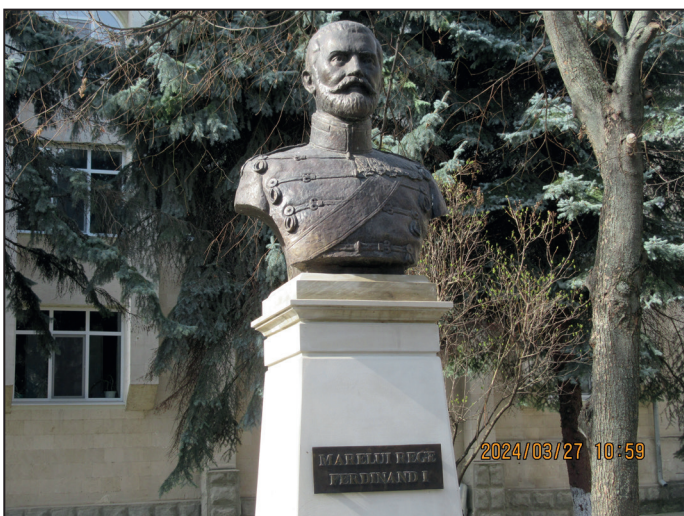
27.03.2024 - Ziua Unirii Basarabiei cu România. Scaurul Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți. Bustul pașoptistului român basarabean Alecu Russo, scriitor, autorul eseului-poem „Cântarea României”

27.03.2024 - Ziua Unirii Basarabiei cu România. Orașul Bălți, R. Moldova – Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. Clădirea Universității de Stat „Alecu Russo”.

Clădirea Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți – Placă memorială atestând funcționarea în această clădire a Liceului Teoretic de Fete „Domnița Ileana” între 1937-1944 (cu o întrerupere în perioada primei invazii sovietice din iunie 1940).

27.03.2024 - Ziua Unirii Basarabiei cu România. Scaurul Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, R. Moldova – Bustul Regelui Ferdinand I, Întregitorul.

27.03.2024 - Ziua Unirii Basarabiei cu România. Scaurul Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți – Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. Deschiderea manifestării. Garda de onoare, aliniată, poartă drapelurile celor două state românești. S-au intonat și imnurile celor două state.

Ne atrage atenția statuia-bust, în bronz, a lui Alecu Russo, așezată pe un soclu prismatic înalt, placat cu benzi din granit negru, maniera redării plastice a înfățișării celebrului scriitor pașoptist amintindu-mi de ipostaza similară în care era redat Fr. Chpoin, printr-un bust, prin care i se accentua spiritul romantic, avântat. E adevărat, bustul de aici îl redă pe Alecu Russo și ușor meditativ, parcă dominat de întrebarea: „*Quo vadis, Domine?*”. Basarabeni, ca români neaoși ce sunt, i-au atașat și un gigantic măștișor, semn că suntem în plină primăvară. Ne înclinăm în fața ilustrului creator al prozo-poemului „*Cântarea României*”, născut la Chișinău la 17 martie 1819, deci în luna măștișorului, și ne îndreptăm către o zonă din apropiere, în care tronează bustul impozant al Regelui Ferdinand I Întregitorul. În acest loc, urma să aibă loc prima manifestare omagială din acea zi, închinată făuritorilor Unirii Basarabiei cu România.

Bustul turnat în bronz al Regelui Ferdinand I este așezat pe un soclu tronc-piramidal din gresie alb-gălbuie, pe fața căruia, o placă din bronz poartă inscripția: **Marelui Rege Ferdinand**. Mai către baza soclului, organizatorii momentului aniversar au încins monumentul cu o bandă tricoloră – semn al sărbătorii și al identității naționale românești. Pe latura din spate a soclului, în partea de jos, este săpată inscripția: „Inițiatori – A. O. Monumentum; Consulatul General al României la Bălți; Universitatea de Stat Alecu Russo”; Mai jos sunt înscrise și numele de ctitori: „Av. Igor Ciuru/ Av. Dragoș Grosu/ Av. Iulian Rusanovschi/ Arh. Mihail Andrieș” iar la final: „Sfințit la 27.03.2023”; deci cu exact un an înainte. Cinste inițiatorilor și făuritorilor acestui monument-simbol pentru monumentalistica contemporană bălțeană!

Privind activitatea Asociației Obștești **Monumentum**, aflăm că este implicată în realizarea a mai multor monumente care vin să înveșnicească memoria eroilor neamului românesc din spațiul basarabean. Astfel,

această prestigioasă asociație obștească – un O.N.G., în fapt – a realizat: „*Monumentul Eroilor Reîntregitori*”, din satul Gordinești, rn. Edineț; restaurarea „*Monumentul Eroilor Reîntregitori*”, din satul Fântâna Albă, rn. Edineț; „*Monumentul eroilor legionari cehoslovaci*” (legiune creată pentru eliberarea Boemiei și Moraviei de sub Imperiul Habsburgic și a teritoriilor slovace de sub regatul ungar; Legiunea a fost formată din voluntari, precum și din prizonierii cehi și slovaci capturați de ruși în timpul ostilităților. Promițând independența Cehoslovaciei, Rusia a asigurat peste 40.000 de soldați voluntari sub steagul Legiunii Cehoslovace. Aceste forțe au fost implicate mai apoi și în războiul civil din Rusia, luptând de partea albgardiștilor, la un moment dat reușind să domine întreg transsiberianul. La final, pe măsură ce bolșevicii cucureau estul siberian, trupele legiunii cehoslovace au fost evacuate prin Vladivostok. O mică parte din acestea au reușit să se strecoare și spre vest, ajungând în sudul Basarabiei, în drum spre Franța – acestea din urmă făcând parte din Legiunea Franceză; 39 dinte acești voluntari au fost împușcați de soldații bolșevici, voluntarii fiind surprinși în zona gării din Chișinău, în anul 1917, în plin dezmăț bolșevic; n. red.) din Chișinău; restaurarea *Monumentului eroilor reîntregitori „Pe aici nu se trece”*, din loc. Cotiujeni, jud. Hotin; restaurarea „*Troiței Eroilor Români*”, din satul Curătura, rn. Șoldănești – o troiță din lemn închinată celor doi militari români căzuți aici, în luptele pentru dezrobirea Basarabiei; *Mausoleul Armatei Române* din Chișinău ș.a. (în legătură cu sfințirea *Mausoleului Armatei Române*, din Chișinău, spicuiam din presa recentă:

«Cimitirul eroilor români dezrobitori a fost distrus după ocuparea Basarabiei în vara anului 1944. Ideea edificării acestei parcele a apărut în toamna anului 2023, când odată cu săparea fundației monumentului eroilor cehoslovaci a fost identificată crucea soldatului Chiril Criteș,

27.03.2024. Solemnități desfășurate la bustul Regelui Ferdinand I al României. Rectorul Universității de Stat „**Alecu Russo**” din Bălți, **conf. univ. dr. Natalia Gaștoi**: „Omagiem un act de mare curaj, hotărâre și demnitate națională – se-mplinesc 106 ani de când Statul Țării a votat Unirea Basarabiei cu România”.

27.03.2024. Orașul Bălți. Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. Scurarul Universității de Stat „**Alecu Russo**” din Bălți. Reprezentanți ai **Ligii Studenților din Basarabia** purtând cu demnitate drapelul României – Țara-mamă a românilor basarabeni.

27.03.2024. Orașul Bălți. Solemnități la bustul Regelui Ferdinand I al României. **Mihai Tican**, gerantul interimar al **Consulatului României la Bălți**: „Politicienii înfăptuitori ai actului Unirii din 1918 au demonstrat înțelegerea oportunităților pe care istoria și contextul internațional le-au oferit atunci”.

27.03.2024. Orașul Bălți. Ceremonii la bustul Regelui Ferdinand I al României. **Preasfințitul Părinte ANTONIE, Episcop de Bălți al Mitropoliei Basarabiei**: „Această lucrare a Unirii din 1918, prin care pământurile românești s-au întregit în hotarele vechii Dacii, s-a întâmplat cu hărăzirea Duhului Sfânt”.

iar în cimitirul vecin au fost identificate alte trei cruci ale unor militari români. Lucrările de edificare au fost coordonate de avocatul Iulian Rusanovschi și susținute financiar de către omul de afaceri Iurie Guțu. Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Petru, Arhiepiscopul Chișinăului, Mitropolitul Basarabiei și Exarhul Plaiurilor, astăzi, 20 aprilie 2024, a fost sfințit Memorialul Ostașilor Români, de pe teritoriul Cimitirului Eroilor din Chișinău, edificat la inițiativa Asociației Obștești

Ceremonia depunerii de flori la monumentul Regelui Ferdinand I

La bustul Regelui Ferdinand I al României, unde a urmat depunerea de jerbe de flori întru cinstirea eroilor Unirii din 1918, o gardă de onoare era aliniată. În scuarul universității, mulțimea participanților aștepta deschiderea solemnităților. Între timp au sosit personalitățile de prim rang participante: **Preasfințitul Părinte ANTONIE**, Episcop de Bălți al Mitropoliei Basarabiei; **Mihai Tican**, gerantul interimar al Consulatului României la Bălți; **conf. univ. dr. Natalia Gașițoi**, Rectorul Universității de Stat „Alec Russo” Bălți; **prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu**, președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova *Alexandru Moșanu*; **Ion Negrei**, cercetător științific la Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova; **Pr. lect. univ. dr. Aurel-Florin Țușcanu**; Cadre didactice universitare, prelați ai parohiilor din Episcopia de Bălți a Mitropoliei Basarabiei, ofițeri superiori din forțele Ministerului Afacerilor Interne, studenți, reprezentanți ai unor organizații civice ș.a. au completat cortegiul celor ce aveau să depună buchete de flori la monumentul Regelui Ferdinand I, Întregitorul omagiind astfel Ziua Unirii Basarabiei cu România. Revista „*Vatra Noastră Românească*” a fost reprezentată prin redactorul-șef, **Paul-Mircea Iordache**.

Deschiderea solemnităților a fost făcută de moderatorul manifestării,

„*Monumentum*”, condusă de dl Iulian Rusanovschi. Tot astăzi a fost dezvelită Troița militară, realizată cu sprijinul financiar al domnului Iurie Guțu, reprezentantul SA „Trinex”» n. red.).

Revenind la manifestările sărbătorești de la Bălți, în continuare redăm filmul solemnităților care au avut loc. În acest sens, sperăm ca imaginile din fotomontajul alăturat să completeze și să adâncească semnificațiile cuvintelor rostite.

Dl conf. univ. dr. Victor Gigor, care a prezentat succint importanța momentului aniversar – 106 ani de la Unirea Basarabiei cu România: «Bine ați venit la această solemnitate, de sărbătorire a unor evenimente de o covârșitoare importanță pentru istoria neamului. La 27 martie 1918 a avut loc una dintre cele mai importante înfăptuiri din istoria românilor: *Sfatul Țării* – forul legislativ al Republicii Democratice Moldovenești – a votat Unirea cu România. Astfel, Basarabia a fost prima dintre provinciile istorice românești care a revenit acasă. Astăzi, 27 martie 2024, sărbătorim 106 ani de la marele eveniment care a marcat istoria neamului românesc. Martor la marele eveniment de atunci, Prim-ministrul României **Alexandru Marghiloman** a declarat, în numele poporului român și al Regelui Ferdinand I, că ia act de votul *Sfatului Țării* și proclamă Basarabia unită cu România. Citez: „*Basarabia este de acum, pe veci, unită cu România!*”

În telegrama trimisă de regele **Ferdinand I al României Sfatului Țării** se arată: „*Sentimentul național ce se deșteptase atât de puternic în timpurile din urmă în inimile moldovenilor de dincolo de Prut a primit prin votul înălțător al Sfatului Țării o solemnă afirmare. Un vis frumos s-a înfăptuit și s-a încheiat.*”

27.03.2024 - Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți – Ceremonii la bustul Regelui Ferdinand I al României. **Conf. univ. dr. Victor Gigor**, moderatorul activității: „Avem ca oaspeți istorici-cercetători ce au scos la lumină adevărul istoric al teritoriului dintre Prut și Nistru, zbuțumata istorie a Basarabiei”.

Universitatea de Stat din Bălți – Solemnități la bustul Regelui Ferdinand I al României. **Prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu**: „Actul Unirii din 1918 a fost un eveniment crucial în istoria românilor basarabeni, fiind opera unor personalități – generația Unirii: C-tin Stere, Ion Inculeț, Daniel Ciugureanu și mulți alții”.

Bălți. Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României: **Preasfințitul Părinte Antonie**, Episcop de Bălți al Mitropoliei Basarabiei, alături de **Mihai Tican**, de la Consulatul General al României la Bălți și de **conf. univ. dr. Natalia Gașițoi**, rectorul Universității „Alec Russo”.

27.03.2024 – Bălți. Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. **Preasfințitul Părinte ANTONIE**, Episcop de Bălți al Mitropoliei Basarabiei, după depunerea jerbei de flori, într-o pioasă reculegere la monumentul Întregitorului de Țară - Regele Ferdinand I.

Bălți - Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. **Conf. univ. dr. Natalia Gașițoi**, rectorul Universității „**Alecu Russo**”, alături de **Mihai Tican**, gerantul interimar al Consulatului României la Bălți – momentul solemn de cinstitoare a făuritorilor Unirii Basarabiei cu România din 1918.

27.03.2024 – Bălți. Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României: **prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu**, președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova, „**Alexandru Moșanu**”, alături de **Ion Negrei**, cercetător științific la Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova.

27.03.2024 – Bălți. Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. Clerici din cadrul **Episcopiei de Bălți a Mitropoliei Basarabiei** aducându-și prinosul de recunoștință față de înaintașii care au împlinit Întregirea Neamului Românesc și a Bisericii Ortodoxe Române.

Orașul Bălți. Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. Ofițeri comandanți, reprezentanți ai forțelor de ordine din cadrul **Ministerul Afacerilor Interne** al R. Moldova păstrând un moment de reculegere la depunerea unei jerbe tricolore, în semn de recunoștință față de înaintași.

Doamnelor și domnilor, ceremonia de marcare a 106 de la Unirea Basarabiei cu România se declară deschisă».

Imediat, fanfara militară a intonat imnurile celor două state românești: *Deșteaptă-te, Române*, respectiv, *Limba Noastră*. În continuare, au susținut alocuțiuni:

Rectorul Universității de Stat „**Alecu Russo**”, **Natalia Gașițoi**; gerantul interimar al Consulatului României la Bălți, **Mihai Tican**; Preasfințitul Părinte **ANTONIE**; președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova **Alexandru Moșanu**, **Anatol Petrencu**; Iată aceste mesaje:

Conf. univ. dr. Natalia Gașițoi, Rectorul Universității de Stat „**Alecu Russo**” Bălți:

«Excelențele voastre, onorată asistență; Astăzi, 27 martie 2024, ne-am reunit aici, în scuarul Universității de Stat „**Alecu Russo**” din Bălți, pentru a sărbători solemn un moment istoric, un moment de mare curaj, hotărâre și demnitate națională: împlinirea a 106 ani din ziua în care *Sfatul Țării* a votat Unirea Basarabiei cu România. Valorile care au stat la baza acestui act istoric – inclusiv cele de respect reciproc, de încredere, de colaborare, valori de justiție și dreptate socială, perseverență și determinare în fața obstacolelor rămân la fel de actuale, de relevante și în prezent.

Ne bucurăm mult că prin ridicarea acestui monument în scuarul universității – și aceasta, inclusiv grație efortului sculptorului Veaceslav Jiglichi; Asociației „*Monumentum*”, domnilor: **Iulian Rusanovschi**, **Igor Ciuru**, **Dragoș Grosu**, **Denis Botezatu**, **Ion Dele**; Consulatului General al României la Bălți și Senatului universității noastre, care, în urmă cu un an, au inaugurat monumentul, prin dezvelirea bustului *Regelui Ferdinand I* –, astăzi este posibil să marcăm sărbătoarea națională a Unirii Basarabiei cu România la 27 martie 1918 sub privirea regelui întregitor de țară.

Regele Ferdinand I a fost un lider puternic, un vizionar; împlăititorul reformelor: agrară și electorală; o personalitate cu o vastă cultură și educație aleasă; protectorul și Președintele de onoare al Academiei Române. Suntem convinși că viitoarele generații vor păstra vie memoria unui veritabil model de modestie, curaj, responsabilitate, devotament și omenie, de conștiință a datoriei împlinite, care inspiră și astăzi studenții și elevii noștri.

Vă îndemn să păstrăm mereu în inimi valorile care au stat la baza Unirii, să le onorăm și să le ducem mai departe, în fiecare zi a vieții noastre; Să cultivăm încrederea, respectul și colaborarea în comunitatea noastră. Prin sinergia acțiunilor noastre și prin solidaritate putem aspira astăzi, mai mult ca oricând, la edificarea unui viitor prosper, a unui viitor european pentru țara noastră.

Dragi colegi; scumpi studenți; vă îndemn să muncim onest, cu dăruire și responsabilitate, pentru a asigura o educație de calitate tinerilor specialiști și să contribuim cu toții la transformarea visului european în realitate.

Vă mulțumesc pentru participarea la acest eveniment și vă invit, în continuare, să sărbătorim această zi deosebită, împreună, în Sala Polivalentă a Universității de Stat „**Alecu Russo**” din Bălți – fosta capelă a Liceului de Fete „*Domnița Ileana*” –, acolo veți avea ocazia să savurați bucuria pentru succes al elevilor participanți la Concursul de istorie, organizat de universitatea noastră – în parteneriat cu Universitatea „*Al. I. Cuza*” din Iași; Episcopia de Bălți a Mitropoliei Basarabiei; Consulatului României la Bălți. Totodată, veți avea ocazia să urmăriți dezbaterile de la „masa rotundă” cu genericul: „*Unirea Basarabiei cu România – valori, spiritualitate și educație*”. Felicitări, dragi colegi!»

Mihai Tican, gerantul interimar al Consulatului României la Bălți: «Stimată doamnă rector; Preasfinția Voastră; Distinși invitați; Pentru

27.03.2024 - Ziua Unirii Basarabiei cu România. Scurul Universității de Stat „**Alecu Russo**” din Bălți, R. Moldova – Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. Profesori și studenți participanți la solemnitate.

27.03.2024 - Ziua Unirii Basarabiei cu România. Scurul Universității de Stat „**Alecu Russo**” din Bălți, R. Moldova – Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. Profesori și studenți participanți la solemnitate.

27.03.2024 - Ziua Unirii Basarabiei cu România. Scurul Universității de Stat „**Alecu Russo**” din Bălți. Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. Reprezentanți ai **Ligii Studenților din Basarabia** purtând o jerbă tricoloră, cu pioșenie și o atitudine de demnitate națională.

Ziua Unirii Basarabiei cu România. Scurul Universității de Stat „**Alecu Russo**” din Bălți, Ceremonia depunerii de flori la bustul Regelui Ferdinand I al României. Profesori și studenți participanți. Candoarea și gestica tinerelor basarabence amintește de purtătoarele de ofrande la ceremoniile din Egiptul antic...

că a fost deja menționată importanța zilei de astăzi, mă voi rezuma să subliniez că Unirea Basarabiei cu România este aniversată în fiecare an, la 27 Martie, ca urmare a instituirii acestei sărbători prin *Legea nr. 36, din 27 martie 2017, pentru declararea zilei de 27 Martie - Ziua Unirii Basarabiei cu România ca zi de sărbătoare națională*.

Dincolo de detaliile istorice ale înfăptuirii Unirii, aș vrea să subliniez că Unirea din 1918 a demonstrat înțelegerea oportunităților pe care istoria și contextul internațional le-au oferit pentru împlinirea aspirațiilor românilor. Un lucru este comun tuturor marilor înfăptuiri ale României, de un secol și jumătate încoace: ele s-au realizat prin asocierea proiectelor noastre cu marile procese europene și prin asumarea de către societate a valorilor umanismului occidental. Actul de acum o sută și ceva de ani nu este doar un izvor al rememorării și al recunoștinței pentru înaintași, ci și o permanentă sursă de inspirație pentru necesitatea dezvoltării și aprofundării continue a parteneriatului strategic dintre România și Republica Moldova, pentru integrarea europeană a Republicii Moldova. În prezent, cursul nostru de convergență se numește „*Parcursul european al Republicii Moldova*”, pentru succesul căruia România acordă un sprijin consistent și permanent diplomatic, financiar și tehnic. În acest proiect, sunt convins că putem să ne ridicăm la înălțimea faptelor pe care noi astăzi le aniversăm. Vă mulțumesc!».

Moderator, **Victor Grigor**: «Vă mulțumesc Excelența Voastră! În continuare, vreau să ofer cuvântul **Preasfinției Sale ANTONIE**, Episcop de Bălți al Mitropoliei Basarabiei».

Preasfințitul Părinte ANTONIE: «Stimată Doamnă Rector; Excelența Voastră; Dragi profesori; Dragi elevi; Astăzi este o zi importantă pentru istoria spațiului basarabean, este ziua oferită de Dumnezeu, când bărbații din *Sfatul Țării*, iluminați de Duhul Sfânt,

Duhul Adevărului, au înfăptuit revenirea pământului Basarabiei la celelalte pământuri românești. În felul acesta, pământurile românești s-au întregit în hotarele vechii Dacii. Această lucrare a Unității s-a întâmplat cu lucrarea Duhului Sfânt. Duhul Sfânt unește, El apropie oamenii, în vreme ce duhul cel rău dezbină, separă, învrăjbește, omorâ. Așadar, Duhul Sfânt este cel care unește și ne ține uniți. Dumnezeu a făcut neamurile și popoarele să fie unite, nu dezbinat.

Dacă forțele răului reușesc să separe popoarele, să semene neînțelegere, noi, în calitate de creștini-ortodocși, avem datoria să înmulțim rugăciunea către Dumnezeu. Să invocăm Duhul Sfânt ca să ne lumineze mințile, ale noastre și a celorlalți, și să putem înțelege că în acest spațiu există un singur Adevăr și acest adevăr trebuie să învingă. Toți cei care lucrează pentru Unitate, lucrează cu ajutorul Duhului Sfânt. Ne străduim, iată, de trei ani să venim la această sărbătoare a Unirii cu o ofrandă adusă înaintașilor noștri: *Concursul de istorie – pentru elevi și studenți*. Nădăjduim că, lucrând zi de zi, așa cum înțelegem noi, vom ajunge să trăim o altă zi de 27 Martie, cu înfăptuiri din marea ei semnificație. Vă felicităm cu prilejul Zilei Unirii. Avem de lucrat pentru Unire, fiecare în parte și toți laolaltă. Să-L rugăm pe Dumnezeu să binecuvinteze această lucrare. Amin».

Moderator, **Victor Grigor**: «Mulțumim Preasfinției Voastre, pentru acest mesaj duhovnicesc!..»

Stimați profesori, studenți, oaspeți ai universității noastre; Astăzi, aici, sunt prezenți istorici ai neamului nostru, care au contribuit semnificativ la restabilirea adevărului istoric al istoriei zbuciumate a acestui teritoriu dintre Prut și Nistru. În continuare, vreau să invit la microfon, pentru a transmite un mesaj, pe Dl **prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu**, președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova *Alexandru Moșanu*».

27.03.2024 Bălți – Scurul Universității de Stat. Ceremonia de la bustul Regelui Ferdinand I al României. Participanții, la finalul ceremoniei: cadre didactice universitare alături de rectorul Universității „Alec Russo”, conf. univ. dr. Natalia Gașțoi, împreună cu oaspeți participanți la actul omagial.

Ziua Unirii Basarabiei cu România. Universitatea de Stat din Bălți. **Preasfințitul Părinte ANTONIE**, reprezentantul clerului român basarabeian, alături de personalități participante (st.-dr): prof. **Ion Negrei**, pr. **Aurel-Florin Țușcanu**, diplomat **Mihai Tican**, rector **Natalia Gașțoi**, prof. **Anatol Petrencu** ș.a.

(mixaj foto: **Paul-Mircea Iordache**)

Prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu: «Mult onorată asistență, în numele Asociației Istoricilor din Republica Moldova vreau să vă felicit cu această zi – împlinirea a 106 ani de la Unirea Basarabiei cu România. A fost un eveniment deosebit în istoria românilor și mai ales a românilor din Basarabia.

Actul acestei Uniri a fost opera mai multor personalități ale acelor vremi, cărora noi le spunem „generația Unirii”. Este cazul să îl menționăm aici pe **Constantin Stere**, care a făcut foarte mult ca să convingă conducerea României să accepte Unirea Basarabiei – Basarabia a fost prima provincie românească care s-a unit cu țara! Mai este vorba de **Ion Inculeț**, de **Daniel Ciugureanu**, cât și de foarte mulți alți patrioți din acea perioadă. În definitiv, Unirea a fost actul final al eforturilor depuse de poporul român. Unirea este opera poporului român! Să ne amintim și de contribuția preoților: să îl pomenim doar pe arhimandritul **Gurie Grosu**, cel care a deschis prima ședință a *Sfatului Țării*. Este

vorba despre **Regele Ferdinand I**, care este numit, nu întâmplător, „**Întregitorul**”. El a semnat actele de recunoaștere juridică a Unirii. Merită menționat și aportul adus de **Regina Maria**, care a contribuit, mai ales, la recunoașterea internațională a Unirii. Nu întâmplător ei au fost încoronați, în 1922, la Alba-Iulia.

Felicitări tuturor în această sărbătoare și mulțumesc!».

În continuare, pe acordurile muzicii fanfarei militare, care executa o piesă compusă de celebrul compozitor român basarabeian **Eugen Doga**, special destinată acestui gen de manifestări, s-a desfășurat depunerea de jerbe de flori. Procesiunea este prezentată pe larg în fotomontajul aferent acestei secțiuni.

A urmat simpozionul științific dedicat acestei zile aniversare. Această manifestare cultural-științifică s-a desfășurat în Sala Polivalentă a Universității de Stat „Alec Russo” Bălți.

(*Continuarea în nr. următor al revistei*)

Consemnare și fotomontaje: **Paul-Mircea Iordache**

Transcriere din fișiere audio: **Iulian Moldovanu**

Consultant: **Ion Negrei**

RELAȚIILE NOASTRE CU RUȘII

SCURT ISTORIC, IN EXTREMUM

Desigur, pe această temă, s-au scris și se vor mai scrie sute/mii de pagini. În contextul politic european dramatic de după invazia rusească a Ucrainei și a unei imense propagande imperiale rusești pe întreg continentul, desigur, unele accente și rememorări sunt binevenite – foarte, foarte, pe scurt: Primul episod, uciderea fiicei lui Ștefan cel Mare, *Olena Voloșanka* (Elena, deci româncea, nu „maldavanca”!), și a fiului său *Nicolae*, în temniță, la Moskova, la 1505.

(**invazia nr. 1**): 1711, prin tratatul de la Luțk, Petru cel Mare al Rusiei garanta Domnului Dimitrie Cantemir integritatea Moldovei. (Prin acest tratat, țarul lua „sub oblăduire” Moldova, care înceta să plătească tribut Porții, și se restabileau hotarele vechi ale Țării Moldovei de până la instaurarea dominației otomane. Protectoratul stabilea că Rusia garanta integritatea teritorială a principatului și se obliga să nu se amestece în treburile lui interne – nu numai pe plan politic sau legislativ, dar și cultural-lingvistic –, iar țarul se angaja să nu pună domn străin în Moldova, asigurându-se domnia ereditară a Cantemireștilor, toată puterea statului fiind exercitată de către domn, care are dreptul de judecată pe tot teritoriul țării. Este precizată clar granița dintre cele două state: râul Nistru. Se asigura integritatea hotarelor Moldovei. Moșierilor ruși li se interzicea să achiziționeze pământuri și să-și strămute aici țărani iobagi din regiunile interne ale Imperiului Rus. Țările Românești rămăneau pe deplin suverane și în politica lor externă. Garnizoanelor rusești li se permitea cantonamentul pe teritoriul Moldovei și Munteniei numai pe timp de război; n.red.). Astfel, împăratul Rusiei îl lua pe domnul Țării Moldovei *sub milostiva sa protecție*. Ca de obicei, tratatele semnate de ruși nu au fost respectate, exemplul elocvent în acest sens fiind tratatul de pace de la București din 1812, în urma căruia Basarabia a fost ocupată.

(**invazia nr. 2**): iulie-octombrie 1739, ocupare militară până la Câmpina, în Muntenia. Rușii ocupă Crimeea, hanat tătar, pretind Kubanul, viitoarea Basarabie și suzeranitate asupra Munteniei și Moldovei.

(**invazia nr. 3**): 1770, ocuparea ambelor principate. Datorită intervenției diplomatice a Austriei și Prusiei, principatele scapă de anexarea rusească. În schimb, se decide împărțirea Poloniei.

(**invazia nr. 4**): 1787. Pentru a nu avea graniță comună imperiile rus și austriac, țarina Ecaterina a II-a propune Austriei constituirea vechii Dacii, prin unirea moldo-munteană, dar cu prinț rus. În 1783, Rusia ocupă definitiv Crimeea tătară și cere de la turci Georgia. În 1787, Turcia declară război rușilor, iar principatele românești sunt ocupate și devastate. Prusia, în prag de înarmare, nu acceptă anexarea principatelor de către Austria sau Rusia. Prin tratatul de la Iași (ian. 1792), se recunoaște cucerirea Crimeei, iar turcii cedează rușilor ținutul dintre Bug și Nistru. Dușmanul ajunge lângă noi...

(**invazia nr. 5**): 1806-1812. Rusia unelțește cu Austria împărțirea Imperiului otoman, principatele fiind rupte de la turci sub un prinț rus, ca etapă premergătoare anexării lor. La 29 nov. 1806 Iașul este ocupat de ruși, apoi ambele țări. În pericol, parte din boierii principatelor solicită

în scris lui Napoleon unirea principatelor. Aflată în conflict cu Franța, Anglia cere turcilor cedarea principatelor către ruși. Prin armistițiul de la Slobozia (august 1807), Rusia se angajează la retragerea din principate, deși Alexandru I visa hotărul pe Dunăre. Ulterior, Napoleon insistă pe această retragere. Spre exemplu, un diplomat francez raporta ministrului său, la 14 iulie 1811, că din cauza rechizițiilor, abuzurilor, hoțiilor și jafurilor... „armata rusă distrusese în așa măsură această țară (Muntenia/Valahia – n.n.), încât la începutul anului 1809 ea nu mai oferea decât imaginea unui deșert”. După un contemporan, comandantul, generalul rus Kutuzov afirmase că „nu le va lăsa românilor decât ochii, ca să plângă”. Românii regretau deja dominația rusească!... Austriei se opun total coteropirii principatelor, iar o nouă ofensivă turcă în Muntenia îi face pe ruși să accepte anexarea până la Siret, apoi doar până la Prut. Deși prin pacea de la București (28 mai 1812) am pierdut Basarabia (de unde multe mii de țărani, în masă, au fugit peste Prut), la plecarea armatei invadatoare, bucureștenii petrecuseră trei zile și arseseră în public păpuși umane îmbrăcate rusește. Iată cum puterea zisă *protectoare* ne-a răsplătit credulitatea noastră ortodoxă (filorusească?... n.red.).

În Basarabia, în 1855 românii reprezentau încă 86% din populație, în ciuda unor colonizări draconice cu străini, când nu mai exista deja nici măcar o școală în limba noastră... Cu toate acestea, rușii nu vor renunța la coteropirea restului, dar Austria a fost implacabilă mai departe, cu tot păcatul anexării Bucovinei.

(invazia nr. 6): 1828-1834. După șase ani de pregătiri, 300.000 de ruși așteptau să treacă Prutul, contrar voinței Angliei și Austriei. La 23 aprilie, ei intră în Iași, arestând pe domnul Sturza, exilat apoi la Bender/Tighina. Mitropolitul Moldovei, Grigorie, cerând milă pentru creștini, a fost la rândul său exilat, șase ani, la Kiev. Au urmat, în ambele principate, jafurile obișnuite – fiindu-le luate toate vitele. După o sursă franceză, cazacii foloseau țărani la tracțiunea carelor convoaielor de muniție și furaje. A venit foametea (în lipsa animalelor pentru hrană) și ciurma – adusă de ruși de la sudul Dunării. Pozitiv, noul Regulament Organic, conturează ideea unirii Principatelor, aducând o administrație de inspirație rusească. În timpul redactării actului constitutiv, patru boieri munteni au protestat contra înlocuirii mitropolitului la șefia adunării de către consulul rus. Actul de protest a dus la surghiunirea la o mănăstire a unuia dintre ei, precum și la asasinat politic în serie – ceilalți decedând „din întâmplare” în decurs de o săptămână!... În situația în care turcii nu se grăbeau să plătească rușilor despăgubiri de război, principatele rămăneau ocupate în ciuda opoziției Vienei. Retragerea trupelor ruse s-a petrecut abia după semnarea tratatului ruso-turc din ianuarie 1834. În următorii ani, lideri politici patrioți de la Iași sau București, care s-au opus imixtiunilor rusești grosolane, au fost exilați sau întemnițați. Cazuri mai cunoscute: Mihail Kogălniceanu sau Grigore Alexandrescu.

(invazia nr. 7): Înfrângerea de către ruși a revoluțiilor de la 1848, din Moldova și din Transilvania. Din nou, zisul *protectorat* rusesc, sub masca ortodoxiei, și-a dezlăuit esența, prin zisa „*grijă milostivă împărătească împotriva anarhiei și rebelilor români*”. La sfârșit, (convenția de la Balta Liman, apr. 1849), în principate rămân 35.000 de turci și ruși pentru zisa *ordine socială*, principatele fiind mai departe înțesate de spioni și poliție rusească. În anul următor vin noi trupe rusești. După plecarea lor, mai 1851, vine și nota de plată: 17 milioane de franci, pentru ambele principate – chipurile, drept cheltuieli ocazionate de starea de război.

(invazia nr. 8): 1853. Imperialismul rusesc invadează principatele, din 3 iulie; domnitorul muntean fuge la Viena – în situația refuzului de a încorpora mica oștire munteană în cea invadatoare –, iar celălalt fuge din Iași. De acum, rușii, din nou la un pas de anexare, administrează direct cele două țări, punând mâna pe toate veniturile. Legea marțială este decretată. Din fericire, Austria, Prusia și, ulterior, Franța și Anglia, legate de noi tratate în acest scop, au protestat energic, fapt ce a dus la plecarea invadatorilor, în luna august 1854.

Se dorea eliminarea protectoratului exclusiv rusesc, prin unul colectiv, al marilor puteri și retrocedarea sudului Basarabiei, Bugeacul – care-i puneau pe ruși în contact cu Dunărea – retrocedare care s-a întâmplat în urma Războiului Crimeii (1853-1856), după înfrângerea Rusiei de către Anglia, Franța și Regatul Sardiniei. Deși prin Congresul de pace de la Paris (1856) s-a pus în discuție unirea principatelor, Rusia a încercat sabotarea proiectului. Mai mult, după abdicarea lui Cuza (1866), rușii s-au implicat politic plenar în desființarea Unirii, prin susținerea unui tânăr pretendent la tronul Moldovei (...), ceea ce a dus chiar la unele lupte de stradă, cu intervenția armatei și cu victime omeneste (apr. 1866, Iași). Evenimentul nefericit este folosit plenar și azi, de propaganda toxică ruso-socialistă din R. Moldova, spre a

demonstra, chipurile, că moldovenii nu doreau unirea. Și însăși varianta alegerii unui prinț străin – care, desigur, nu reprezenta interesele sale – nu era agreată.

(invazia nr. 9): 1877. Războiul de independență – acum, e drept, cu acordul românilor. Convenția din 4 aprilie 1877 asigură integritatea teritorială a statului (!!!). După război, propriul nostru aliat (Imperiul Rus) amputează teritoriul național, prin reocuparea celor trei județe din sudul Basarabiei: Ismail, Cahul și Bolgrad.

(invazia nr. 10): 1916-1918. Primul război mondial. România alege alianța cu Rusia, Anglia și Franța, pentru eliberarea Transilvaniei și Bucovinei. Prin tratat secret, Rusia avea obligația de a trimite divizii militare în cazul atacului bulgar de la Dunăre. Nu le-a trimis. Numeroase dintre ajutoarele în armament din partea Franței – care tranzitau Rusia, prin nord – au fost oprite de ruși, și folosite apoi de Lenin. După declanșarea revoluției lui Lenin, frontul comun din Moldova a fost părăsit de unitățile rusești, ceea ce a și dus la capitularea totală a României. Numeroase acte de jaf, violențe și violuri ale armatei bolșevizate, de-o parte și alta a Prutului, au fost stopate de intervenția armatei regale românești, cu acordul marilor puteri aliante. Tezaurul Băncii Naționale a României, trimis la Moscova, a fost confiscat etc.

(invazia nr. 11): 1940. Imperiul rus, devenit sovietic, nu numai că nu a recunoscut Unirea Basarabiei cu România, dar a organizat acțiuni subversive contra statului nostru (zisa *revoltă de la Hotin*, sau *cea de la Tatarbuniar*, cu agenți străini și chiar arme aduse de peste Nistru – acțiuni teroriste care, în prezent, sunt folosite de propaganda imperială ruso-socialistă drept argumente pentru susținerea teoriei sovietice privind „împotrivirea” basarabenilor la Unirea cu România. În realitate, după 1918 – când era instituită granița pe Nistru – au fost destule cazuri de treceri nocturne a Nistrului, înspre România, a numeroși fugari, sătui deja de colhozuri, confiscări, deportări executate prin dictatura bolșevică instaurată. Cu toate tratatele cu clauze secrete, încheiate de România la intrarea în război, prin căderea Franței și Angliei am rămas singuri în fața pretențiilor teritoriale bulgare, maghiare și rusești – între Hitler și Stalin! Cu un raport de forțe de 1 la 38, România atacată din sud, vest și est, românii s-au retras precipitat din Basarabia, rușii încălcând chiar și o serie de prevederi din tratat (Pactul Molotov-Ribbentrop, în ale cărui clauze secrete era precizat și „interesul” U.R.S.S. pentru Basarabia, respectiv „dezinteresul” Germaniei pentru această provincie – ca la un „târg de țări”!, n. red.). Mai mult, au cerut și nordul Bucovinei – de care nu vorbea pactul odios Ribbentrop-Molotov –, ca un fel de despăgubire, culmea, „în mică măsură”, în contul administrării timp de 22 de ani a Basarabiei de către România.

În 1932, U.R.S.S. semnase la Londra un pact de neagresiune cu Mica Antantă, din care făceau și noi, românii, parte. Din nou rușii încălcău tratatele. Iar revanșa a venit în 1941 – în 33 de zile, Basarabia și partea de nord a Bucovinei au fost eliberate!

(invazia nr. 12): 1944-1958 (1958, anul încheierii retragerii armatei sovietice de pe teritoriul R. P. Române, după al doilea război mondial, n.red.). Aliații occidentali „au uitat” că U.R.S.S. – în urma coteropirii statelor baltice, a Kareliei finlandeze, a Poloniei, a Basarabiei și nordului Bucovinei – fusese scoasă din Societatea Națiunilor. Au colaborat cu Stalin. În urma operațiunii Iași-Chișinău, s-a declanșat insurecția armată anti-germană, la 23 august 1944. Deși partea română a decretat unilateral armistițiul cu rușii, până la semnarea, la 12 septembrie 1944, a armistițiului la Moscova, rușii au dezarmat și trimis în prizonierat peste 100.000 de soldați (celebra „pungă” din încercuirea din sudul Moldovei – în condițiile de „non-combat” instituite după lovitura de Palat de la 23 august 1944, rușii au luat prizonieri cca. 130 - 160 mii de soldați și ofițeri români!; n.red.). Câți oare s-au mai întors mai târziu?...

Rușii promisese (aliaților!, n.red.) că nu vor schimba ordinea socială în țară, dar au reocupat provinciile noastre coteropite în 1940, prin zisul *tratat comercial* au jегmănit economia țării mulți ani, să nu mai spunem de cantitățile imense de vite, lemn, minerale din zăcăminte, petrol, cereale, utilaje industriale, vase fluviale etc. luate cu de-a jaipa. După ortodoxie și panslavism a venit rândul principiului comunismului să fie folosit în scop imperial până la Berlin. Acum, doar UE și NATO pot face față intențiilor rușilor de a extinde a dominației lor pe continent – că asta ne interesează cel mai mult. Iar dacă nu ar fi fost imensa propagandă ruso-socialistă în R. Moldova, astăzi treceam Prutul fără vamă. Deci, partidele care fac jocul intereselor rusești, nu pot fi decât un pericol național!...

(Prezentul material se poate citi și pe site-ul de informare unionistă, accesibil cu link-ul goo.gl/b9BQne).

Prof. dr. Mugur Andronic
Președinte - Soc. Cult. Ștefan cel Mare - Bucovina

Prof. dr. Gică MANOLE

Jilava - 1 iunie 1946, un asasinat odios (1)

Așa-zisul proces intentat lui Ion Antonescu de către ocupantul sovietic al României și slugile lui alogene instalate la guvernarea țării a fost o înscenare mășvă, o mascaradă judiciară specifică totalitarismului stalinist. Întreg „procesul” lui Ion Antonescu a avut un caracter ilegal, desfășurarea lui s-a bazat pe acte/norme juridice ilegale create de ocupant, în afara Constituției României din acel timp. Am subliniat îndeajuns caracterul ilegal, anticonstituțional al înscenării juridice de la București, din mai 1946, iar dovezile aduse mă scutesc de alte comentarii, considerații.

Se înțelege, dacă respectivul „proces” a fost unul ilegal, deoarece a încălcat cu brutalitate în picioare toate Legile statului român din acel timp, cât și Constituția țării, și, *hotărârea* mascaradei judiciare staliniste cu care se încheie „procesul” a fost în afara Legii, ilegală. Prin *Hotărârea nr. 17 din 17 mai 1946*, așa-zisul tribunal al poporului, în baza unor acuzații false, nedovedite, de crime de război și crima de dezastru țării, a pronunțat pentru Ion Antonescu pedeapsa cu moartea de 6 ori [1], detenție pe viață de 3 ori [2], 20 de ani de temniță grea [3], 10 ani degradare civică [4] etc..

Hotărârea prevede confiscarea „tuturor bunurilor” [5] lui Ion Antonescu în folosul statului „cu titlul de despăgubiri” [6] și cheltuieli de judecată. Tot la pedeapsa cu moartea au fost condamnați și Mihai Antonescu [7], Horia Sima [8], Constantin Pantazi [9], Gh. Alexianu, Constantin Vasiliu [10], Radu Lecca [11] și Eugen Cristescu [12]. Ședința a fost semnată de președintele așa-zisului tribunal, Al. Voitinovici, și judecătorul C. Balcu [13]. În aceeași zi de 17 mai 1946, Ion Antonescu oferă o procură avocaților săi, Titus Stoica și C. Bălăceanu, pentru a înainta recurs împotriva sentinței [14].

Pe data de 27 mai 1946, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiunea a II-a București [15], respinge recursul [16] lui Ion Antonescu menținând sentința de condamnare la moarte. Și recursurile lui Mihai Antonescu, Gh. Alexianu, C. Z. Vasiliu au fost respinse. Recursurile înaintate de Radu Lecca, Eugen Cristescu, Constantin Pantazi au fost acceptate, pedeapsa cu moartea fiindu-le comutată la detenție grea pe viață.

La data de 31 mai 1946, Ion Antonescu adresează regelui Mihai o cerere de grațiere „cu respect” [17]. Cererea de grațiere a fost scrisă de avocații săi, actul neavând „semnătura autografă” [18] a sa. În aceeași zi de 31 mai 1946, și mama mareșalului, „Lița colonel Baranga” [19], în vârstă de 88 de ani, îl imploră pe regele Mihai „cu lacrimi în ochi” [20] să comute pedeapsa cu moartea pentru fiul său.

Înalta *Mamă* și *Doamnă* se umilește înaintea regelui Mihai exprimându-și „nădejde nestrămutată în nețărmurita solicitudine a Majestății Voastre și în înțelegerea nenorocirii abătute asupra mea” [21]. Și ceilalți condamnați la moarte au înaintat cereri de grațiere regelui Mihai. Cererile de grațiere au fost înaintate regelui Mihai de către ministrul Justiției, Lucrețiu Pătrășcanu, tot în ziua de 31 mai 1946 [22].

Satrapii stalinisti ai României de atunci erau foarte grăbiți să-l execute pe Ion Antonescu și cei câțiva colaboratori ai săi. Faptul se poate constata din rapiditatea cu care au acționat, graba lor extraordinară dovedită la proces și după. Așa, tot în 31 mai 1946, guvernul stalinist de la București, condus de Petru Groza, menține, confirmă regelui Mihai hotărârea luată de „tribunal” de a se aplica pedeapsa cu moartea pentru Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Gheorghe Alexianu și C. Z. Vasiliu [23]. Altor trei condamnați, Radu Lecca, Eugen Cristescu, Constantin Pantazi, pedeapsa cu moartea li s-a comutat [24]. Tot pe 31 mai 1946, Lucrețiu Pătrășcanu, ministrul Justiției, înaintează regelui un *Raport* de respingere a cererilor de grațiere ale lui Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Gh. Alexianu, C. Z. Vasiliu [25]. Motivația respingerii: „pentru înalte rațiuni de stat” [26]. Lucrețiu Pătrășcanu solicită regelui Mihai (prin același raport) comutarea pedepsei cu moartea pentru Radu Lecca, Constantin Pantazi și Eugen Cristescu [27]. Lucrețiu Pătrășcanu solicită regelui aprobarea „în întregime” [28] a *Raportului* său „având în vedere necesitatea satisfacerii marilor interese ale Țării noastre” [29].

La data de 1 iunie 1946, regele Mihai promulgă un *Decret* prin care comută pedeapsa cu moartea „în muncă silnică pe viață” [30] pentru Eugen Cristescu, Radu Lecca și Constantin Pantazi [31]. La aceeași dată de 1 iunie 1946, ministrul Justiției, Lucrețiu Pătrășcanu, ordonă Primului-Procuror al României „de aducere la îndeplinire a *Sentinței* nr. 17, din 17 mai 1946, în urma respingerii cererilor de grațiere făcute de I. Antonescu,

M. Antonescu, C. Vasiliu și Gh. Alexianu” [32]. *Raportul* lui Lucrețiu Pătrășcanu conține o rezoluție prin care „d-nii procurori Alfred Petrescu și Gh. Săndulescu” [33] primesc ordinul de aducere la îndeplinire a *Sentinței* nr. 17 din 17 mai 1946. Iarăși, tot în aceeași zi de 31 mai 1946, știind că va fi executat în scurt timp, mareșalul Ion Antonescu scrie soției sale, Maria Antonescu, o scrisoare apreciată de către istorici drept „Testamentul său politic” [34].

În scrisoare, Ion Antonescu sintetizează viața, cariera sa, ambele puse în slujba „poporului de jos” [35], pe care l-a slujit dezinteresat, cu pasiune și dragoste [36]. Își roagă soția să se retragă „într-o mănăstire” [37]; cere să fie îngropat lângă „ai mei, care mi-au fost străbuni și călăuzitori, acolo, la lăncu Nou” [38]. Își exprimă speranța că Istoria îl va pune pe loc de cinste, cândva, în viitor. Nu regretă nimic, nu cere nimănui în afara faptului că nu a putut face mai mult bine poporului român decât a făcut. Dreapta răsplătită n-o așteaptă de la oameni, ci „acolo”, la Dumnezeu. „Nici o lacrimă” [39], în fața Morții, conchide Ion Antonescu.

Scrisoarea ultimă, cât și „Ultimul său Cuvânt”, din ziua de 17 mai 1946, definesc din plin personalitatea, fenomenul istoric numit Ion Antonescu, ivită din neant în viața publică și militară a României la începutul secolului al XX-lea.

Într-un *Raport* al unui Sub-Inspector de poliție care nu a semnat în clar documentul, din 3 iunie 1946, sunt prezentate lapidar evenimentele care au premers execuția lui Ion Antonescu, execuția însăși și orele de după execuție după ce cei împușcați pe 1 iunie 1946 au fost incinerati la crematoriul „Cenușa”. Anonimul sub-inspector de poliție declară că în ziua de 1 iunie 1946, ora 14, a sosit la „închisoarea militară Jilava” [40] pentru a asista „la convorbirile ce trebuie să aibă loc între marii criminali de război și rudele lor” [41]. După respectivul sub-inspector, la ora 14:45, la Jilava, a sosit Maria Antonescu „însoțită de doi agenți” [42]. Ion Antonescu și Maria Antonescu au vorbit între ei „în franțuzește” [43]. Soțul și-a îmbărbătat soția rugându-o să fie tare și să suporte cu seninătate vitregia soartei [44]. Maria i s-a plâns soțului că nu mai poate îndura „situația în care se găsește” [45]. Spre sfârșitul convorbirii celor doi, Ion Antonescu a rugat soția „să-l ierte pentru necredința în viața conjugală” [46]. Maria Antonescu, la ultima rugămintă a soțului ei, a răspuns că nu poate „nu pot” [47]. *Dacă ar fi știut mareșalul că soția îi va refuza ultima rugămintă, ar mai fi scris Scrisoarea din 31 mai 1946? Cred că nu.* Răspunsul Mariei Antonescu l-a dezolat adânc pe Mareșal, fapt pentru care, până la sfârșitul întâlnirii, „s-a arătat foarte rece” [48] cu ea. Când s-au despărțit pentru ultima oară „au plâns amândoi” [49]. În discuția cu mama sa, Ion Antonescu a spus *Doamnei Mamă* că „fiecare român trebuie să moară pentru patrie” [50]. Și că el este fericit că va muri pentru „idealul Țării Românești” [51]. După întâlnirea cu rudele, Ion Antonescu și cei trei, Mihai Antonescu, Gh. Alexianu și C. Z. Vasiliu, au fost duși sub escortă „în capela închisorii” [52]. Aici, ei s-au spovedit și împărțășit. Doar Mihai Antonescu a refuzat să se împărțășească, fapt pentru care preotul închisorii se ținea după el rugându-l să accepte să o facă.

Între timp analiza raportului subinspectorului anonim, cu privire la evenimentele de la 1 iunie 1946 la închisoarea militară Jilava, pentru a preciza că, tot în acea zi de 1 iunie 1946, la orele 15, comandantului Grupului de Gardieni Publici, maior Meriu Valentin [53], solicită Tribunalului Ilfov autorizația „ca plutonul de execuție să intre în închisoarea Jilava” [54]. Cererea specifică că detașamentul de gardieni publici, 30 la număr, formau plutonul de execuție „pentru ziua de astăzi 1 iunie 1946, orele 15” [55], fiind conduși de un individ numit Vasile Frugină [56]. În aceeași zi de 1 iunie 1946, prim-procuror Jean Nicolau eliberează autorizația detașamentului de gardieni pentru a putea intra în închisoarea Jilava [57].

Revenind la relatarea sub-inspectorului de poliție anonim, precizăm că, chiar în momentul când cei patru condamnați erau scoși pentru a fi conduși spre locul execuției, preotul „a tras de mână” [58] pe Mihai Antonescu, rugându-l să se împărțășească. Mihai Antonescu se întoarce câțiva pași „și s-a atins de lingurița cu împărțășanie, totodată având un surâs batjocoritor la adresa preotului” [59]. Apoi cei patru condamnați

sunt scoși din închisoare, încadrați fiind de plutonul de execuție, mergând doi câte doi. Ion Antonescu și C. Z. Vasiliu au mers în rândul din față, iar în al doilea rând, Gh. Alexianu și Mihai Antonescu[60].

Când au ieșit pe poarta principală a închisorii, C. Z. Vasiliu, observând gardienii care formau plutonul de execuție, a spus tare: „Ăștia nu știu să tragă, or să ne chinuiască”[61]. Când grupul de paznici gardieni alături de cei patru condamnați au ajuns în fața clădirii principale a administrației închisorii, numeroși reporteri fotografi „ai diferitelor ziare străine și reprezentanții presei românești”[62] i-au fotografiat. „Convoiu!”[63], nota subinspectorul de poliție anonim, a ajuns la locul execuției numit „Valea Piersicilor”, loc unde C. Z. Vasiliu a adresat rugămintea să fie legat la ochi și de stâlpul execuției, dând șefului plutonului de execuție fularul său. Comandantul plutonului de execuție a ordonat „foc”[64] la ora 18 și 2 minute[65]. Toți patru condamnații au căzut la pământ. La câteva clipe după împușcăturile plutonului, Ion Antonescu „s-a ridicat pe o mână și a strigat: „Domnilor, nu m-ați omorât”[66], după care „a recăzut jos”[67]. Mihai Antonescu și Gheorghe Alexianu nu au mai dat semne de viață după împușcături. Constantin Vasiliu însă „se zbătea gemând”[68]. Medicul legist a ordonat să se tragă „mai multe focuri până când viața a încetat în cadavrele muribunde”[69]. În C. Vasiliu s-a tras și cu o armă „fiindcă tot se mai zbătea”[70]. Subinspectorul anonim apreciază că focurile trase după salvele plutonului de execuție „au fost de prisos”[71], convulsile, nota el, fiind „inerente în astfel de situații”[72]. La două ore după execuție, cadavrele celor patru au fost urcate „în două camioane ale Salvării”[73]. Camioanele Salvării au fost încadrate de câte o gardă fiecare. Mașinile Salvării au fost escortate până la crematoriul „Cenușa” de mașina prefecturii poliției. Medicul legist aflat la crematoriul a blocat arderea cadavrelor pe motive că nu existau „certIFICATELE DE VERIFICAREA MORȚII”[74].

Și după ce l-au ucis pe Ion Antonescu, asasinii aveau neliniște și grabă, dovadă că le-a scăpat din vedere verificarea morții celor patru executați. Și prim-procurorul care a asistat la execuție, Gh. Săndulescu, „s-a opus la incinerare și a trebuit să se piardă timp până la 21 și 15 minute când a început incinerarea”[75]. Arderea fiecărui cadavru, nota subinspectorul anonim, a durat „o oră și jumătate”[76]. După fiecare incinerare, cenușa a fost pusă într-o urnă. Pe capacul urnei a fost scris numele celui ars. Incinerarea cadavrelor s-a încheiat „la ora 2, pe ziua de 2 iunie 1946”[77]. Urnele au fost duse de prim-procurorul Gh. Săndulescu și subinspectorul de poliție anonim la prefectura poliției București, fiind predate „sub semnătură”[78] comisarului de serviciu. Subinspectorul anonim își încheie raportul notând că, înainte de execuție, condamnații, trei dintre ei, nu și-au manifestat „nici o dorință, în afară de Mihai Antonescu, care a declarat că dorește ca biblioteca personală să fie dată facultății de drept”[79].

După ce Ion Antonescu și cei trei demnitari ai regimului său au fost executați, la ora 18:45 a zilei de 1 iunie 1946, medicul legist Al. Gr. Ionescu a întocmit un act de verificare a morții celor patru martiri asasinați bestial.

Concluzia medicului legist a fost că moartea lui Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Gh. Alexianu, C. Z. Vasiliu „se datorește rănilor multiple produse prin proiectile de armă de foc, care au intersectat corpul și trunchiul”[80]. La ora 19:15 a zilei de 1 iunie 1946, procurorul Gh. Săndulescu a scris un proces-verbal „privind percheziția efectuată asupra cadavrelor celor executați”[81]. Percheziția a fost efectuată de către „un gardian public din grupa de execuție și de către d-l grefier al închisorii militare Jilava, Craioveanu Ștefan”[82]. Cele găsite în urma percheziției au fost trecute pe niște inventare care au fost anexate procesului-verbal[83]. Toate obiectele găsite asupra celor patru martiri au fost înmânate grefierului Ștefan Craioveanu, pe care le-a primit semnând pe fiecare inventar.

În seara zilei de 1 iunie 1946, ora 19:30, mama lui Ion Antonescu înaintea primului-procuror al tribunalului Ilfov cererea de a i se elibera cadavrul fiului ei „sau a urnei funerare a acestuia” [84]. Din cerere aflăm că *Doamna Mamă* avea domiciliul în București, Bulevardul Lascăr Catargiu, nr. 11A[85], iar corpul fiului sau urna cu cenușa solicită

să-i fie predată „spre a-l îngropa în cavoul familiei, la cimitirul Iancu Nou”[86]. Pe cerere prim-procurorul scrie o rezoluție prin care confirmă că a primit cererea *Doamnei Mame* pe 1 iunie 1946, ora 19:30[87]. A refuzat, însă, cererea *Doamnei Mamă*. Cenușa fiului său, Ion Antonescu, nu i-au dat-o. În semn de ură și răzbunare din partea ucigașilor pe care același Ion Antonescu în cei 4 ani de guvernare i-a salvat de la moarte, cântându-le mereu în coarne. Aceasta a fost răsplata pentru Ion Antonescu: moartea. Obiectele găsite asupra lui Ion Antonescu, trecute într-un inventar scris la ora 19:45, 1 iunie 1946, au fost următoarele: „două batiste, o iconiță, o pălărie maron”[88]. Inventarul a fost semnat de primul grefier al închisorii Jilava, Ștefan Craioveanu[89]. Atât i-au lăsat ucigașii să aibă asupra sa, altceva nimic.

La ora 20 a zilei de 1 iunie 1946, s-a întocmit un proces-verbal scris de către Comisia formată de Parchetul tribunalului Ilfov pentru ducerea la îndeplinire a sentinței nr. 17 din 17 mai 1946 de condamnare la moarte a lui Ion Antonescu și celor trei demnitari-colaboratori ai săi[90]. Relatarea din procesul-verbal a fost efectuată de procurorul Alfred V. Petrescu, iar nu am îndoială că numele adevărat al acestuia era altul. Procurorul Alfred V. Petrescu, asistat de procurorul Gh. Săndulescu, ambii de la Parchetul Tribunalului Ilfov, și de grefierul Gh. Colac, grefier la așa-zisul tribunal al poporului, invocând respingerea cererilor de recurs și grațiere ale celor patru condamnați la moarte, de către rege și Înalta Curte de Casație și Justiție, invocând ordinul lui Lucrețiu Pătrășcanu de punere în aplicare a Sentinței nr. 17 și, îndeosebi, „dispozițiunile articolului 14, alineat final din Legea nr. 312 din 24 aprilie 1945”[91] privind normele de urmat în vederea executării pedepsei cu moartea, a trecut la îndeplinirea Sentinței. Adică, au trecut la asasinarea celor patru români.

[1] Procesul Mareșalului Antonescu. Documente, vol. II, pp. 278 – 279; [2] Ibidem; [3] Ibidem, p. 278; [4] Ibidem; [5] Ibidem, p. 280; [6, 7] Ibidem; [8] Ibidem, p. 282; [9] Ibidem, p. 285; [10] Ibidem, p. 305; [11] Ibidem, p. 306; [12] Ibidem; [13] Ibidem, p. 308; [14] Ibidem, p. 309; [15] Ibidem, p. 312; [16] Ibidem, p. 324; [17] Ibidem, p. 420; [18] Ibidem; [19, 20, 21, 22] Ibidem, p. 421; [23] Ibidem, p. 422; [24] Ibidem; [25, 26, 27, 28, 29] Ibidem, p. 423; [30] Ibidem, p. 427; [31] Ibidem, p. 428; [32, 33] Ibidem. [34] Gh. Buzatu, Execuția Mareșalului Antonescu, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2009, p. 151; [35, 36, 37, 38, 39] Ibidem; [40] Ibidem, p. 159; [41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52] Ibidem; [53] Procesul Mareșalului Antonescu. Documente, vol. II, p. 429; [54, 55, 56] Ibidem; [57] Ibidem, p. 430; [58] Gh. Buzatu, op. cit., p. 160; Vasiliu, profesorul Alexianu. Pe mareșal, năvalnică spaimă a lui Ică (Mihai Antonescu – n. ns.), refuzul de a se împărtăși, starea de prostrație pe care o căuța și obținea prin folosirea de barbiturice, îl indispunea grozav. Îi făcea aspre reproșuri”. [59] Ibidem; vezi și N. Steinhardt, Jurnalul Fericirii, în idem, Opere 1, Editura Mănăstirea Rohia-Polirom, Iași, 2008, p. 244: „Spre seară, Lecca (Radu – n. ns.), destins și el, ne povestește ultimele zile ale Antoneștilor și celor osândiți la moarte odată cu ei: Pantazzi, Piki; [60] Gh. Buzatu, op. cit., p. 160; [61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79] Ibidem; [80] Procesul Mareșalului Antonescu. Documente, vol. II, p. 431; [81] Ibidem, p. 432; [82] Ibidem, p. 433; [83, 84, 85, 86, 87] Ibidem; [88] Ibidem, p. 434; [89] Ibidem, p. 435; [91] Ibidem.

GICĂ MANOLE: Prozator, doctor în istorie, eseist. Vulcanic în manifestare, static în idei. Gică Manole este ceea ce astăzi se poate numi – uneori și, din păcate, cu iz peiorativ – un naționalist. Într-o dezbatere de idei, Gică Manole este cel care aduce argumente, reclădește contextul istoric într-un limbaj plastic, autentic și cu lux de amănunte, pornește cruciade în numele adevărului, chiar și atunci când el, adevărul, scoate la iveală eroi vulnerabili, cu greșeli și păcate izvorâte din mândrii sau justificate furii omeneste. (*Florentina Toniță*)

Născut la 22 aprilie 1953, în Havârna, județul Botoșani, din părinții Cozma și Zamfira. Cursurile primare la Școala Generală Tătărașeni, cele liceale la Darabani; în 1972 student al Facultății de Istorie, Univ. „Alexandru Ioan Cuza” Iași, cu licența în 1977. Între 2004-2011, la aceeași facultate, studii doctorale: titlul de doctor în istorie cu teza „Titu Maiorescu – omul politic», cu calificativul *Magna Cum Laudae*. După absolvirea facultății predă istoria la școli din localitățile rurale: Balinți-Havârna, Rediu-Răuseni, Mileanca; Profesor titular la Liceul Teoretic

Dorohoi („*Regina Maria*”), Colegiul Național „*Grigore Ghica*” Dorohoi. În perioada 2009-2011, director al Casei Corpului Didactic Botoșani.

În anul 2002, Gică Manole publică (alături de Ciprian Voloc) volumul „*Exorcismul tăcerii. Convorbiri între doi anonimi*”; În 2004 apare, volumul „*Ștefan cel Mare*”, Urmează o serie întreagă de alte volume, care fundamentează temeinic statutul de istoric român în plină ascensiune. Publicist, cu eseuri cultural-istorice în diferite publicații; membru al redacției revistei „*Vatra Noastră Românească*”; Membru al Cenaclului literar „*Septentrion*” din Dorohoi. Este distins cu Diploma de Onoare din partea Societății pentru Cultură Românească „*Mihai Eminescu*” din Cernăuți (Ucraina), pentru merite deosebite în sprijinirea culturii românești din nordul Bucovinei; Premiul „*Teiul de Argint*” în cadrul Festivalului Național „*Mihai Eminescu*” Botoșani - 2008. Diplomă de *Gratitudine* pentru promovarea Culturii Românești din partea Liceului Teoretic „*Ion Pelivan*”, Răzeni, R. Moldova; Premiul Editurii *Cartea Românească*, Iași, ș.a.

ANII POSTDECEMBRIȘTI

Mihai CANTUNIARI*, scriitor

VAI DE MINE CE-AM ÎNDRĂZNIT SĂ CUGET

În 1989 aveam un Stat ferm, industrializat, centralizat, puternic, cu o vocație certă a viitorului, cu o voce clar-distinctă în concertul națiunilor. În prezent avem un Stat-fantomă, slab până la anorexie, îndatorat până la insolvabilitate, nedemn, năucit de loviturile concertate ale străinilor neprieteni, ca un boxer sonat și prăbușit pe scăunelul lui din colțul ringului. Mai este el capabil de încă o rundă? – iată întrebarea generalizată atât pe plan intern, cât și extern...

...Vă trimit salutări prietenești din bantustanele coloniei euroatlantice numită încă România, țară de jefuit, țară de muls, țară de umilit, țară cu capitalism de japcă și cu geografie variabilă din perspectiva perfidelor cancelarii occidentale în care am crezut orbește-prostește, dar țară independentă-suverană pe vremea huliului pe nedrept Nicolae Ceaușescu și aservită în prezent tuturor hulpavilor, procleșilor, hainilor, corupților și mârșavilor trădători de aici și de pretutindeni. Contra acestora strig din tot sufletul un Anathema sit! care să reverbereze cu ecouri cavernoase în conștiința și în paginile istoriei neamului meu un minut întreg după vecie.

(Din articole mai vechi)

Mihai Cantuniar

Și am atins cu câteva rânduri mai sus, aproape fără să vreau, un subiect extrem de delicat și de controversat, fiindcă nici acum, după mai bine de trei decenii excesiv politizate, inutile, posomorâte, urâte și încrâncenate, nu s-a făcut lumină, nici dreptate în acest caz: mă refer la personalitatea umană și politică a lui Nicolae Ceaușescu.

Să ne înțelegem: cât timp a trăit și a fost la cârma țării, nu am fost cătuși de puțin un adept sau un admirator al Președintelui multiplu asasinat. Nici pomeneală; nimeni nu-mi era mai străin și mai antipatic. L-am detestat. Nefiind membru de Partid, nenutrinnd nici cel mai mic interes de a deveni așa ceva, judecățile mele erau, ca ale majorității țării, dictate, influențate, ba chiar deformate, de situația materială tot mai grea din anii de sfârșit ai ceaușismului. Cenușii existenței, absurdul cult al personalității la care se dedau tocmai cei care aveau să-l trădeze curând, lipsurile endemice de produse de primă necesitate, cozile interminabile și înjositoare la care „excelau” amărății de pensionari trimiși de restul familiei strămtorcate peste tot unde „se băga” sau „se dădea” ceva, ferocea propagandă anticeaușistă a Europei Libere în limba română, singura agentură care îl denigra cu înverșunare pe Conducătorul respectivei țări, fiindcă nici emisiunile maghiare, nici cele cehe ori bulgărești nu făceau asta cu al lor, lipsa de perspectivă imediată dar și de viitor, batjocura mocnită a unei întregi societăți la adresa celui pe care îl judeca pripit, răuvoitor, în necunoștința de cauză, responsabilizându-l pentru absolut toate neajunsurile interne și externe –, ei bine, acestea și multe altele mi-au indus orbirea de a crede că el era Omul Negru din jocurile copilăriei, și, alături de femeia lui, singurii vinovați de degradarea continuă pe care o trăiam. Simplu, nu? Odată înlăturați de la conducere, chiar pe o cale violentă dar care în viziunea mea excludea asasinatul, totul avea să reintre în normalitate, iar românii, oftând ușurați, aveau să-și suflece mâncile și să îndrepte greșelile trecutului imediat. Doamne, îmi zic acum, cât de naivi puteam fi!

Nimic n-a funcționat cum se cuvine (din motive pe care le-am disecat și în volumele anterioare, deci nu le voi relua aici), iar perspectiva mea și a multora asupra fostului Conducător ucis mișesește de o vastă încrângătură de interese și cărdășii interne, dar mai ales străine sovieto-rusești, ungurești, sioniste, occidentale..., însă numai după ce-și plătise datoriile externe până la ultimul sfanț! e pe cale să se schimbe dramatic. În bine.

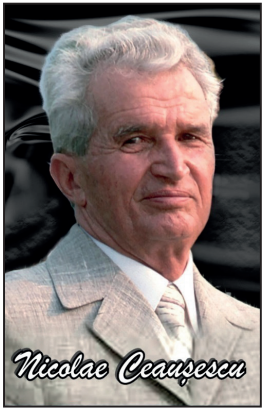
Dar hai să analizăm personalitatea umană a mult-iubitului, apoi a mult-huliului Nicolae Ceaușescu. Peste ce dăm? Întâi, sub raport moral, peste un soț care nu și-a înșelat niciodată (cel puțin după știuta noastră) nevasta. E puțin lucru, când în situația lui își putea permite orice încălcare a statutului conjugal, cum făcea majoritatea șefilor de Stat? Nu cunoaștem nici o acțiță, balerină, guristă, nici o pipiță care să fi împărțit patul cu el. Dacă acestea ar fi existat, fiți siguri că în beția de prost gust a dezvăluirilor „incendiare” de după 1989 ar fi apărut și ele, negreșit. Dar nu, nimic, pentru că nu erau și n-au fost. Asta n-o poate contesta nimeni. Un prim indiciu că personajul era mult mai *moral* decât colegii lui de la cârma altor State și decât majoritatea contemporanilor.

Să mergem mai departe: oricât s-a scotocit cu rea voință, cu rea credință, în căutarea conturilor lui secrete, acestea n-au fost găsite niciodată, fiindcă nu existau. Sigur, primea totul de la Stat, nu avea nevoie de nimic, însă nici n-a strâns bani albi pentru zile negre, nici nu a acumulat ca hârciogul bunuri peste bunuri din plăcerea strânsului și ca să se pună la adăpost. Nu era lacom, nu era aservit bunurilor materiale. Ce diferență față de fostul Președinte naval pe care l-am gonit pe ușă și s-a întors pe fereastră, l-am izgonit pe geam a revenit pe horn, cel care declara nonșalant că „evenimentele” din decembrie '89 l-au surprins cu un milion de lei la C.E.C.! Un milion?! Păi știți cât reprezenta suma aceea, când unul ca mine – e drept, un pârlit de intelectual din domeniul redacțional – câștiga lunar maximum 3.100 de lei (ultima sumă trecută în cartea mea de muncă înaintea pensionării), leafă care intra integral în casă pentru cumpărături, impozite, nevoile zilnice, îngrijirea copiilor etc. etc.? De unde să mai economisești? Așa trăia majoritatea oamenilor, cu excepția, evident, a ciocoilor de lume nouă, a „băieților deștepți”, a celor cu „biblică”, a unora care știau să fure cloșca de pe ouă, a ciorditorilor de meserie, a profitorilor abjecți, a șmangliilor și bișnițarilor (portuari) care au ajuns să ne conducă.

Vasăzică, în Ceaușescu nu putem vedea, oricât ne-am strădui, un materialist rapace; categoric, era dezinteresat sub acest raport. Iată că a mai câștigat un punct în ochii noștri. Dacă suntem de acord și cu asta, putem merge mai departe. Nu doresc să-mi dați dreptate, ci doar să gândiți serios la ce vă spun.

* **Mihai Cantuniar:** (n. 14 februarie 1945, București) este un poet și traducător român. Absolvent al liceului Matei Basarab, în 1962, și a Facultății de Limbi Române, Clasice și Orientale a Universității din București, în 1967. Opere publicate: *Poezii*, 1977; *Ultramar*, 1978; *Plante carnivore*, 1980; *Nova*, 1980; *Amadeus*, 1983; *Bărbatul cu cele trei morți ale sale - ciclul Omul ca iarba*, 2007; Traduceri: A tradus din César Vallejo, Mario Vargas Llosa și O. Lara.

Deși în postura de dictator putea să taie și să spânzure, fost-a el un tip sângeros? Categorie nu, și asta i-a scurtat viața. Cu excepția nenorocită a abuzurilor din perioada colectivizării agriculturii, când se pare că nu a fost străin de multe nedreptăți la adresa țărănimii (pătură din care se trăgea), în rest comportamentul lui nu înclina spre violență, nici spre samavolnicie, nici spre răzbunare. Dacă ar fi fost violent și răzbunător, ar fi anihilat din timp în anturajul său vectorii de agitație, trădare și răsturnare politică moșiți și școliți la Moscova sau în peridul Occident: un Brucan uneltind în Țară și în cele străinătăți, un Militaru, un Iliescu și atâția alți dușmani mascați, teleghidați de alte forțe, nu ar fi fost puși doar pe linie moartă, ci dispăreau fără urmă de la o zi la alta. Așa proceda un dictator, un satrap; or, el nu a făcut asta și a plătit cu capul. Dictonul din străbuni „pe cine nu lași să moară nu te lasă să trăiești”, s-a mai verificat o dată, o dată și de mii de ori în spațiu-timpul românesc. După ce a luat Puterea în anii '60, porțile închisorilor politice s-au deschis și mii de oameni nevinovați s-au reintegrat în societate, profitând și de liberalizarea incipientă și timidă din acei ani. Societatea românească în ansamblul ei a început să-și recâștige valorile, tradițiile, patriotismul și naționalismul atât de înverșunat negate, urmărite, călcate în picioare în obsedantul deceniu anterior, dar și acum în zilele noastre. Și cu asta atingem un alt aspect hotărâtor.

Nicolae Ceaușescu, fiu de țărani, rămas țaran în fibra sa cea mai adâncă, și-a iubit cu adevărat Țara și Neamul. Asta nici măcar acum, în zgomotul și furia unui prezent năuc care deformează, înjosește și învălmășește totul, n-o mai neagă nimeni. Oamenii simt instinctiv când cineva le vrea binele, chiar dacă împrejurări nefaste de ordin economic silesc la strânsul curelei și la sacrificii dureroase. Un sondaj de opinie publicat în anii trecuți a dezvăluit surprinzător că peste 60% din cei chestionați l-ar fi ales liber pe NC în fruntea țării, dacă ar mai fi trăit și și-ar fi depus candidatura în condiții de scrutin absolut democratic.

Or, asta dă de gândit. În ce mă privește, sunt convins că după plata istovitoare a tuturor datorilor externe, țara intra cu încetul într-un *trend* ascendent, recompensându-și cetățenii pentru sacrificiile făcute. Ca să nu mai pomenesc că între anii 1990-92, cu el la cârmă, am fi asistat – categoric – la realipirea Basarabiei la patria-mumă! Iarăși, lucruri clare și fără echivoc. Mă poate contrazice cineva?

Excepționala carte a lui Larry Watts, „*Ferește-mă, Doamne, de prieteni*”, vol. 1, Ed. RAO, le-a dezvăluit pentru întâia oară cititorilor români înstrăinați de propria lor istorie, pe baza datelor din arhivele secrete, realul context intern și internațional în care s-a desfășurat „domnia” de 24 de ani (1965-1989) a acestui om cu o instrucție limitată, dar dotat cu o inteligență nativă vie și, mai cu seamă, cu o intuiție politică ieșită din comun, calități care îl circumscriu pe adevăratul om de Stat. Portretul caricatural măzgălit după 1989 și adoptat din neștiință sau mărginire de cetățeanul de rând și de întreaga generație care a urmat este cu desăvârșire fals și neadecvat prin simplificare extremă și lipsă de imaginație. Larry Watts, un istoric cinstit pe care putem să-l credem fiindcă nu are nici un interes personal sau de grup în dezbaterile noastre locale, zugrăvește cu cu totul alt tablou: al comandantului suprem, curajos în împrejurările teribile ale anului 1968, când, după invazia în Cehoslovacia a forțelor Pactului de la Varșovia de care ne-am delimitat cu demnitate, ar fi urmat invadarea României, operațiune eșuată doar în urma avertismentelor hotărâte ale Chinei (pe care Nicolae Ceaușescu știuse să și-o apropie printr-o genială strategie politică) și ale Puterilor occidentale interesate pe atunci în reala dizidență românească față de Moscova și de acoliții ei slugarnici, în politica de pace urmărită consecvent în Orientul Apropiat și în schimburile comerciale cu o țară emergentă, cu generoase resurse neexplorate sau neexploatate. Cât despre plata până la ultimul cent a datoriei externe, ce pot să vă spun, tocmai eu care nu dorm noaptea dacă am rămas dator cu un leu la magazinul de la parter!?! Îi dau dreptate, așa aș fi făcut și eu într-o chestiune de cinste și onoare care antrena întreaga țară. Desigur, însă, neștiutor cum sunt în meandrele și complicațiile economiei naționale, nu mă pot pronunța decât din punctul meu de vedere subiectiv, strict individual, privind mai mult onestitatea decât competența economică.

Fără îndoială, Nicolae Ceaușescu a fost și a rămas până la capăt un comunist convins, poate fanatic, un adept neclintit al socialismului real, opțiune discutabilă care i-a limitat dramatic posibilitățile de acțiune în

noile condiții inaugurate de instalarea la Kremlin a lui Gorbaciov cu politicile lui de *perestroika* și de *glasnost* care au zăpăcit și au fermecat Occidentul, determinându-l să-l abandoneze pe „micuțul tiran” carpatic care până atunci îi fusese aliat de nădejde. Nu mai avea nevoie de el, pentru că intrase deja în relații directe cu U.R.S.S. redevenită Rusia ancestrală. Rolul internațional al românului încetase și, odată cu el, și gargariseala entuziastă a Președinților Carter și Reagan, și plimbările în caleașca regală, care aveau să ne coste gestul incalificabil al Reginei Angliei cerându-și decorațiile / timichelele / zorzoanele înapoi de la „marele prieten” preschimbat de politica mondială în odiosul, sângerosul vampir Dracula din Carpați. Nu vă strămbați, aceasta și nu alta este Istoria, căreia i-am fost martor scârbit. Multora nu le va plăcea ce scriu eu aici, dar acestora nu am ce le face; ca om trăind cu ochii larg deschiși, într-o alertă perpetuă, meandrele unei istorii românești boicotate, neînțelese, contradictorii și rareori exemplare, am dreptul la propria mea scară de valori și la propriile-mi concluzii, ghidat fiind numai de căutarea și impunerea adevărului.

Cu toate dificultățile și neconcordanțele inerente unui asemenea plan uriaș de dezvoltare, sfertul ceaușist de veac de dinaintea fatidicului '89 a fost unul de construcție febrilă economică și industrială, de dotare a fiecărei regiuni rămase în urmă cu fabrici și întreprinderi care să asigure mâinii de lucru un salariu adecvat și un trai decent, de ridicare a zonelor defavorizate la un standard egal întregii țări. Poate sună a curs de economie politică, deși nu asta urmăresc, însă adevărul mă silește să observ că oamenii au muncit din greu, nu întotdeauna de plăcere, dar n-au cunoscut nici șomajul, nici obsesia banului, nici vexațiile capitalismului primitiv, sălbatic, intern, sau ale celui atroce, nemilos, extern, nici politicăraia joasă și steapă care ne caracterizează, consumându-ne energiile naționale în fetide jocuri de interese meschine. Iată că demult am depășit și trei decenii postceaușiste și nonceaușiste: cu ce rezultate? Deconstrucția demențială a țării în 33 de ani a atins apogeul, oamenii sunt mai nemulțumiți și mai învrăbiți ca oricând, cei mai mulți pleacă unde văd cu ochii, iar cei rămași sunt pe cale să-și piardă bruma de respect de sine și de mândrie națională, terfelite de josnicia politicăștrilor interni și de aroganța de „rahați în ciorapi de mătase” (Napoleon *dixit* despre Talleyrand) a străinătății. Ce-ar mai putea compune scriitorii noștri cei mai înzestrați, dacă nu Cronica unui dezastru anunțat?

Toate datele mele native, familiale, de clasă socială și caracterologice mă predisuneau împotriva comunismului autohton ajuns la faza finală, adesea caricaturală, a ceaușismului, cu care n-am făcut niciodată nici cel mai mic compromis. Cu toate acestea, o cinste structurală mă făcea uneori să constat că ceea ce pentru mine și ai mei era rău, poate că pentru țară era de multe ori bine. Individualismul meu și alor mei trebuia să cedeze dinaintea binelui obștesc. Societatea, națiunea trebuie să treacă înaintea individului. Dacă nu ar fi avut absolut toate resursele în mâna lui, Statul nu ar fi putut alfabetiza populația, îmbunătăți condițiile de viață, electrifica întreaga țară, înălța din aproape nimic combinate siderurgice și petrochimice cum nu mai existau nicăieri în această parte a Europei, construi blocuri de apartamente în care sute de mii de oameni au făcut pentru prima dată cunoștință cu un trai decent, asigura locuri de muncă pentru toți și fiecare, întări capacitățile de luptă și de apărare ale forțelor armate, combinate gravele fenomene infracționale antisociale, eradica boli endemice, sporit natalitatea și prelungit speranța de viață, și nu în ultimul rând edifica giganti industriali, energetici [Vidraru cu Transfăgărășanul, Porțile de Fier, Centrala Atomoelectrică etc. etc.] și civili precum Canalul Dunăre-Marea Neagră (și Canalul Dunăre-București, construit 70% – n.r. A-E) sau Casa Poporului (numită în epocă și Casa Republicii, dar, în perioada post-decembriștă, această denumire pare ... prohibită. Palatul Parlamentului ar satisface, cred, mai toate „exigențele”, n. red. VNR) – Palatul Parlamentului pe care toată lumea îl înjură și de care toată lumea se folosește. Nimic comparabil cu ce s-a construit atunci nu se mai poate edifica acum, și când spun *nimic* etichetez cu scârbă semnul distinctiv al prezentului: nimicul, golul, vidul în fapte și în caractere.

Nu vă lăsați înșelați: nu sunt un nostalgic; nu simt nici o bleagă melancolie după trecutul construirii și nici un respect pentru prezentul deconstrucției masive, al Statului mafiot lăbărtaț dizgrațios în toate domeniile. Dar mă încearcă o apăsătoare temere că mitul nostru inaugural, fondator și definitiv, nu e cătuși de puțin inofensiv, behăitoarea *Mioriță*, ci greul de sens *Meșter Manole* cu toată încărcătura lui de năpaste din senin, nedreptăți strigătoare la cer, lovituri ale sorții, eșecuri monumentale, ocazii pierdute și perpetua reluare de la zero a tuturor strădaniilor.

(Preluare ART EMIS)

CATEDRALA NAȚIONALĂ... LA ZI

„Biserica este corabia care ajută pe oameni să treacă de la viața pământească vremelnică la viața cerească veșnică”

Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Șantierul CATEDRALEI NAȚIONALE – monumentalitatea edificiului în armonie cu cerul luminos al după-amiezii primei zile de vară – 01.06.2024. Finisaje la fațadă și lucrări de construcție ale celorlalte clădiri din complexul arhitectural.

(Foto: **Maria-Lavinia Bobaru**)

Sprijiți lucrările de pictură în mozaic la Catedrala Națională

1. DIRECT la orice unitate de cult din cadrul Bisericii Ortodoxe Române urmând a primi chitanță personalizată cu mențiunea: „Pentru pictura Catedralei Naționale”;
2. ONLINE pe site-ul www.pictamcatedrala.ro, accesând secțiunea de plată cu cardul în moneda aleasă de dumneavoastră, LEI sau EURO.
3. Prin SMS 8822 cu mesajul „PICTURA” în valoare de 2 EUR (nu se aplică TVA) valabil în: Vodafone, Orange și Telekom;
4. Prin depunere de numerar sau virament bancar în următoarele conturi BCR ale Patriarhiei Române:
 - LEI: RO 91 RNCB 0075 0048 9503 0395
 - EUR: RO 64 RNCB 0075 0048 9503 0396
 - USD: RO 26 RNCB 0075 0048 9503 0110
5. Prin redirectionarea a 3,5% din impozitul pe venit, completând formularul 230;
Alte detalii, la nr. de telefon +40 799 887 955 sau la ctitor@catedralaneamului.ro

Donează acum 2€ prin SMS

SMS 8822

Varianta electronică a revistei „*Vatra Noastră Românească*” poate fi accesată de pe adresa:

www.bibliotecabotosani.ro/index.php/vatra-noastra-romaneasca

E-mail: vnr.bt.2000@gmail.com

Editor: Uniunea Vatra Românească – Filiala Județeană Botoșani

Data publicării: iunie 2024

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor-șef: Paul-Mircea Iordache;

Redactor-șef-adj.: Ion Negrei (R. Moldova);

Redactor-șef-adj.: Vasile Băcu (Reg. Cernăuți, Uk.);

Redactor-șef-adj.: Iulian Moldovanu (editare-difuzare);

Redactori: Gică Manole, Dan Prodan, Sergiu Balanovici, Petruț Pârvescu, Bogdan Cărăușu;

Secretar de redacție: Florea Macovei

2360 2182

Tipărit în România Iași
Str. Aeroportului nr. 2B
www.editurataida.ro

TIPO TAIDA
tipar digital/offset

